

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 31-32 (2474-2475) 1997 LIEPA-JULY 29

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA — \$1

Mes geri, nes — mes?

Neseniai į Lietuvą grįžo krepšininkės, parsivežusios laimėjimo taurę. Jos — šių metų Europos krepšinio nugalėtojos, tenai pačios geriausios šioje sporto šakoje. Iškilmingas sutikimas, pergalės džiaugsmas, dovanos ir garbė nuvilnijo per visą kraštą, pasiekė ir išeiviją.

Visada džiaugiamasi, didžiuojamasi ir plačiau sujudama, kai prasiveržia koks Lietuvos garas ir gerą jos vardą iškeltantis laimėjimas. Tegu tik jų būna daugiau. Bet pasyviai laukti nederėtų. Kiekvienas gali ir turėtų prisidėti, kad Lietuvos geras vardas būtų išlaikytas. Nereikia dairytis vien tik į sportininkus, alpinistus, jūrininkus ar kitus kokius drąsuolius, veržliusius bei plataus pasaulio nevengiančius tautiečius. Kiekviena gyvenimo sritis, profesija gali suteikti galimybę garsinti tautos ir valstybės vardą. Štai galima pasidžiaugti kad ir jaunųjų fizikų olimpiada, įvykusia š.m. liepos 13-21 d.d. Sudburyje, Ontario, kurioje dalyvavo ir iš Lietuvos atvykę įvairių gimnazijų aukštesniųjų klasių atstovai-vės. Pagirtini ir kiti tarptautiniai susitikimai, kuriuose ne visada laimima, bet visada laimėjimo siekiama Lietuvos garui ir garbei. Visi tie reikšmingi užmojai — grupėmis ar pavieniui — yra didelė tautos vertybė, pritaikančiais būdais ar nusistovėjusiom tradicijom perduodama priaugančiom kartom. Kurti ir saugoti gerą tautos vardą yra neraišys įstatymas visiems lietuviams, kylantis iš natūralaus savigarbos pojūčio.

Tačiau tai neturėtų pavirsti tuštybe, dar blogiau — perdėtu savęs garbinimu, net savotišku šovinizmu. Kur prasideda pastarasis ir kur baigiasi normali tėvynės meilė, dažnai ieškoma ribos ir dėl jos ne visada sutariama. Tai opus klausimas, susijęs ir su žmogaus būdo savybėmis, jo intelektu, sugebėjimu ir problemoms giliau žvelgti, svarstyti, atskirti, vertinti. Pagaliau daugumos žmonių pažūros yra atremtos į auklėjimą, įgytą šeimoje, mokykloje, organizacijose ir aplinkoje. Tai labai svarbūs veiksniai, dažniausiai tuoj pat ir parodantys, iš kokio "molio" žmogus nulipdytas. Kaip ten bebūtų, siauroji savęs vertinimo samprata dažniausiai veikia klaidinančiai, ryškina šališkumą. Ji tik giria, teisina, bet tiesos nieško. Pvz. jei priklauso tai šeimai — viskas tvarkoj; jei tai organizacijai — kitaip ir būti negali; jei šiai tautai — viskas kuo puikiausia. Jei ką nors negero padarė ar daro mano šeimos narys ar mano tautietis — būtinai reikia ieškoti pateisinimų, kaltinti kitus ar aplinkybes, tik jau ne blogybę atlikusį. Kai šitokiomis nuotakomis užsikrečia tauta, kyla pavojus prarasti blaivumą ir rimtai pradėti tikėti, kad mes geri, nes mes. O gi lietuviai krepšininkai yra geri ne dėl to, kad jie lietuviai. Reikia jų daug pastangų ką nors pasiekti, laimėtojai tapti. Taipgi džiaugiantis laimėjimais nepamirština, kad priklausomumas ir aplinka tėra sąlygos darbui ir siekiam. Jei tautoje pavieniai asmenys ar atskiros grupės vainikuojami pergalės vainikais — džiaugiasi visi. Tai normalu. Tik dažnai praūžus džiaugsmui, rodos, ir laimėtojai kažkur dingsta. O reikėtų, kad jie susilauktų ne tik vainikų, bet ir atitinkamos visokeriopos ir nuolatinės paramos. Jei kas daroma visų garbei, turėtų visi kuo kas gali prisidėti. Vienaip ar kitaip — būdų yra daug. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Įtampa dėl žuvų

Lašišų žvejybos "karas" tęsiasi Kanados vakaruose. JAV leido Aliaskos valstijos žvejams sugauti 350,000 "sockeye" lašišų, plaukiančių į Britų Kolumbijos upes. Normaliai riba jiems būtų 60,000. Britų Kolumbijos premjeras Glen Clark grasino nutraukti leidimą JAV-je laivynui pratybas vykdyti Kanados vandenys. O Kanados žvejai su 150 laivų apsupti ir 60 valandų sulaukė JAV turistinį keltą "Malaspina" prie Prince Rupert.

Nors BK premjeras aiškiai rėmė savo provincijos žvejus, diplomatai tikisi, kad šių valstybių istoriniai pozityvūs ryšiai neleis žvejybos problemoms suardyti tarpusavio santaukus. JAV pasiūlė tęsti nutrukusias derybas dėl lašišų kiekio ribojimo, tačiau įtampa tarp BK ir Aliaskos žvejų liko labai didelė. Kanados užsienio reikalų ministras Lloyd Axworthy ir žvejybos ministras David Anderson liepos 23 d. išvyko į Vašingtoną pokalbiams su JAV pareigūnais.

Gairas Hamiltone (Ontario) Plastimet plastikos perdirstimo fabrike tęsiasi 4 dienas liepos viduryje. Ore liko juodi debesys, nuodingi chemikalai, krito juodi pelenai. Visuomeninės sveikatos priežiūros pareigūnai teigia, kad nuodingų medžiagų kiekis nėra pavojingas, nereikia naudoti ypatingų priemonių ap-

valymui. Vis dėlto atrasta, kad nuodingojo, vėžį galinčio sukelti ir hormonams kenksmingo, chemikalo "dioxin" veikimas degtant visokiems gaminiams vartojamą "PVC" plastiką, augmenijoje paliko 50 kartų didesnę pavojų negu normalu. Ontario aplinkosaugos ministerijos teigimu, chemikalas ore nebuvo taip ilgai, kad pakenktų. Gyventojai skundžiasi įvairiais fiziniais negalavimais. Oficialūs pareiškimai neišskūs, ir nežinia, ar leisti vaikams žaisti lauke ir kaip apsaugoti nuo pelenų.

Kanados socialinės raidos taryba, remdamasi Statistics Canada duomenimis, rado, kad mažėja skirtumas tarp moterų ir vyrų atlyginimo. Tačiau biudžetiniai apkarpymai sveikatos, švietimo ir socialinės rūpybos srityse sumažino darbų skaičių moterims.

Tyrimai rodo, jog tiek 1984, tiek 1994 m. 72% nuolat dirbančių moterų (18-24 m. amžiaus) uždirbo mažiau kaip \$24,000 per metus. Tuo tarpu jaunų vyrų skaičius toje kategorijoje pakilo nuo 56% iki 67% per tą patį dešimtmetį.

1994 m. trečdalis pilnalaikių darbuotojų, uždirbančių daugiau kaip \$37,000, buvo moterys, o 1984 m. tik 20%. Vis dėlto (Nukelta į 10-tą psl.)

Pasaulio lietuvių bendruomenės vadovybės surengtose partizanų pagerbtuvėse Vilniuje 1997 m. liepos 5 d. partizanai įneša vieno bunkerio vėliavą; žemiau — vyskupas PAULIUS BALTAKIS skaito invokaciją. Jo kairėje — Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio pirmininkai JONAS ČEPONIS ir PLB pirmininkas BRONIUS NAINYS. Nuotr. A. Šileikos

Išeivijos seimas Lietuvoje

Pasaulio lietuvių bendruomenės seimas, devintasis iš eilės, pirmą kartą įvyko laisvoje Lietuvoje. Seimą sveikino aukščiausi Lietuvos pareigūnai. Dalyvavo 131 atstovas iš 24 pasaulio kraštų. Apsvarstė naują išeivijos būklę, žvelgė į jos tikslus bei ateities veiklos galimybes. Savaitę trukęs seimas (1997 m. liepos 1-7 d.d.) baigtas įdomia išvyka į Punkską

RAMUNĖ SAKALAITĖ-JONAITIENĖ

(Pradžią "TŽ" 30 numeryje)

Mažiausiai trečdalis IX seimo programos užėmė simpoziumai ir darbo grupių diskusijos, į šįvadų pristatymas visumos posėdžiams. Tai buvo naujovės, kas PLB seime svarstymo būdas ir labai veiksmingas metodas pasikeisti informacija, pasidalinti nuomonėmis ir rūpesčiais įvairiose srityse.

Atstovai iš klausė keleto simpoziumų iš eilės, tada išskirtė ir numatytas darbo grupes. Penktadienio rytė švietimo, kultūros ir šeimos sričių diskusijoms įvadus padarė ir pranešimams vadovavo Milda Lenkauskienė, Irena Lukoševičienė ir Rasa Lukoševičiūtė-Kurienė. Iš anksto pakviesti kiekvienoje srityje pasisakė po keletą atstovų ar svečių iš užsienio bei iš Lietuvos. Apie mokyklą ir švietimo srities reikalus kalbėjo dr. V. Černius (JAV, Lietuva), J. Vaboliene (Australija), V. Tarnauskaitė (Gudija), A. Treja (Latvija), A. Šmitas (Vokietija). Susirinkusius sveikino Lietuvos švietimo ir mokslo ministras Z. Zinkevičius, pareiškdamas: "Lietuva dvestis, jeigu mokykla bus savo dvasia lietuviška".

Švietimas, kultūra, šeima

Kultūros srityje buvo įvertintos lietuviškos išlaikymo pastangos, apibūdinti trūkumai, pasiūlyta kaip juos pašalinti. Savo žiniomis ir nuomonėmis pasidalino p. Poškaitis (Lietuva), J. Polikaitis (JAV), G. Kazokienė (Australija). Taip pat žodį tarė kultūros ministras S. Šaltenis, primindamas: "Visa, kas sukelia pasididžiavimą savo tauta... yra vertinga ir to reikia siekti".

Tiek pranešėjų, tiek darbo grupių išvados rodė, jog reika-

linga ne tik materialinė parama, bet ir lietuviškumo jausmas, vaikų ruošimas nuo mažens. Nuoseklus informacijos sklaidimas yra svarbus būdas pasinaudoti esamomis priemonėmis ir vieni kitiems padėti. Kultūrai, švietimui, šeimai fiziniai ir intelektualiniai ryšiai su Lietuva yra esminiai.

Labai naudinga naudotis "Internetu" ir kitomis technologinėmis priemonėmis, jei tik įmanoma. Lietuviškos išlaikymui jaunosios kartos svarbiausios priemonės yra liuanistinės stovyklos, mokyklos, kursai Lietuvoje užsienio lietuviams, taipgi Vasario 16-tosios gimnazija Vokietijoje. PLB valdybos uždavinys būtų rūpintis pedagoginės ir kultūrinės medžiagos kaupimu, pasidalinimo galimybėmis, koordinuoti kraštų pastangas tose srityse bei rinkti ir teikti informaciją apie meno kolektyvus, vadovus ir mokytojus, jų kvietimą, kultūrinius mainus.

Diskusijose apie šeimas, kurioms pagrindines mintis pateikė T. Gečienė (JAV), R. Mau-

ragienė (Australija) ir T. Bartusevičius (Vokietija), vėl buvo įpintas kalbos klausimas, išryškinta svarba atkreipti ypatingą dėmesį į mišrias šeimas, kurias reikia įtraukti į lietuviškąjį ratą. Išimtinai vienos Australijos aplinkės patirtis, kur įvestas dvikalbiškumas pritraukė daug jaunų šeimų, o vėliau sugrąžinus vienkalbę lietuvišką veiklą, tos šeimos vėl išnyko iš lietuviškos aplinkos. Mišrių šeimų vaikams labai svarbu susitikti su kitais, kurie irgi savo lietuviškumą jaučiasi skirtingi nuo savo artimos aplinkos vienmečių.

Visoms sritims pritaikoma dr. Arvydo Žygo baigiamoji mintis: "Būtina išlaikyti idealistinę bei pozityvią nuostatą ir ... ją gyvybiškai saugoti".

Religija, jaunimas, sportas

Antroje svarstybių dalį sudarė religijos, jaunimo ir sporto veiklos klausimai. Religinės srities simpoziumui įvadą padarė vysk. Paulius Baltakis, apibūdindamas išeivijos parapijų

(Nukelta į 2-rą psl.)

Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas BRONIUS NAINYS sveikinasi su partizanų atstovu Vilniuje surengtose partizanų pagerbtuvėse 1997 m. liepos 5 d. Nuotr. A. Šileikos

Savaitė Lietuvoje

Lankytojai iš Japonijos

Liepos mėnesį Lietuvoje lankėsi Japonijos parlamento Japonijos-Lietuvos draugystės draugijos delegacija. Jos vadovas, tarėjų rūmų narys Masakuni Murakami susitikime su Lietuvos ministru pirmininku Gedimynu Vagnoriu teigė, kad Lietuva yra labai daug pasiekusi rinkos ekonomikos reformavimo srityje. ELTOS žiniomis, Japonija žada remti Lietuvos siekius tapti Pasaulinės prekybos organizacijos nare.

Japonija Lietuvai padovanojo diagnostinę ultragarso aparatūrą Vilniaus universitetinei vaikų ligoninei, ultragarso aspiratorių Kauno akademinių klinikų neurochirurgijos centrui, o taip pat Japonijos meno knygų, enciklopedijų ir kalbos vadovėlių.

Vilniuje nukentėjo diplomatas

Liepos 20 d. Vilniuje trys jaunuoliai sumušė ir apvogė Prancūzijos ambasados kultūros patarėją ir kultūros centro direktorių Patrick Donabedian. Jis tą vakarą buvo operuojamas dėl kraujo išsiliejimo smegenyse. ELTA praneša, kad jo būklė gerėjanti.

Po šio įvykio, trečio nusi Kaltimo šiemet Vilniuje, dėl kurio nukentėjo aukšti užsienio pareigūnai, vidaus reikalų ministras Vidmantas Ziemelis pareikalavo Vilniaus miesto policijos vyriausiojo komisaro Vytauto Leipaus atsisąstydinimo ir jo pavaduotojų atleidimo. Naujasis komisaras Česlovas Blažys, ministerio pristatytas liepos 22 d., perėmė pareigas liepos 28 d.

Gudijai netiekis elektros

Nuo liepos 1 d. Lietuva nebeeksportuoja elektros energijos į Gudiją. Praėjusiais metais Lietuva pardavė Gudijai 3,58 bln. kWh (kilovatvalandžių) elektros energijos, tai yra 69% viso Lietuvos eksporto, arba 21,4% visos Lietuvoje pagamintos energijos. Nuo sausio 1 d. už 1 kWh Gudijai Lietuvai mokėjo 7,6 centus, nesutiko mokėti 8 centų.

Kaip rašo "Lietuvos aidas" (liepos 1 d.), nutraukus elektros eksportą į Gudiją, elektros energijos kaina gali padidėti Lietuvos vartotojams.

BNS praneša, kad nuo rugpjūčio 1 d. šilumos ir energijos kainos padidės. Kainas derins energetikai ir valstybinės energetikos išteklų kainų ir energinės veiklos kontrolės komisija. Iki šiol vyriausybė kompensuodavo pridėtinės vertės mokestį, bet patvirtinus naujas kainas, vartotojai turės patys jį sumokėti. Vilniaus mieste planuojamas 33-44% kainų šuolis gali siekti net 62%. Kainų skirtumai įvairiose vietovėse priklauso nuo naudojamo kuro kainos.

Privatizuos Mažeikių naftą

Lietuvos vyriausybė pritarė, kad Lietuvos naftos produktų gamintoja bendrovė "Mažeikių nafta" būtų įtraukta į 1997-1998 m. privatizuojamų įmonių sąrašą. Po 5 metų pertraukos gamykla nuo š.m. gegužės mėnesio pradėjo dirbti pelningai. Privatizavimo procesas nebus greitas, reikia parengti įmonės pardavimo programą, kaip praneša "Lietuvos rytas" (nr. 160).

Ukio ministerio nuomone, reikėtų parduoti investuotojams 66% gamybos akcijų, nors "Mažeikių naftos" vadovas G. Kiešus norėtų, kad valstybė išsaugotų 51% bendrovės akcijų. "Mažeikių naftos" įstatinis kapitalas siekia 580,7 litų, 90% akcijų valdo valstybė.

Paskutinė TVF paskola

Tarptautinės valiutos fondas (TVF) nutarė paskirti Lietuvai dar vieną, paskutinę 30 mln. JAV dolerių paskolą Lietuvai, skelbia BNS. Atsižvelgta į TVF misijos įvertinimą, atliktą balandžio-gegužės mėn. Tai bus paskutinė paskola pagal 1994 m. pasirašytą ekonominės politikos memorandumą. Per 3 metus iš viso TVF Lietuvai suteikt 200 mln. dolerių lengvatinių paskolų. Pusė turi būti panaudota valiutos stabilizavimui, kita pusė — vyriausybės reikmėms.

Sienos su kaimynais

ELTOS pranešimu, vienintelė galutinai nužymėta ir patvirtinta šiuo metu yra siena su Lenkija. Ženklinama jau ir 650 kilometrų ilgio Lietuvos siena su Gudija. Nesuderinta dar Lietuvos siena su Karaliaučiaus sritimi, šiuo metu priklausančia Rusijai. Liepos 21-25 d.d. mišri komisija patvirtino ir Lietuvos-Latvijos sienos ruožus. Lietuviai jau yra pastatę 230 km ruožo sienos žymeklius aplenkdami latvius.

Pakilo skolos, krito gyventojų skaičius

ELTA praneša, kad per praėjusį pusmetį Lietuvos užsienio skola padidėjo 369 mln. litų. Liepos 1 d., siekdama 5,069 bln. litų, ši skola sudarė 25,9% viso valstybės eksporto bei 10,18% valstybinio biudžeto pajamų. Per pusmetį grąžinta 125,5 mln. JAV dolerių paskolų. Iš viso valstybė grąžino užsienio skoliniojo 341 mln. JAV dolerių.

Statistikos departamento duomenimis, šiais metais nuo sausio 1 d. iki birželio mėn. gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 1,576. Iš viso gyventojų buvo 3,705,600 žmonių. Gyventojų skaičiaus sumažėjimą 95,6% sudarė neigiamas natūralus prieaugis, 4,4% — migracija. Gimė 16,607 kūdikiai (170 mažiau negu per tą patį laikotarpį praėjusiais metais). RSJ

Šiame numeryje

Mes geri, nes — mes?

Reikia daug pastangų ką nors pasiekti, laimėtojai tapti

Išeivijos seimas Lietuvoje

Būtina išlaikyti idealistinę bei pozityvią nuostatą

Mažoji Lietuva — istorijos žaizda

Kovojanti tautos dalis, išauginusi daug žymių patriotų

Kai bedarbiai ieško darbo

Siunčiamas į kursus nieko neišmoksta, taip švaistomos lėšos

Atidarytas beglobių vaikų židinys

Vien išmintingais pamokymais tautos neprikelsi

Nepailstanti rašytojos plunksna

Pokalbis su Ale Rūta, nerodžiusia savo pirmojo rašinio

Baltosios liuanistų dėmės

Mobilizacija be nepriklausomybės pažadų liko bevaisė

Kada pradėta lietuviškai rašyti?

Rankraštine raštija siekia Lietuvos krikšto laikus

Kai praeitis stabdo ateitį

Sionistai nedalyvaus Lietuvos rabino-išminčiaus minėjime

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755.

Canada Post Registration nr. 509 Sales Product Agreement nr. 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė,
Č. Senkevičius, G. Gaiztutienė. Metinė prenumerata – \$40, pusmetinė – \$20,
rėmėjo – \$50, garbės – \$60. Oro paštu į užjūrius – \$115. Amerikoje – JAV dol.
Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalavimas krepštis į "TZ" administraciją.
Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį
redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendra-
darbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)
is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in
December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.,
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672.
U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular
\$40.00, supporter \$50.00, honorary \$60.00 per year. PERIODICALS
Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to:
"Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA
POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario
L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

RELIGINIAME GYVENIME

Paskirtas naujas apaštalinis nuncijus Lietuvai, Latvijai ir Estijai – arkivyskupas Erwin Joseph Ender, iki šiol buvęs diplomatinio Vatikano atstovu Sudane ir Somaliijoje. Gimęs Vokietijoje 1937 m., kunigu įšventintas 1965 m. Diplomatinėje tarnyboje – nuo 1970 m. Kalba vokiškai, angliaiškai, prancūziškai ir itališkai. Turi teologijos daktaro laipsnį.

Vilniaus kunigų seminarijos rektoriumi gegužės 26 d. buvo paskirtas kun. dr. Hans F. Fischer. Naujasis rektorius gimė 1946 m. birželio 17 d. Vokietijos Tiuringijoje. Slavistiką ir anglų kalbą studijavo Leipcigo universitete. Dirbo rusų ir anglų kalbų mokytoju. 1972 m. įstojo į Erfurto kunigų seminariją, 1978 m. įšventintas kunigu. Su Lietuva palaiko ryšius nuo 1972 m., nuolat bendravo su menininkais ir Kat. Bendrijos atstovais. 1982-1989 m. laikotarpį jam nebuvo leista į Lietuvą įvažiuoti. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, kun. dr. H. F. Fischer stipriai pasireiškė labdaros srityje. Nuo 1995 m. – Vilniaus kunigų seminarijoje ir Pedagoginiame universitete skaitė sakramentų teologijos ir Kat. Bendrijos istorijos paskaitas.

Lietuvių katalikų mokslo akademijos (LKMA) XVII-tasis suvažiavimas, užtrukęs šešias dienas, birželio 15 d. prasidėjo Vilniaus Šv. Jono šventovėje Mišiomis, kurias koncelebravo arkivyskupas S. Tamkevičius, vysk. J. Boruta, SJ, kun. dr. Ant. Liuima, SJ, kun. E. Merkys, SJ. Įtampa tarp mokslo ir tikėjimo dar nėra išnykusi, – pamokslė priminė vysk. J. Boruta, SJ. Po persilaužimo laikotarpio atėjus sėjos ir augimo laikotarpiui.

Suvažiavime buvo perskaityta apie 80 pranešimų įvairių mokslo sričių klausimais. Arkivyskupas S. Tamkevičius kalbėjo apie Katalikų Bendriją ir Katalikų mokslo akademiją šių dienų Lietuvoje. Pabrėžė lietuvių kalbą pasirodžiusio "Katalikų Bažnyčios Katekizmo" reikšmę. Svarbiu laimėjimu taipgi laikomas besirengiančių santuokai katechizavimas ir tikybos mokytojų kokybės kėlimas. Pripažino, kad kunigų rengime būta spragų, tačiau Kauno kunigų seminarijoje įvykdyta didžiulė reforma. Padėkojo buvusiam jos rektoriumi Šiaulių vysk. E. Bartuliuviui už atliktą didelį darbą. Pasidžiaugė, kad pasauliečiai vis labiau jaučia atsakomybę įvairiose darbo srityse, kai kur lenkdamai net kunigus.

Gerokai pažengta ir socialinėje veikloje. Deja, šalpmomis neišspręsimė socialinių problemų. Tik dirbti su žmonėmis, kurie jų turi, – tai ryškiausias atsinaujinimo ženklas Kat. Bendrijoje. Informavimo srityje dar yra likę daug neišspręstų klausimų. Trūksta krikščioniškais vertybėmis besivadovaujančių žmonių. Arkivys-

kupas gerai įvertino seserų kongregacijų veiklą. Turėtų būti sudarytos galimybės visoms joms įsigyti teologinį išsilavinimą. Dvasiškai nuliūdę atsisveikinę su apaštališkuoju nuncijumi arkivyskupu Justo Mullor Garcia, kuris labai rūpinęsis sielovada. Kalbėtojas pasidžiaugė pagerėjusiu Vyskupų konferencijos sekretoriato darbu. Tai sekretoriaus kun. Gintaro Grušo nuopelnas. Kat. Bendrija turėtų labiau negu iki šiol remti LKMA darbą. O akademijos nariai turėtų padėti Vyskupų konferencijai rengti programas, kurios būtų atsvara mirties kultūros šalininkų rengiamoms programoms. Pasipiktinimais ir kritikomis blogiui kelio neužkirsi – reikia teigiamos veiklos.

Suvažiavimo proga buvo pakalbintas ilgametis LKMA pirmininkas (1959-1991), dabartinis garbės pirmininkas prof. kun. Antanas Liuima, SJ. Jis papasakojo, kad atsisteigęs Akademijai Romoje veikla plėtėsi, buvę surengta 11 suvažiavimų Čikagoje, Bostone, Toronte, Los Angeles, St. Petersburg. Jų darbai buvo spausdinami atskirais leidiniais. Daug dirbta leidžiant ir kitas knygas – prel. A. Jakšto, St. Šalkauskio, A. Salio, Z. Ivinskio ir kt. Iš viso 53 tomai, apie 30000 puslapių. Darbas tęsiasi ir toliau.

Didžiosios Britanijos katalikų savaitraštis "Catholic Herald" birželio pabaigoje skaitytojus supažindino su Londone esančia lietuvių Šv. Kazimiero šventove ir lietuvių parapijos veikla. Savaitraščio korespondentė Jennifer Sym ypač domino Rytų Londono Hackney rajone prieš 85 metus pastatytos lietuvių katalikų šventovės dailės kūriniai. Jos dėmesį labiausiai patraukė didžiojo altoriaus skulptūra: stambios medinės Švenciausios Trejybės figūros – Dievas, Sūnus ir Šventoji Dvasia, iš aukšto stebinčios Mergelės Marijos vainikavimą. Skulptūra buvo sukurta didžiai 1851 m. parodai ir parapijos steigėjams lietuviams kainavo 1.500 svarų sterlingų. Parapijos svečių kambarėje ant sienų pakabintos nuotraukos apie šventovės praeitį. Šventovėje prie pat Aušros Vartų Dievo Motinos paveiklo įrengta paminklinė lenta primena okupacijos metais Lietuvoje žuvusius tautiečius.

Korespondentė domino, jog Kryžiaus kelio stotys yra vietinės anglų gamybos, bet su lietuviškais įrašais. Prie Liurdo Mergelės Marijos statulos yra dar viena paminklinė lentelė, menanti vieno šventovės steigėjo, jauno lietuvio kunigo Juozo Montvilos mirtį 1912 m. Kun. Montvila su dar dviem kunigais išvyko į JAV per Atlantą garsiuoju "Titaniku". Laivas susidūrė su ledkalniu ir paskendo. Didvyriškai atsisakęs gelbėjimo valties, kun. Montvila nuskendo su kitais 1.500 keleiviu.

P A D Ė K A

MIELAI SESUTEI

a. a. TEODORAI ČIPKIENEI-GUSTAINIENEI

mirus 1997 m. liepos 1 d.,

nuoširdžiai dėkojame Prisikėlimo parapijos klebonui kun. Augustinui Simanavičiui, OFM, už gedulines pamaldas, kun. Liudui Januškaitiui, OFM, už maldas prie karsto. Padėka karsto nešėjams.

Dėkojame geradariams ir giminėms už aukas Mišioms ir labdaros draugijoms; nuoširdus ačiū už gražias gėles, ponioms už skanius pyragus ir V. Birštonui už puikius pietus –

Sesuo Juzė ir šeima

Įrašai senuose kapinių kryžiuose primena lietuvininkų gyvenimą Mažojoje Lietuvoje. Tačiau nei lietuviški įrašai, nei kryžiaus ženklas negelbsti nuo šiandieninių kapinių grobikų, iškasančių net ir mirusiųjų palaikus. Įrašas šios nuotraukos paminkle: "Czon ilses Deweje"

Mažoji Lietuva - istorijos žaizda

AURELIJA M. BALAŠAITIENĖ

Skaitant Algirdo Gustaičio knygą "Potsdamas ir Lietuva dega", plečiasi mūsų tautos istorijos akiratis. Tai skatina mas rūpintis prūsų likimu, nes jie yra lietuvių tautos gentis, per daugelį dešimtmečių vokiečių ir vėliau sovietų garsinama kaip vokiečių kiltis. Prūsija turi ilgą ir tragišką istoriją, per daugelį šimtmečių valdoma vokiečių, o dabar vadinamoji Kaliningrado sritis tapo Rusijos dalimi. Geografiškai tai nelogiška ir istoriškai neteisinga.

Minėtoji knyga, parašyta lietuvių ir anglų kalbomis, išleista Anicetos ir Prano Sabaliauskų pastangomis, išspausdinta Klaipėdos "Ryto" spaustuvėje, yra istorinės reikšmės leidinys, pagrįstas prezidentų ir premjerų autentiškais laišku kopijomis, o pirmame puslapyje yra Mažosios Lietuvos tautinės tarybos akto originalo kopija. Tuo aktu Prūsų Lietuvos tautinė taryba reikalauja, kad Mažoji Lietuva būtų prijungta prie didžiosios Lietuvos. Aktą Tilžėje pasirašė 24 tarybos nariai 1918 metų lapkričio 30 dieną. Jie savo reikalavimą motyvuoja tuo, kad Prūsijos gyventojų daugumą sudaro lietuviai, turį teisę to reikalauti, remdamiesi Wilsono tautų apsisprendimo teisės dokumentu. Deja...

Nepakanka kalbėti vien apie politinę problemas pusę, svarbu įžvelgti ir Prūsijos lietuvių nepaprastai turtingą įnašą į mūsų tautos raštiją ir kultūrinę bei patriotinę veiklą. Tai yra geriausias įrodymas, kad prūsų šaknys yra lietuviškos ir kad vadinamoji Kaliningrado sritis privalo grįžti į Lietuvos apimtį.

Deja, dabartinė politinė atmosfera nėra palanki Lietuvai nei kitom dviem Baltijos respublikom, nes JAV bičiuliaujasi su Rusija ir kol kas nepalaiko Baltijos respublikų kandidatūros į ŠAS, nes tai nepatinka Jėdinui. Iš oficialių šaltinių žinoma: jei vienas ŠAS narys puls kitą, sukels visų narių protestą ir gynybą. Tad jei kas nutiks Baltijos respublikoms iš jų gobs šaus kaimyno pusės, niekas jų nebus įpareigotas ginti. Todėl jų ŠAS narystė liks nepasiekiamu svajone.

Prieš kelias dienas iš Gustaičio knygos leidėjų gavau labai turiningus leidinius apie Mažosios Lietuvos istoriją ir etnografiją. Medžiaga sudaryta iš mokslinių konferencijų pranešimų ir paskaitų, kurias skaitė įvairių mokslų specialistai, kalbotyrininkai, etnografai, kraštotyrininkai ir kitų sričių žinovai...

Knygų turinyje, šalia Prūsijos lietuvių sukurto literatūros, yra ir daug istorinių faktų, pradedant 1253 m., kai kryžiuočių ordinas užėmė Sembą, šiaurinę senosios Prūsijos sritį tarp Aismarių, Baltijos ir Kuršių marių. 1273 m. vokiečiai pakorė Herkų Mantą, vieną iš aršiausių prieš kryžiuočių ordiną sukilimo vadų, kurie kovojo už išsilaisvinimą iš vokiečių priespaudos. Galutinis smūgis Rytprūsiams buvo suduotas Vytautui Jogailai sudarius Melno taikos sutartį su ordinu 1422 m. Nustatčius sieną tarp Rytprūsijų ir Lietuvos, ji išliko iki 1919 m. Versalo taikos sutarties. Įsidėmėtina, kad 1544 m. buvo įsteigtas Karaliaučiaus

universitetas, kuriame 1723 m. pradėjo veikti lietuvių kalbos seminaras.

Lietuviškos raštijos istorija prasideda su seniausią lietuvišką knygą, 1547 Mažvydo katekizmu "Prasti žadei", kurio 450 metų sukaktį švenčia viso pasaulio lietuviai. 1561 m. A. Vilis į lietuvių kalbą išvertė Martino Liuterio katekizmą. 1591 m. Jonas Bretkūnas išvertė ištisą Bibliją, papildė Mažvydo giesmynėlį, išspausdinęs "Giesmes duchaunas", išleido dvejų tomų Evangelijos aiškinimą ("Išguldymą"). 1653 m. išėjo Danieliaus Kleino lotyniška lietuvių kalbos gramatika "Grammatica Litvanica". 1657-1665 Boguslovas Radvila buvo Karaliaučiaus generalgubernatoriumi. 1701 m. Prūsijos kunigaikštystei tapus karalyste, ta proga buvo lietuviškai išleistas "Naujasis Testamentas", o 1706 m. Karaliaučiuje išėjo J. Šulco išverstos "Ezopo pasakėčios". 1714 m. Gumbinėje gimė didysis mūsų klasikas Kristijonas Donelaitis, kurio hegzametru sukurti "Metai" tapo kitautautiams, ypač lenkams, geriausiu įrodymu, kad lietuvių kalba iš tikro tinka klasikinio stiliaus poezijai. Deja, 1709-1710 m. maro epidemija pakirto apie 160,000 lietuvių.

1822-1824 m. Tilžėje ėjo pirmas lietuviškas periodinis leidinys "Nusidavimai Dievo karalystėje". Liudvikas Gediminas Rėza, kurio pastangų dėka buvo išleisti Donelaičio metai, 1825 m. išleido pirmą lietuvių liaudies dainų rinkinį "Dainos", o 1849 m. pradėjo eiti pirmas lietuviškas savaitraštis "Keleivis iš Karaliaučiaus". Vokiškos priespaudos 1865 m. Prūsijos švietimo ministeris uždraudė lietuvių kalbą mokyklose.

Sakoma, kad veiksmas iššaukia atoveiksmį. Vokiečių priespauda ne tik nepalažė Prūsijos lietuvių tautinės dvasios, bet dargi ją įkvėpė atlikti nepaprastos reikšmės darbus: pirmąją lietuvišką knygą, klasikinio stiliaus poeziją, pirmą lietuvišką savaitraštį. Spaudos draudimo metais knygnešiai slapta per sieną gabeno lietuvišką spaudą iš Prūsijos, rizikuodami savo laisve ar net gyvybe. 1883 m. Ragainė išėjo dr. Jono Basanavičiaus redaguotas pirmas lietuviškas patriotinis žurnalas "Ausra" ir Tilžėje 1889 m. sausio mėnesį Vinco Kudirkos "Varpas". Žodžiu, Mažosios Lietuvos lietuviai davė lietuvių tautos raštijai pradžia, nepaisydami nei vokiečių smurto, nei caro budelių persekiojimų. Tilžėje taip pat buvo leidžiamas "lietuvininkų laikraštis" "Naujas tilžės keleivis", kurį naciai uždarė 1940 m.

Šalia rašytojų žurnalistų ir poetų, Prūsijos lietuviai išugdė nuostabiai taurias asmenybes. Nepamiršamas Martynas Janekus (1858-1946), nusipelnęs "Lietuvos patriarcho" vardą, šalia aktyvaus darbo Prūsijos lietuvių spaudoje, buvo lietuvių kandidatų į Prūsijos seimą. Su tėvu ištremtas į Rusiją, jis 1917 m. dalyvavo Patrapilio lietuvių seime ir deklaravo Mažosios Lietuvos lietuvių valią susijungti su didžiąja Lietuva, vėliau aktyviai kovojo už Klaipėdos grąžinimą Lietuvai.

"Lietuviais esame mes gimę" patriotinės giesmės autorius Jurgis Sauerveinas (1931-1904) visas lietuvių ateinančias kartas visuose pasaulio kraštuose skatino didžiulius savo kilme ir įsipareigojimą.

Praejusio šimtmečio pradžioje gimė ir išsimokslinę lingvistai ir etnografai Aleksandras ir Fridrichas Kuršaičiai savo talentus ir žinojimą nukreipė į Lietuvos garsinimą. Fridrichas dėstė lietuvių kalbą Karaliaučiaus universitete, 1876 m. išleido lietuvių kalbos gramatiką. Abu dalyvavo Tilžės lietuvių draugijoje. Aleksandras skaitė paskaitas apie Lietuvos istoriją, tautosaką bei tautodailę ir Dresdeno parodoje laimėjo sidabro medalį už jo pastangomis surinktus bei išdėliotus lietuviškus audinius.

Vilius Vydūnas Storasta (1868-1953), šalia dramų ir poezijos kūrinių, buvo taip pat labai muzikalus. 1895 m. jis Tilžėje įsteigė lietuvių giedotojų draugiją, kuriai pats vadovavo 40 metų, ruošė metinės dainų šventes įvairiose Mažosios Lietuvos vietovėse ir su tuo choru koncertavo Šveicarijoje. Jis užsitraukė nacių nemalonę išleisdamas stambų veikalą vokiečių kalba "Septyni šimtai metų lietuvių-vokiečių santykiams". Už jį 1938 m. buvo įkalintas, bet vėliau paleistas.

Žodžiu, Mažoji Lietuva yra ne tik neatskirama Lietuvos dalis, bet ir reikšminga savo atkaklia veikla mūsų tautos patriotinėse kovose už laisvą apsisprendimą, už gimtąją kalbą. Šių dienų "Kaliningrado sritis", kurioje Rusija įsteigė grėsmingas karo bazes, yra kaip toji užnuodyta strėlė Europos širdyje, bet didieji demokratijų politikai tą faktą ignoruoja, bijodami suerzinti rusišką mešką.

Ilgus metus dėsciusi lituanistinėse mokyklose ir net viešai vadovavusi, vis dar negaliu atsisitebėti, kad tiek istorijos, tiek geografijos vadovėliuose nėra išsamesnių žinių apie Mažąją Lietuvą. Šiais metais minint garbingą Mažvydo katekizmo jubiliejų, yra puiki proga lietuvių visuomenėje iškelti Mažosios Lietuvos reikšmę ir vaidmenį tiek Lietuvos politinėje, tiek literatūros istorijoje, o ir priaugantį lituanistinų mokyklų jaunimą tinkamai supažindinti su Mažąja Lietuva. Lietuvoje tuo reikalu labai rūpinasi lietuvininkų bendrija "Mažoji Lietuva" ir Klaipėdos universiteto Baltų kalbotyros ir etnologijos katedra bei Ievos Simonaitytės viešoji biblioteka Klaipėdoje. Sekime jų pavyzdžiu...

MYLIMAI MAMYTEI

a. a. ONAI iškeliavus amžinybėn,

jos sūnų PIJŲ KRUŽIKĄ su šeima, visus gimines ir artimuosius liūdesio valandose nuoširdžiai užjaučiame –

B. B. Degučiai

O. V. Marcinkevičiai

O. S. Kiršiniai

J. P. Ivanauskai

B. S. Prakapai

G. Slaboševičienė ir sūnūs

O. Daukšienė su Lina

Bronė Vilkienė

Bronius Agurkis, Čikaga

Išėvijios seimas Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

būklė. I. Čuplinskaitė aptarė religijos vaidmenį bendruomeninėje išėvijios gyvenime, tikėjimo galią, padedančią įprasminėti bendruomenės išgyvenimus ir religijos bei kultūros santykį. Kun. E. Putrimas (Kanada) ir A. Valiulytė (Vokietija) apibūdino dvejų skirtingų vietovių lietuvių gyvenimą – Toronto Prisikėlimo (katalikų) parapijos ir evangelikų liuteronų Ham-burge.

Diskusijose išryškėjo kai kurie skirtumai tarp kraštų. Vakaruose, Šiaurės Amerikoje didžioji dalis veiklos sukasi apie parapijas. Pietų Amerikoje, Rytų kraštuose veikla kitaip klostosi. Tačiau visur jaučiamas trūkumas kunigų ir jaunesnių parapijiečių.

Jaunimo sekcijos pranešimai taip pat parodė šiek tiek skirtingus jaunimo veiklos bruožus. Punks, pavyzdžiui, dirbama su vaikais, leidžiamas jaunimo laikraštėlis, rengiami vaidinimai, spektakliai, stengiamasi užtikrinti tęstinumą jau stipriai kalbančių lietuviukų tarpe, kaip pasakoją "Aušros" redaktorė A. Gasparavičiūtė. Šiaurės Amerikoje ir kitur svarbiausia yra suburti jaunimą, pritraukti neveikliauosius, kad susidomėtų, pradėtų dalyvauti suvažiavimuose. R. Sakutės pasakyme paaikškėjo, jog jaunimui rūpi susirūti su kitų kraštų jaunimu, o jaunimo organizacijos svarbu suprasti, kaip toliau bendradarbiauti ir pereiti prie veiklos Pasaulio lietuvių bendruomenėje. Diskusijų išvadose iškeltas pasiūlymas rengti vadovų stovyklą, o taip pat ir temines (meno, sporto) stovyklas, rašinių ir meno konkursus.

Sporto srities pranešimų vadovavo ŠALFASS pirmininkas Audrius Šileika (Kanada). Apie sporto naudą lietuviybės išlaikymui stipriai pasisakė A. Laukaitis (Australija), R. Gaška (JAV), o Ukrainos A. Petrauskas ir Latvijos J. Budzinauskienė pritarė, nors Rytų kraštuose galimybės rengti sporto žaidynes yra kuklesnės. R. Gaškos nuomone, sportas yra reikšminga priemonė pritraukti, suburti ir išlaikyti jaunimą lietuviškoje veikloje. Reikia pasinaudoti sporto "žvaigždžių" padaryta pažanga garsinant Lietuvos vardą. Diskusijų būreliuose pabrėžta: sportas reikšmingas, reikia platinėti vaizdajuosius apie Lietuvos sportą ir sportinius laimėjimus.

Koncertas ir rinkimai

Liepos 4 d., artėjant Valstybės dienai – Mindaugo karūnavimo šventei (liepos 6 d.) Vilniaus universiteto Petro Skargos kieme įvyko minėjimas-koncertas, į kurį visi PLB seimo atstovai buvo pakviesti. G. Malečio VIII simfoniją atliko Lietuvos filharmonijos orkestras, diriguojamas E. Maerzendorferio iš Austrijos, su solistais iš Austrijos ir Vengrijos. Šventei pritaikyta kalbą pasakė Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas.

Rytojaus dieną atstovai vėl susirinko į seimo rūmus paskutiniam posėdžiui. Pirmąjį žodį tarė Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamento direktorius dr. R. Motuzas. Jis išvardijo užsienio lietuviams besirūpinančias institucijas (jo departamente – Rysių su užsienio lietuviams skyrius, užsienio reikalų, švietimo ir mokslo, kultūros, socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, migracijos departamentas bei kitos žinybos), kvietė klausytojus suprasti, kaip sudėtinga yra patenkinti visų

užsienio lietuvių bendruomenių poreikius, nes jie daug kur skiriasi.

R. Motuza pranešė, kad Lietuvos vyriausybė 1997 m. birželio 25 d. patvirtino užsienio lietuvių bendruomenėms remti 1998-2000 m. programą, kurios tikslas yra rengti bei įgyvendinti bendrus Lietuvos ir užsienio lietuvių bendruomenių visuomeninius bei kultūrinius projektus, stiprinti tarpusavio ryšius, išlaikyti tautinę savimone ir formuoti teigiamą Lietuvos valstybės įvaizdį užsienio kraštuose.

Jis skatino visus susidomėti vaikų poilsio stovyklomis, aprašytomis leidinyje "Vasara, vaikai, poilsis", priminė savo skyriaus adresą (T. Kosčiūskos g. 30, 2600 Vilnius), tel. 61-30-49, faksas 61-94-31), kviesdamas bet kokiais klausimais kreiptis.

Sekantis programos klausimas buvo diskusijos ir balsavimas dėl PLB konstitucijos, apie kurį jau buvo pranešta "TZ" 1997 m. 30 nr.. Po to vyko valdybos rinkimai. Balsuota už visą sąrašą, kuriame kandidatuoti sutiko: T. Bartusevičius (Vokietija), D. Čiornij (Ukraina), V. Kamantas (JAV), R. Kurienė (Kanada), M. Lenkauskienė (JAV), kun. E. Putrimas (Kanada), A. Rugienius (JAV), A. Šileika (Kanada), V. Viliūnas (Rusija), G. Žemkailis (Australija), H. Žibas (JAV). Ilgos diskusijos vyko dėl balsavimo procedūros. Padaryta pertrauka. PLB pirmininkui B. Nainiui buvo įteikta knyga su visų atstovų parašais, išreiškiant visų padėką už jo darbą ir pastangas įtraukti tolimesniuose kraštuose gyvenančius lietuvių į bendruomenę.

Po padėkos žodžio jam, kurį tarė V. Augustinavičius (Australija), atstovų dauguma balsavo už pateiktą valdybos sąrašą (99 už, 5 prieš, 10 susilaikė). Kontrolės komisijon išrinkti: P. Adomonis (Kanada), J. Kuraitė-Lasonienė (Kanada) ir A. Gečys (JAV).

Partizanų pagerbtuvės

Vilniaus pedagoginio universiteto rūmuose liepos 5 d., 2 v.p.p., įvyko PLB valdybos surengtos partizanų pagerbtuvės, į kurias susirinko 160 partizanų ir dauguma IX PLB seimo narių. Įžanginį žodį tarė I. Lukoševičienė, pakvietė R. Sakalaitę-Jonaitienę vadovauti programai.

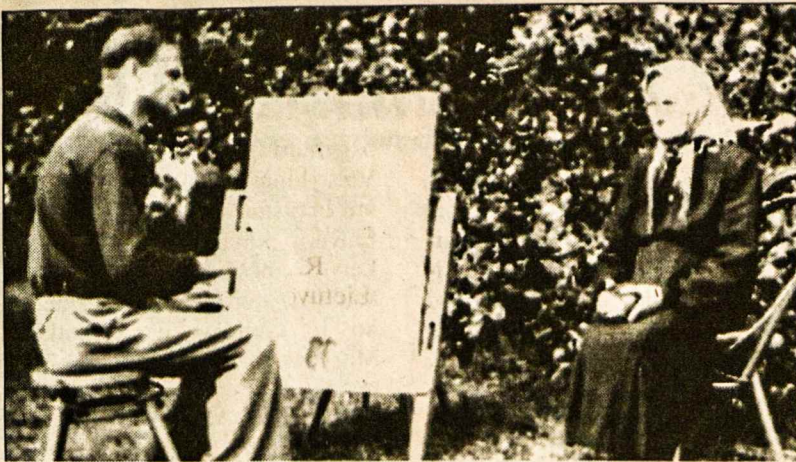
Susirinkusieji atsistojo pagerbti partizanų įnešamos Lietuvos vėliavos, ir išsaugos jų bunkerio vėliavos. Sugiedojus Tautos himną, vyskupas P. Baltakis buvo pakviestas sukalbėti invokaciją.

Progai pritaikyta poeziją skaitė Vytautas Dumšaitis, R. Lukoševičiūtė-Kurienė ir R. Sakalaitė-Jonaitienė. Kalbą pasakė Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmininkas Jonas Čeponis. Meninę dalį atliko giesmių giedotoja Irena Bražėnaitė ir partizanų kvartetas, kurį sudaro Antanas Paulavičius, Vincentas Kuprys, Vytautas Balsys, Antanas Lukša ir Vladas Šiukšta.

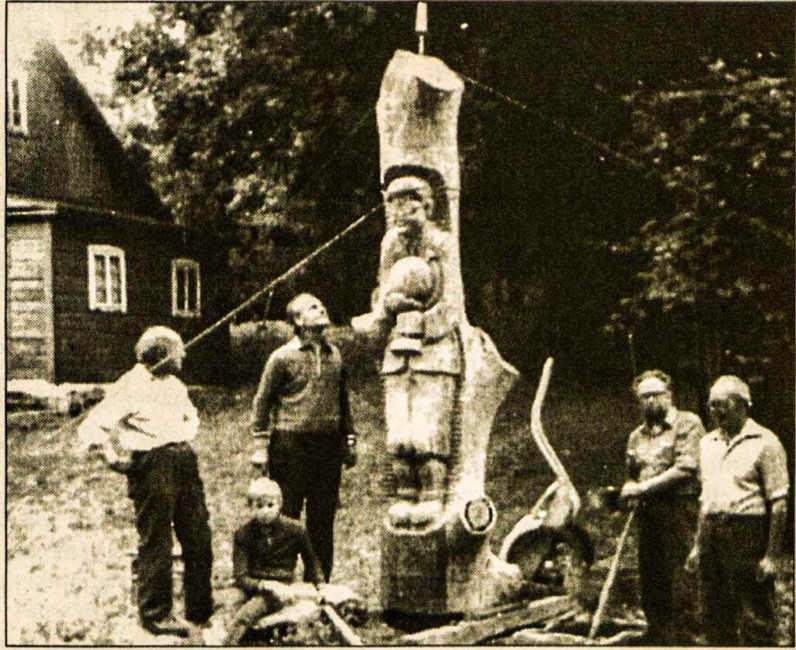
Buvęs laisvės kovotojas PLB pirmininkas B. Nainys tarė šiltą žodį susirinkusiems partizanams, iškėlė visiems PLB valdybos sveikinimą-leidinėį. Kartu sugiedojus "Lietuva brangi", visi išsiskirstė beveik nenoromis, kad taip greit pasibaigė susitikimas su tikraisiais Lietuvos galiūnais. Daugeliui atstovų tai buvo ypatingai prasmingas, svarbus seimo momentas.

Vakare įvykusiame užbaigime "Draugystės" viešbutyje su PLB seimo atstovais atvyko atsisveikinti Lietuvos prezidentas A. Brazauskas ir seimo pirmininkas V. Landsbergis. Žodį tarė buvęs pirmininkas B. Nainys ir naujosios valdybos pirmininkas V. Kamantas. Atstovai ilgai bendravo vaišindamiesi ir klausydami kapelos muzikos.

Sekandį dieną, sekmadienį, vyko įvairios Valstybės dienos iškilmės – vėliavų pakėlimas, paradas, eisenos į Katedros aikštę, Mišios, vakare – koncertas. Pirmadienį PLB seimo nariai autobusais nuvyko vienai dienai į Punksą, kur buvo labai moaloniai priimti. Apie tai bus atskiras straipsnis, kuris pasirodys "TZ" po laikraščio atostogų – rugpjūčio 19 d.

LEONAS JUOZONIS piešia 1960 m. savo motiną tėviškėje (Rokiškio apskr., Pandėlio valsčiuje, Genišio vienkemyje). Jo motina – Bronė Kuzavinytė-Juozonienė (1883-1966)

LEONAS JUOZONIS Prienų raj., Čiudiškių km., prie statomo keliautojui MATUI ŠALČIUI paminklo jo tėviškėje 1985 m. Jo autorius stovi prie paminklo

Ir teptukas, ir kaltas - tėvynei

Plačiašakis kūrėjas ir sovietmečiu nepaklydęs vilonijų voratinkliuose

ALDONA GRICIENĖ, Kaunas

Leonas-Ernestas Juozonis į šį pasaulį atėjo prieš 75 metus. Rankutėje atinešė tėviškės žemės žiupsnį.

Tautodailininkas, garbės kraštotyrininkas, Sėlių klubo pirminkas, knygų iliustratorius, žymių žmonių gimtinių tyrinėtojas L. Juozonis gimė netoli Pandėlio ūkininko šeimoje. Jaunystėje studijavo architektūrą. Nuo tų dienų dulkelę po dulkelės neša į kūrybos avilius. Iškiliausi darbai – ažuoliniai stogastulpiai. Jie skirti Lietuvos didvyrams. Knygnešius Jurgius Bielinis skirtas darbas pasižymi didingumu. Čiudiškių kaime (netoli Prienų) iškilo tikras galiūnas keliautojui Matui Šalčiui. Rašytojų Balio Sruogos ir V. Mykoliaičio-Putino tėviškėse jų atminimą saugo L. Juozonis sukurti paminkliniai stulpai. Dovainys, už Rumšiškių, buvo pastatytas jo išskobtas ažuolas poetui Jonui Aisčiui. Visi stogastulpiai buvo dirbami kalnu. Jų sukurtą per 20.

Tautos vertybių ieškojimo dvasia ryški ir L. Juozonio drobėse. Ispūdinga "Lietuviško žodžio istorija". M. Mažvydas, aukštai iškėlęs, laiko deglą, švyti kelias. Juo eina A. Kulvietis, S. Rapolionis, K. Sirvydas... Malronis. "Partizanų žemėnės" dėkio pagarbą daug iškentėjusiems vyrams. Jų tarpe nupieštas garsumas Juozas Lukša, kuris kartu su L. Juozonu studijavo architektūrą. Prieš indamas teptuko, tautodailininkas rūpestingai išstudijuoja vaizduojamus įvykius, todėl jo darbuose meniškumas derinasi su tikslumu. Įvairiuose kraštotyros muziejuose yra 38 L. Juozonio darbai.

Ivairias technikas įvaldžiusiam kūrėjui nesvetimi ir medaliai. Dėmesį patraukia "Lietuvos valdovai" – nuo Mindaugo iki Žygimanto Augusto laikų.

Anksčiau L. Juozonis yra reiškėsi draugiško šaržo srityje. Šių darbų sukurtą arti tikstantį. Jis darbe sukurta Lietuvos žmonių gyvenimo akimirkos, išryškinti svarbiausieji bruožai (šiandien daugelio jų su mumis jau nebėra).

Pastaruoju metu kūrėjo dėmesį patraukė knygų iliustravimas. Visų pirma paminėtina A. Garmutės "Rugiai po ledu". Tautinė simbolika derinama su partizanų kancija. B. Barvainienės "Gustės" viršelis – tai įrodymas, kaip siaurėt linija gali parodyti vidinį ir išorinį moters grožį. Gražiausių pagyrimo žodžių nusipelnė iliustracijos vaikiškoms knygėlėms.

Pažymėtina L. Juozonio, kaip kraštotyrininko, veikla. Ieškoti, atkariauti iš bedvasių administratorių tai, kas šventa, – tai nuolatinis, pabaigos neturįs darbas. L. Juozonis kartu su kitais tautos kultūros gerbėjais išgelbėjo Pietarių klėtėlę. Prie

Krekenavos, Ustronėje išlikusioje knygnešių klėtėlėje, ūkis norėjo įrengti smulkę. Tautodailininkas nupiešė vienuolika knygnešių portretų ir klėtėlėje juos pakabino. Niokotojų rankas tai sulaukė.

1946 m. Rokiškio apskrityje bunkerio žuvo 12 partizanų. L. Juozonis kartu su kitais žmonėmis dirbo atstatant bunkerį. Šiuo metu ieško dviejų gimnazistų – S. Kardzio ir A. Šalčiaus (keliautojo sūnėno) kapo. Jie žuvo 1945 m. Tikėkimės, kad jaunieji didvyriai bus perlaidoti su tinkamomis apeigomis.

Pagarbi nuostabą sukelia L. Juozonio atkurtos "Ižymių žmonių gimtinių". Pirmoje knygos dalyje yra 36 gimtinės: J. Basanavičiaus, J. Biliūno, S. Dariaus ir S. Girėno, V. Kudirkos, J. Tumono-Vaižganto ir kt. Žmonėms, tyrinėjančioms mūsų tautos ažuolų gyvenimą, tai nekainojamas turtas. Visi žinome, kad vaikystė, jos kiamas ir senolių prisiminimai, gyvenę senose priekose, formuoja žmogaus asmenybę. Pažvelkime į J. Basanavičiaus gimtinę. Joje rasime gyvenamąjį namą, kuriame net kamara pažymėta (tikriausiai mažasis Jonukas ten rasdavo uogienės), aliejinyčia, du tvartai, klojimas. Šalia stovėjo ketinis kryžius, statytas brolio Vinco. Nupiešas net sodas, po kurį basas bėgiojo būsimasis Lietuvos patriarchas.

Tikslumu pasižymi istorinių įvykių schemas: 1963 m. sukilimo, 1941. VI. 22 sukilimo ir kt. Jose pavaizduota centrinė figūra (A. Mackevičius) arba centrinė įvykių vieta. Aplinkui grupuojami žmonės, susiję su vaizduojamu objektu.

Panašiu metodu L. Juozonis nupiešė "Gediminių". Didysis Lietuvos kunigaikštis ir jo ainiai pateko į Vandos Daugirdaitės-Sruogienės "Lietuvos istoriją".

Tėviškės mylėtojas L. Juozonis įsteigė Sėlių klubą. Pagrindinė veiklos kryptis – senųjų sėlių gyvenimo tyrinėjimas. Jo įkvėpta A. Tarasovaitė parašė diplominį darbą: "Sėlių kultūra – istoriniai, lingvistiniai ir kt. duomenimis". Sėlių ansamblis dainuoja etnografines dainas. Dažnas moka gimtąją tarmę, o klubo vadovas – tobulai. Tarmiškai kalbama susirinkimuose. Paminimi svarbiausieji mūsų valstybės įvykiai, prisimename iškilūs žmonės: S. Raštakis, Alė Rūta ir kt. Skaitytojams pristatomos klubo narių išleistos knygos: A. Šilino, A. Kalniečio, B. Barvainienės ir t.t.

L. Juozonis yra ne tik kūrėjas, bet ir įvairių kultūros renginių dalyvis. Jį sutiksi visur, kur dega aukuras.

Sveikindami L. Juozonį jubiliejau proga, pasidžiaukime, kad mūsų tauta į savo sūnų dėdę skrudės darbštumą, upokšnio tyrumą ir uosio tvirtumą.

Žodinės kovos nieko nepadėtų...

Kunigas dr. Jonas Boruta, SJ, slapstasis kunigų seminarijos auklėtinis, buvęs pagrindžio "Kronikos" redaktorius jau vyskupas, pasiryžęs su meile tarnauti ganomiesiems, nes žodinės kovos neveiksmingos

GENOVAITĖ GUSTAITĖ, Vilnius

1997 m. birželio 21 d. Vilniaus arkikatedroje arkiv. A. Bačkis konsekrovo kunigą dr. Joną Borutą, Jėzaus draugijos provincijolą Lietuvoje ir Latvijoje, vyskupu. Panašios apeigos Vilniuje buvo įvykusios daugiau nei prieš 70 metų – 1923-aisiais, kai pirmojo nepriklausomos Lietuvos Vilniaus ganytojo J. Matulaičio laikais vyskupu buvo įšventintas kun. Kazimieras Michalkevičius.

Prieš 11 v. užsidega visos didelių sietynų šviesos. Iškilmsė dalyvauja min. pirm. G. Vagnorius su žmona, užsienio reikalų min. A. Saudargas, krikščionių demokratų veikėjai, daug kultūros, mokslo žmonių, 17-ojo Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo keliolika dalyvių.

Iš zakristijos pajuda procesija. Paskui kryžių, žvakes eina klierikai, kunigai, vyskupai; tarp jų – kun. J. Boruta, toks išblyškęs. Čia taip pat svečias iš Romos, atvykęs į akademijos suvažiavimą, kun. prof. A. Liūma, SJ. Procesijos pabaigoje – arkiv. A. Bačkis su kitais vyskupais. Skambiai, įspūdingai gieda jaunimo choras (vad. V. Savickaitės): "Štai didysis kunigas" (Ecce sacerdos magnus).

Prasideda susiklosčiusios per ilgus amžius istorinės apeigos. Perskaitomas duotas Romoje 1997 m. gegužės 28 d. Jono-Pauliaus II raštas "mylimam sūnui Jonui Borutai". Pasigirsta devyni arkivyskupo klausimai šventinamajam ir jo atsakymai – "noriu". Pirmas: "Tad ar nori, brangiausias Brolė, iki pat mirties vykdyti mums apaštalių patikėtą pareigą, kurią tau perduome savo rankų uždėjimu ir Šventosios dvasios malone?" Paskutinis, devintas: "Ar nori Visagali Dievą be paliovos melsti už šventąją tautą ir be priekaištų vykdyti aukščiausiosios kunigystės pareigas?" Čia

Naujasis Vilniaus vyskupas pagalbininkas JONAS BORUTA, SJ, po šventinimo apeigų
Nuotr. H. Gaičevskio

prie "noriu" šventinamasis priduria "Dievui padedant". Po to – litanija. Visi suklaupe, o šventinamasis kniūpsčias atsigula ant grindų. Apeigos prasmę atskleidžia arkivyskupas: "Mylimieji, melskime, kad Visagalis Dievas iš savo gerumo, rūpindamasis Bažnyčios nauda, šiam išrinktajam dosniai suteiktų savo malonių". Toliau – rankų uždėjimas ant išrinktojo galvos, tą patį padaro visi vyskupai. Uždėjimas atverstos Evangelijų knygos (ją laiko du diakonai)...

Arkivyskupas patapa šventinamojo galvą Krizma ir meldžiasi: "Dievas (...) teišlieja ant tavęs slėpiningo patepimo aliejų ir tepipildo tave dvasinio palaiminimo gausa". Paduoda Evangelijų knygą: "Imk Evangeliją ir skelbk Dievo žodį su visokerioja kantrybe bei mokslu". Užmauna žiedą: "Imk žiedą, tikėjimo ženklą, ir, pasipuogęs nesuteptu tikėjimu, skaisčiai sergėk Dievo sužadėtinę Šventąją Bažnyčią". Mitra uždeda tydelėdamas, o pastorą duodamas taria: "Imk lazda, ganytojo tarnystės ženklą, ir rūpinkis visa kaimene, kuriai vyskupu tave paskyrė Šventoji dvasia (...)" Toliau arkivyskupo, vyskupų sveikinimai

pabučiavimu.

Po Komunijos skamba "Te Deum". Naujasis vyskupas kartu su dviem kitais (J. Tunaitis spaudžia prie krūtinės dovanotą pinaviją...) eina per šventovę, laimina. Jau besišypsantis, rausvesnis...

Neilgame pamoksle pašventintasis sustoja prie šv. Ignaco Lojolos rekolekcijų minties "Amar y servir" – "su meile tarnauti, savo pasirinkto vyskupiško šūkio, beje, labai artimo didžiojo marijono Palaimintojo J. Matulaičio šūkiui "Nugalėk blogį gerumu". Prisipažįsta: "Žinau, tai sunkus uždavinys, be jūsų pagalbos jo neįvykdysiu". Dėkoja visiems, kurie meldėsi, su kuriais toliau bendradarbiaus. Iškilmsė baigėsi apeigyne nenumatyta dalimi: prie Valavičių koplyčios nutįsta ilgiausia sveikintojų eilė su įvairiausiais žiedais.

Naujasis vyskupas Jonas Boruta (g. 1944 m. Kaune) – gamtos m. dr., kunigų įšventintasis pogrindyje, Skaistgirio šventovėje 1982.VIII.8 arkiv. J. Steponavičiaus. Jėzaus draugijos provinciolas Lietuvoje ir Latvijoje, anksčiau – pagrindinis "Kronikos" redaktorius po jos įsteigėjo kun. Sigito Tamkevičiaus suėmimo (1983.V.6). Nors gimęs Kaune, dabar jau senas vilnietis, gerai žinomas sostinės mokslo visuomenei, akademijai jaunimui. Spaudoje užsimena, kad jo paskyrimas gali būti laikomas ženklų K. Bendrijai Lietuvoje labiau atsigręžti į miestą, jo žmones, kurių skaičius ateityje – mums europėjant – turėtų didėti (šiuo metu 68%). Vyskupo žodžiais tarant, veiklos sritis dar galutinai neapartata, bet veikiausiai ji turėtų apimti bendravimą, ryšius su mokslu, kultūros žmonėmis, gal taip pat valstybės pareigūnais. Už tai veiklos būdas – "su meile tarnauti"... "Piktos žodinės batalijos (...) nieko nepadėtų".

Iš tėviškės laišku

Naujieji ūkininkai

Ačiū, mielieji, už laišką mus taip nudžiuginusį per Sekmines. Nuo Kalėdų nebuvo gavę nuo jūsų jokio laiško, jokios žinėlės, galvojome gal sergate, ar kitokios bėdos. O mes rašėme visi, bet kodėl nepasiekė mūsų laiška, kas besužinos. Gal vėl ne taip adresą buvome užrašę, gal kas. Taigi skubu dabar pasveikinti visus su išplaukusiais rugiais, su artėjančia rugių, o šienelį šv. Jonas supūdė, sulydė – neužteks ne tik karvytei, bet ir ožkai. Nelepiu šiemet gamta mūsų ūkininkų pavasario orais.

Sūnus dabar su darbininku trūšia prie kombaino, o marštelis su alytiškė dukra iš braškių neišbrenda. Jau gal ten ir mie-

gotų, jei ne lietus. Labai laukia derliaus, betgi lietus, lietus...

Mane užpuola visokios senatvės ligos, nes baigiasi septintoji dešimtis. Nėgana prakiurancijų kojų venų kas metai, dabar pradėjo dar sąnarius skaudinti, kuriai vėsiu paskyrė šventoji dvasia (...)" Toliau arkivyskupo, vyskupų sveikinimai

Vyresnioji namų anūkė 7 metų ir rudenį jau eis į mokyklą. Mažesnioji sesutė irgi nori eiti kartu, nes labai mėgsta pamėgdžioti viską, net papūgėlę ją pavadiname, bet jai dar tik penkeri metų suėjo, tai per jauna mokyklai.

Gavome jūsų jaunesniojo kompiuterinę nuotrauką ir sveikinimus Motinos dienai. Džiau-

giamės kartu su jumis, kad taip gerai sekasi mūsų anūkiams namų mokykloje. Jau treji metai inspektoriai gerai įvertina pasekmes mokslo metams baigiantis. Gražu, kad jų arkliai jau savo žolytę graužinėja. O mūsų žirgelis, kuris pasibaigęs anuo metu a.a. Liudvilaičio šou sukrūvindamas, sužadodamas (nes buvo nepažabotas), šiemet vos pats kojų nepakratė – spėjome dar parduoti už ketvirtadalį kainos žiurę. Taigi, atrodo, nesiseka. Šiemet jau ir bičių šeimos miršta, o juk sūnelis bitininkystę baigęs – kažkaip sunkūs laikai pas mus atsisuko.

Ačiū Dievuliui, kad dar jūs gyvenate, nors ir ligoti. Skaitome laiške, kaip jūs prie krautuvės, lauke, besirinkdami sodinimui gėles, pasilenkusi negalėjote atilsenkti, svaigo galva, kaip greitai suskubo atsirasti pagalba ir nuvežė į ligoninę ir tyrimus padarė ir buvęs vienuolis specialų palaiminimą davė, buvęs šalia šimtmetės, jai pakviestas. Stebimės, kokie geri ten žmonės gyvena. Jei pas mus, tai... Dar gal ilgai vargsime, kol žmogus žmogui išmoks būti broliu, nes ilgai buvome mokyti atbulai. O skaitome ir girdime dar ir kitokių, siaubingų žinių mūsų šalelėje vis per gerimą.

Linkime laimės ir sveikatos jums ir sūnams su šeimomis, džiaugiamės, kad vyresnioji jau ir magistrą įveikė, gerai ir brolis vidurinę baigė. Aišku, tuštėja ir vyresniojo gražūs, geri namučiai, o juk, sakote, dylikametis atvažiavo su jumis išvestas iš visokių vargų. Gal taip Dievas per jus padeda ir mums, o laiškais pasiguodžiame.

Sūnus buvo nuvažiavęs į gražią jūsų tėviškėlę prie žavinio ežero, bet nieko nerado namie. Marti gal darbe prie tų vilų jūsų žemėje, kiti gal grybavo, nes grybai, sako, yra jų aukšas, kai dygsta. O jiems žemelės dar vis neatiduoda, gal kad tiek daug tų visokeriojų vilų ten pristatyta. Už tų vilų, poilsiautojų, sako, ten ir savo karvutę nelengva paganyti, nes trūkdo poilsiautojams, o pieneliana įkyria. Iki greito pasikalbėjimo lais-

Jūsų Verutė

Ambasadoriai, susitikę "Vaiko tėviškės namų" šventinimo iškilmsėse Aviklų kaime: Lietuvos ambasadorius Italijai ROMANAS PODAGĖLIS, Lietuvos ambasadorius Vatikanui KAZYS LOZORAITIS (viduryje) ir Italijos ambasadorius Lietuvai MARIO FUGAZZOLA. Nuotr. R. Šaknio

Lietuviškos dvasios jėga

VILIUS BRAŽENAS

Girdint ir skaitant kalėjimų ir Sibiro tremties siaubo apsakymus aiškėja, jog visam tam išgyventi ir išlikti, be laimės, padėjo ne tik kūno, bet ir dvasios jėga.

Neseniai prie tokių minčių grįžti teko sužinojus apie porą gilių prasmės įvykių. Pagaliau buvo formaliai, bent jau Lietuvos ir karinės vadovybės, pagerbti išlikusieji Lietuvos partizanai ir partizanės. Taipogi nenijanti savo neatlaidų, pasiaukojanti daugiametį budėjimą buvusiuose KGB rūmuose paminėjo pagarbos užsitarnavę politiniai kaliniai.

1994 m. rudenį, po 50 metų, pirmą kartą besilankant Lietuvoje, net keliose vietovėse, didesniuose ir mažesniuose telkiniuose, teko susitikti su prisikėlusios Lietuvos patriotinių branduolių. Nuostata kėlė nepalūžimas tų, kurie iškentėjo kalėjimus, tremtį, nusivylimus, išdavystę ir veidmainystę kovoję prieš sovietus, iki dugno išgėrę sutryptą teisingumą, niekšystės ir nusikaltėlių akipileiškosmo sklidinai pripildytą taure. Tai, kad tokie nepalūžo ir vėl stojo kovon lemtingoje nepriklausomybės atgavusios Lietuvos valandėje, sustiprino viltį į galutinį gėrio ir laisvės laimėjimą istorijon savu vardu sugrįžusioje Lietuvoje.

Po to mane Floridoje surado keletas, tikriausiai iš tūkstančių panašių, konkrečių lietuviškos dvasios pergalės įrodymų. Tai dar labiau pabrėžė į gėrio laimėjimą ir tvirtą patriotinio branduolio Lietuvoje įtaką.

Vienas iš tokių liudijimų yra Edmundo Simanaičio eilėraščių rinkinys "Nesugrįžusiems iš Tuskulėnų". 174 puslapių knyga autorius, buvęs partizanu, skiria "Tauro" apygardos "Vytenio" būrio kovotojų garinimui gėles, pasilenkusi negalėjote atilsenkti, svaigo galva, kaip greitai suskubo atsirasti pagalba ir nuvežė į ligoninę ir tyrimus padarė ir buvęs vienuolis specialų palaiminimą davė, buvęs šalia šimtmetės, jai pakviestas. Stebimės, kokie geri ten žmonės gyvena. Jei pas mus, tai... Dar gal ilgai vargsime, kol žmogus žmogui išmoks būti broliu, nes ilgai buvome mokyti atbulai. O skaitome ir girdime dar ir kitokių, siaubingų žinių mūsų šalelėje vis per gerimą.

Nuostabu tai, kad Lietuvoje matome nemažai pavyzdžių, rodančių, jog karti patirtis neugesino jų kūrybinės kibirkštės.

Skaitant šio autoriaus eilėraščius, sunku nepastebėti traagiškų išgyvenimų. Prasiveržia, kaip ir ne vienam mūsų išeičioje, niekaip neatmokamos skolos Tėvynei ir kaltės žuvusiems jausmas. Kodėl kentėjo ir žuvo

jie, o ne aš?... Gal ne visi ir ne visi vienodu laipsniu jautė skolą ir kaltę pasitraukus iš Lietuvos, bet neišvengiamai tai turėjo daugiau ar mažiau jausti kiekvienas subrendęs išsivys. Bet to nepaliginai su jausmais Sibiro ir kovas išgyvenusių Lietuvos partizanų. E. Simanaičio 1993 m. rašytame eilėraštyje "Prie draugo kapo" skaitome:

.... mokėt skolas
ne tik savas –
ir už išėjusius.

Eilėraštyje (1993 m.) "Prie-
kaistas".

Tebūnie ir tavo vardas
šventas žuvęs broli.
Telieku ir aš išlikęs – kaltas.

Tikriausiai kovos draugas praradęs ir pats auka netapęs partizanas mato save eilėraštyje "Nepriimta auka". Net ir Lietuvos nepriklausomybės džiugesys dar vis slopinamas teisingumo stokos. 1995 m. eilėraštyje "Džiaugsmo pančiai" sakoma:

Kad džiaugsmui pančiai
nenukrito,
kad niekštai vėliavą,
dar vakar niekintą, iškėlė, šypsos
ir plaukas nuo galvos
jiems nenukrinta.

"Nesugrįžusiems iš Tuskulėnų" išleista autoriaus lėšomis vos 150 egz. tiražu. Meno kibirkštis matyt žėri autoriaus šeimose, nes viršelis ir meninis apipavidalinimas bei iliustracijos (atrodo) yra sūnų Lemturio ir Dariaus Simanaičių darbas. Tas pats ir su irgi 1997 m. išėjusiu Edmundo Simanaičio rinkiniu – 14. "Tremtinys" išspausdintų straipsnių "Tuskulėnų varpas pradeda gauti". Tai lyg dokumentinis lydraštis poezijos knyga. Ji prismena prancūzų rašytojo Emile Zola pasaulyje išgarsėjusį straipsnį "J'Accuse" – "Aš kaltinu".

Tos karčios prozos 56 puslapių dokumentinis leidinys apie Tuskulėnus vertas rimtai Lietuvos vidinę padėtį svarstantių išsivys rimto dėmesio. Nuostabą kelia ir tai, kad Lietuvoje yra "raudonajai Dantės pragarą" perėjusių tautiečių, kurie ir Mūzos nuo savęs nenuvijo ir žurnalisto plunksnos nemetė ir įsijungė į Lietuvos atstatymą.

Nepaisant karčių posmų eilėraščiuose ir kietų žodžių lietuviškame "J'Accuse", džiugu pabaigoje užtikti autoriaus optimizmą.

Nėr didesnio džiaugsmo,
nėr didesnių laimės,
kaip matyt giedrėjant
dangų Lietuvos.

**Kanos Lietuvių
Lithuanian Canadian
Foundation**

1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškite Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMIMĖ KANADOS LIETUVIŲ FONDA !

LAISVOJE TĖVYNĖJE

VALSTYBĖS DIENOS ŠVENTĖ

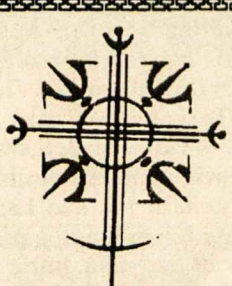
Mindaugo karūnavimui skirta Valstybės diena Vilniuje buvo pradėta simboliniu Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio žygiu. Šio ginkluoto pasipriešinimo veteranai Vilniun įžygiavo pro Aušros Vartus, nešdami buvusių devynių partizaninio karo apygardų vėliavas – Žemaičių, Priskėlimo, Kęstučio, Tauro, Dainavos, Algimanto, Vytauto, Vyčio ir Didžiosios kovos. Vilniuje šio buvo perduotos Lietuvos karo akademijos kariūnams. Veteranų žygio dalyvių pasveikino Lietuvos seimo pirm. Vytautas Landsbergis, primindamas išsikovotą laisvę, o su ja ir vietą Lietuvai pasaulyje. Tada su pučiamųjų orkestrais buvo nužygiuota prie Lietuvos prezidentūros. Ten iškilmingai buvo iškilta valstybinė Lietuvos vėliava. Valstybės dienos proga apie Mindaugo karūnavimą kalbėjo Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas, primindamas garbingą Lietuvos valstybės praeitį ir dabar jos laukiančią ateitį. Vėliavos iškilimo iškilnėje dalyvavo ir seimo pirm. V. Landsbergis, premjeras Gediminas Vagnorius, seimo ir vyriausybės nariai. Tos dienos vakarą Vilniaus katedros aikštėje buvo surengtas Lietuvos operos žvaigždžių koncertas, skulptoriaus Petro Repšio sukurti Mindaugo karūnavimo ir karališko antspaudo medaliai įteikti keturiems jų nusi-pelnusiems lietuviams – poetui Bernardui Brazdžioniui, knygnešui Juozui Averkai, pogrindinės literatūros spausdintojui bei platin-tojui Vytautui Andziuliui, daug metų savo sodyboje partizaną slėpusiai Onai Činčikaitei.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ CENTRAS

Aljtaus miesto savivaldybė įsteigė antrąjį tautinių mažumų kultūros centrą Lietuvoje. Pirmasis yra kadaiše Sniečkumi vadin-tame Visagine. Savo pranešime "Lietuvos aidas" skaitytojams Vi-da Ramanauskaitė rašo: "Tautinių mažumų kultūros centro na-riai gali tapti bei kokios tautybės atstovas, sulaukęs 18 metų ir tu-rintis Lietuvos respublikos piliečio pasą arba laikiną leidimą gy-venti Lietuvoje. Centras rūpinasi savo narių lietuvių kalbos moky-mu. Viena svarbesnių veiklos kryp-čių – plėtoti ir puoselėti įvairių tautybių saviveiklinę kultūrą, per-duoti ją jaunesnėms kartoms".

VADŲ KONFERENCIJA KAUNE

Valstybės dienos skirtą konfe-renciją Kaune surengė miesto sa-ivaldybė ir Lietuvos Vytautų klubas. Jon įsijungė Kauno mies-to bei apskritys vadovai, pagrind-inių kalbėtojų pakviestas Lietu-vos seimo pirm. V. Landsbergis. Jis dabartinę Lietuvos būklę ly-gino su Vytauto Didžiojo laikų Lietuvos. Mat jos abi siekė suar-tėjimo su Europa. Dabarčiai skir-tus V. Landsbergio žodžius cituo-ja "Lietuvos ryto" atstovas Arū-nas Karaliūnas: "Kyla klausimas:

"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Loughheed's Limited
šeima ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaucia kitus

Sudbury

Ontario

kieno valdžia dabar yra Lietuvoje ir Kaune? Nusikaltėliai tyčiojasi ir šaiposi iš valstybės bei apgautų žmonių, atiminėja dorai uždirbtą turtą..." Pasak A. Karaliūno, tada seimo pirm. V. Landsbergis ža-dėjo įrodyti, kad Lietuva yra tei-sinė valstybė. Esą ji privalo ap-ginti tautą nuo plėšikų, kaip tai darė Vytautas Didysis. Valstybės dienos buvo skirtas varpininko Raimundo Eimonto Vytauto Di-džiojo karo muziejaus bokšto varpų muzikos koncertas, kiti koncertai šio muziejaus sodelyje ir Vytauto Didžiojo universitete. Prie Kauno pilies kauniečių laukė rež. Irenos Bučenės Vilniuje su-kurtas Juozo Grušo istorinės dra-mos "Barbora Radvilaitė" spek-taklis su sproginejančiomis spal-votomis raketomis Barbaros Rad-vilaitės karūnavimo scenoje.

MOKSLEIVIŲ DAINŲ ŠVENTĖ

Valstybės dienos išvakarėse po dešimties metų pertraukos jau aštuntą kartą Vilniuje buvo su-rengta moksleivių dainų šventė, skirta Lietuvos mokyklos šešių šimtmečių sukakčiai. Iš tikrųjų ja taipgi buvo norima išjūdinti jau-nimą ir Valstybės dienos bei Min-daugo karūnacijai. Jaunieji moks-leivių dainų šventės dalyviai, pa-sibaigus Mišioms Vilniaus arkika-ndroje, susirinko prie DLK Ge-dimino paminklo. Juos pasveiki-no švietimo ir mokslo ministeris Zigmantas Zinkevičius su Vilniaus miesto burmistru Rolandu Paksu, įteikę simbolinę batutą moksle-ių dainų šventės meno vadovui Vytautui Miškinui. Šio renginio kūrėjų gretoms taipgi priklausė rež. Valerijonas Staknys ir cho-reografas Vytautas Buterlevičius. Vingio parke buvo atidaryta moksleivių darbų paroda, savo spektaklius rodė vaikų teatrai. Oficialioji dalis po pietų buvo pradėta moksleivių šokių koncer-tu aikštėje prie Vingio parko es-tradą. Jon atvyko Lietuvos prez. A. Brazauskas, premjero G. Vag-noriaus sveikinimą šventės daly-viams perskaitė švietimo ir moks-lo ministeris Z. Zinkevičius. Buvo iškilta šventės vėliava, uždegta šio renginio ugnis. Pavakare Vin-gyje skambėjo moksleivių įvairių chorų dainos. Aštuntojo savo šventės iš visos Lietuvos buvo at-vykusių beveik 20.000 moksleivių.

GENEROLAS GRĮŽO PELENAS

Lietuvos gen. lt. Teodoras Daukantas (1884-1960), gimęs Petrapilyje, ten baigęs Rusijos ka-ro laivyno akademią, nepriklauso-moje Lietuvoje dirbo krašto apsaugos ministru, kariuomė-nės štabo viršininku, Lietuvos at-stovu P. Amerikos valstybėje. Pir-maisiais sovietinės okupacijos metais buvo įkalintas Kauno VI forte, bet nuo mirties ir tremties Sibiran išgelbėtas 1941 m. birželio sukilimo dalyvių. 1944 m. va-sarą, pasitraukęs iš Lietuvos, grį-žo Argentinon ir ten mirė 1960 m. balandžio 10 d. Urnų su velio-nies palaikų pelenais tik dabar Lietuvon parvežė Artūras Mičiū-das, jos informacijos biuro Ar-gentinijoje vadovas. Ji liepos pra-džioje perlaidota Karmėlavos ka-pinėse šalia velionies žmonos ka-po. A. Mičiūdas atvežė ir gen. lt. T. Daukanto laiškus, dienoraščių, atsiminimų archyvą, dovanotą Vytauto Didžiojo karo muziejui.

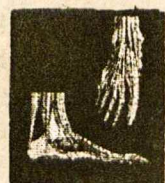
V. Kst.

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.C.H.

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- LAUGĖ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- ♦ VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- ♦ PLOKŠČIAPEDESTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- ♦ PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAI
- ♦ PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- ♦ STERILIUS ĮRANKIAI

PRIMIAME LIGONIUS TRUOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:
88 ANCASTER, 352 WILSON ST. E. TEL 648-9176
88 HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL 388-3541
88 HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL 523-7944

Buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministeris brigados generolas TEODORAS DAUKANTAS 1997 m. liepos 1 d. buvo perlaidotas Karmėlavos kapinėse. Velionis mirė Argentinoje 1960 m. balandžio 10 d. Jo pelenus atvežė ARTŪRAS MIČIŪDAS – Lietuvos informacijos biuro direktorius Buenos Aires mieste. Nuotraukoje – kalba Lietuvos krašto apsaugos viceministeris plk. JONAS KRONKAITIS

Įvairios pastabos iš Vilniaus

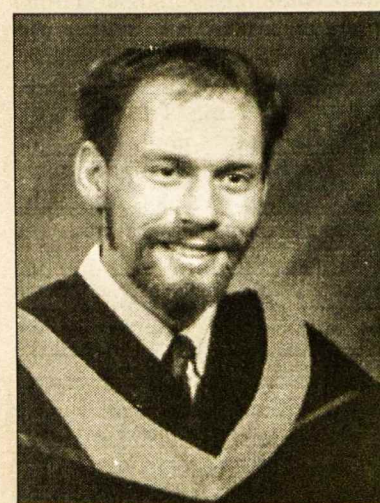
J.P. KEDYS

Vokietijos žurnalas "Der Spiegel" pranešė, kad į ES de-ryboms komisiją numato Veng-riją, Lenkiją, Čekiją, Slovėniją ir Estiją. Kitos penkios kandi-datės: Rumunija, Bulgarija, Latvija, Lietuva ir Slovakija dar neatitinka sąlygų į ES.

Atvykęs Varšuvos meras M. Swieciski, čia vadinamas jau "prezidentu", sekdamas Lietu-vos-Lenkijos seimų pirmininkų ir prezidentų pavyzdžiu, pasiūlė įsteigti tarp Varšuvos ir Vil-niaus savivaldybių ekonominį bendravimą. Vilniaus meras mieliai priėmė pasiūlymą, tikė-damasis daug ko pasimokyti iš Lenkijos.

Taline steigiamas Baltijos-Juodosios jūros blokas. Taip pavadinta "Izvestijų" dienraščio nauja politinė s-ga, steigiamą Estijos iniciatyva. Pirmą kartą buvo susirinkę Taline Rusijos, Ukrainos, Lenkijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių va-dai. Į šią organizaciją Lietuvos politikai turėtų kreipti daugiau dėmesio. Jose Ukraina ir Balti-jos valstybės galėtų geriau at-sispirti imperialistiniams Rusi-jos ir Lenkijos kėslams.

Valstybės kontrolierius sa-vo pranešimą perdavė seimui ir

KELLY ARMSTRONG, šiais me-tais įsigijęs mechaninės inžinerijos laipsnį "with Distinction" pažymė-jimu. Studijavo Western Ontario universitete, Londone. Buvęs tris metus universiteto dekanas garbės saraše ir gavęs universiteto stipen-diją. Lankė Wotley Rd. pradžios mokyklą, buvo apdovanotas "sports-manship and merit" žymenimis. Gimnazijos 13 klasių baigė South Secondary gimnazijoje "Ontario Scholar" ir "honours" įvertinimu. Lankė Londono lietuvių šeštadieni-nę ir keletą metų dalyvauja Londo-no lietuvių sporto klube "Taurus" žaisdamas krepšinį. Tėvai Norman ir Dalia, senelis Vincas Andriulio-nis ir broliai Sean ir Daniel linki viso geriausio ir sėkmės ateityje.

vyriausybei. Iš jos matosi, kad iš 312 valstybės remiamų įmonių pernai dirbo 143 su nuostoliais, siekiančiais 379 milijonų litų. Valstybinė kontrolė padarė šį patikrinimą tik po to, kai seimo narė Jūratė Matekonienė pa-reiškė priekaištą Valstybinei kontrolei, kad ji "neatlieka savo darbo ir toleruoja turto švaisty-mą ir net pasisavinimą".

Teko apvažiuoti Lietuvą traukiniu ir automobiliu: Vil-nius, Kaišiadorys, Jonava, Kė-dainiai, Radviliškis, Šiauliai, Telšiai, Plungė, Kretinga ir Klaipėda. Apytikriai apie 30-35% dirbamos žemės yra neap-sėta! Viena iš svarbiausių prie-žasčių – ūkininkui neapsimoka žemę dirbti. Birželio mėn. ūki-ninkams buvo mokoma 49 ct. už litrą pieno, kai krautuvėį jis pardavinėjamas po 2 Lt. Prie-žastis tokios kainos – per dide-lis tarnautojų skaičius pieno pri-statymo ir pardavimo įmonėse.

Ministeris pirm. G. Vagno-rius pranešė apie nusikaltimų mažėjimą. Tačiau statistika to nepatvirtina. Per š.m. 5 mėne-sius nusikaltimų Lietuvoje pa-daugėjo 15.4%, lyginant su tuo pačiu laikotarpiu 1996 m., o sunkiųjų nusikaltimų padidėjo 7.5%. Šis veiksnys yra vienas iš visos eilės kitų, dėl kurių yra atsilikusi kandidatų į ES tarpe. Paskutinėje duomenys BVP (bendro vidaus produkto) rodo pagerėjimą 2.4%, lyginant jį su pirmuoju ketvirčiu 1996 m.

Iš Pasaulio lietuvių seimo Vilniuje paaiškėjo, kad Mask-vo lietuvių mokykloje mokosi 124 vaikai. Jos mokytoja S. Va-laitė sakė: mokykla veikia jau penkeri metai, Lietuva at-siunčia vadovėlius ir kitas prie-mones. Didžiausias rūpestis – suderinti Rusijos ir Lietuvos

mokyklų programas. Mokykla turi gerą vardą. Tarp rusakalbių narių yra norinčių mokytis šioj mokykloje.

Radviliškyje yra Lietuvos reabilitacinis profesinio rengi-mo centras (RPRC), kuriame mokiniai, išlaikę egzaminus, gauna pažymėjimus Vokietijos Frydbergo pramonės ir preky-bos rūmų, kurie suteikia teisę juos turintiems dirbti visoje Eu-ropoje. Šiemet tokius pažymė-jimus gavo 28 mokiniai, ku-duriems jie buvo įteikti Frydbergo pramonės ir prekybos rūmų at-stovo Erhardo Krugo. Šia proga jau įvyko ir stojamieji egzamina-i sekantiems metams – buvo pri-imta 180 jaunuolių iš visos Lie-tuvos.

"Tauro" banko bankrotas parodė, kad ir naujoji valdžia neturi supratimo bankų tvarky-me. Lietuvos valstybinio banko vyr. direktoriaus pareiga yra prižiūrėti privačius komercinius bankus. Vyriausias Lietuvos banko direktorius yra dar LD DP narys Šarkinas. Jis paskyrė jau bankrutavusiam "Tauro" bankui "gelbėti" dar 13 ml. li-tų. Valdžia dar jį laiko Lietuvos banko vyr. direktorium, kai "Lietuvos aidas" vedamieji jau senokai pasisakė prieš Šarkino direktoriavimą.

Druskininkuose susirinko Lietuvos-Lenkijos pasienio pa-reigūnai gelbėti pasienio ne-tvarkos, vykstančios jau 8 metai. Lenkijos atstovas J. Szymanski siūlė įsteigti daugiau naujų punktų, nors dabartinę admi-nistraciją nesugeba išvalyti kyši-ninkavimo ir kontrabandos esan-čiuose sienos perėjimo punktuose. Lietuvos atstovas pasisa-kė prieš naujų punktų steigimą. Pagaliau abi pusės sutarė gerinti tvarką esamose perėjose.

Įvairios žinios

Lietuvos respublikos seimo spaudos tarnybos pranešime (1997 m. liepos 24 d.) Rysių ir informa-tikos ministerijos sekretorius J. Ūsas, atsakydamas į seimo kanc-lerio J. Razmos užklausimą, pa-aikšina, kad valstybės įmonės "Lietuvos paštas" administracija Vilniaus pašto pervežimo centre griežtino tarptautinės pašto ko-respondencijos apdorojimo ir iš-siuntimo kontrolę. Remiantis tarptautiniais nuostatais ir Lietu-vos vyriausybės nutarimu, pinigūs siųsti pašto siuntose į Lietuvą ir iš jos draudžiama. Pašto darbuoto-nis, atplėšinėjantys laiškus, atlei-

džiami iš darbo, o tyrimų me-džiaga perduodama teisėsaugos įstaigoms.

Pranešime taipgi nurodoma, kad korespondencija iš Kanados į Lietuvą vežama tiesioginėse važ-tose per Kopenhagą ir Frankfurtą prie Maino. Tos siuntos dažnai negaunamos arba gaunamos pa-žeistos. Dėl to per 1996 m. Kan-a-dos pašto tarnybai pareikšta 81 pretenzija, o per šiu metų pus-metį – 69. Pažeistos siuntos yra atitinkamai pažymimos, surašomi dokumentai, atliekamas tyrimas ir nustatyta tvarka atlyginami nuostoliai.

Žurnalas "Time" 1997 m. lie-pos 14 d. laidoje rašo apie Rusi-jos mafiją, kurios veikla siekia Floridą. Prekiaujama čia ne tik narkotikais, bet jau ir branduoli-niais ginklais. Straipsnyje nurodo-mi du iš Lietuvos suimti asmenys – A. Pogrebovsky ir A. Darichev – mėginę parduoti sovietinės ga-mybos branduolinių ginklų ir tai vykdę prisidėdami suklastotais dokumentais. Abu jie kaltinimus paneigė. Straipsnis pailiustruotas nuotraukomis ir pavadintas bū-dinga antrašte – "Enter the Red – fellas". Inf.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Lietuvių moterų klubų fede-racijos suvažiavimas įvyko Bruk-lyne, Kultūros židinyje, gegužės 17 d. Jame klubų pirmininkės ir valdybos narės aptarė ligšiolinę savo veiklą bei ateities planus. Federacijos naujon valdybon bu-vo išrinktos ir ją trejų metų lai-kotarpiui sudarė pirm. Aldona Noakaitė-Pintsch, I vicepirm. Sa-lomėja Valiukienė, II vicepirm. Snieguolė Jurskytė, narės Melvi-na Klivickienė, Sofija Skobeikie-nė, Jadvyga Vytuvienė ir dr. Ma-rija Žukauskienė. Suvažiavime dalyvavo Niujorko, Hartfordo, Filadelfijos, Waterburio klubų at-stovės. Neatvyko, nors buvo ža-dėjusios, Čikagos klubo atstovės.

Lietuvių žurnalistų sąjungos centro valdyba, neturėjusi rinki-mų nuo 1970 m., staiga atsisavo ir pravedė naujos valdybos rinki-mus korespondenciniu būdu. Naująją valdybą Niujorke sudarė: pirm. Kęstutis Miklas, vicepirmi-ninkai – Paulius Jurkus (įždo reikalams), Romas Kezys – (in-formacijai), Julius Vėblaitis – ry-šiams su nariais), sekretorė ir "Lietuvio žurnalisto" red. Salo-mėja Narkeliūnaitė, visi iš Ni-u-jorko.

Karaliaučiaus kraštas

Kaliningrado sritimi pava-dinto Karaliaučiaus krašto uostų apyvarta 1997 m. pirmajame ket-virtyje padidėjo 41%, lyginant ją su pirmuoju 1996 m. ketvirčiu. Srities gubernatoriaus Leonidas Gorbenka planuoja panaikinti Lietuvai galiojančias įkainių nuo-laidas. Esą ji nuo vasario 1 d. vie-našališkai padidino mokesčius už krovinių gabenimą geležinkeliu Kaliningradu pavadintan Kara-liaučiaus uostan.

Latvija

Rygoje buvo atkurta 1930-40 m. veikusi Latvijos lietuvių sąjun-ga. Jos pirmininku jau išrinktas Latvijos lietuvių kultūros draugi-jos Rygoje pirmininkas Augustas Liepinis. Jo vadovaujamon Latvi-jos lietuvių sąjunga išsijungė vi-sos pagrindinės Latvijos lietuvių organizacijos: A. Liepinio vado-vauta Latvijos lietuvių kultūros draugija Rygoje, Rygos lietuvių švietimo ir kultūros centras, Lat-vijos politiškaai suvaržytų lietuvių draugija ir Latvijos lietuvių jauni-mo sąjunga.

Latvijos lietuvių ryšiai su Lietuva tebėra sumenkę. Mat daugelis jų vis dar neturi nei Latvijos piliečio paso. Lietuvių rei-kalai bent Rygoje turėtų pagerėti. Mat ten jau yra atvykęs naujais labai aktyvus Lietuvos ambasado-rius Rimantas Karazija. Lietuvių mokyklos patalpose jis aiškino nuosavybės klausimus, o Latvijos piliečių natūralizacijos valdybos atstovas – Latvijos pilietybės ga-vimo procedūrą.

Latvija nepamiršė ten gyvenančių tautinių mažumų, kurioms priklauso ir lietuviai. Joms ren-giamos konferencijos, tautiniai festivaliai, metinės vaikų sporto šventės. Tuose Latvijos rengi-niuose lietuviams skiriama daug

pagyrimo ir padėkos žodžių. Valstybinės lietuvių kalbos mokiė-ju lietuviai yra pavyzdys visiems Latvijos kitataučiams. Lietuviai Latvijoje nesijaučia niekam nerei-kalingais atciviais. Jie savęs nelai-ko ir Lietuvos pamestinkais. Mat juos dažnai aplanko aukštieji svečiai iš Lietuvos, jos tautinių mažumų atstovai.

Australija

Gedulo ir vilties dieną Sid-nyje kartu paminėjo lietuviai, lat-viai ir estai. Mat minėjimą Latvi-jai namuose surengė Jungtinis bal-tiečių komitetas, šiemet vadovau-jamas Albino Giniūno. Baltiečiai atsargos kariai padėjo gėlių vaini-kus prie Australijos nežinomo kario kapo Sidnio centre. Paskai-tą apie tų tragiškų dienų įvykius skaitė Latvijos garbės konsulas Vjūds Koškins. Muzikinę pro-gramos dalį atliko lietuvių, latvių ir estų chorai.

Algis Blazinskas, ištiktas šir-dies smūgio, mirė 1996 m. gruodžio 16 d. Sidnyje. Anksčiau jis su tėvu gyveno Adelaidėje. Jiedu dirbo Snieguotuose kalnuose, kur žuvo jo tėvas. Tada persikėlė Sid-nin ir buvo tapęs mėsos gaminių "Maisto" parduotuvės dalininku. Vėliau velionis vertėsi dirbdamas takso vairuotoju. Buvo vedęs len-kaite. Tad lenkai jį ir palaidojo iš Ashfieldo katalikų šventovės.

Lenkija

Lietuviškąjį pastoracinį dar-bą Punske kurį laiką dirbo iš Vil-kaviškio vyskupijos atsiųstas kun. Algirdas Žukauskas. Jo, dabar jau grįžusio Vilkaviškyje, pasigen-da padėką "Aušroje" idėję Puns-ko krašto žmonės, rašantys: "Di-džiaji gerbiama ir mylimas kunig-e Algirdai, pamažu bėga laikas, bet Jūsų krikščioniško patarna-vimo Punsko kraštui atminimas pasilieka mūsų širdyse. Mus, ka-talikus, labai giliai palietė Jūsų nuostabus pasiaukojimas Dievui ir žmonėms. Pilni išminties ir dva-singumo Jūsų pamokslai pasėjo mūsų širdyse gerumo sėklą. Jūsų sugebėjimas bendrauti su jauni-mu sužavėjo mus visus. Tikimės, kad mūsų santykiai ir Jums išvy-kus iš Punsko bus geri. Mes ir to-liau norime palaikyti su Jumis glaudžius ryšius. Kviečiame ko dažniausiai apsilankyti mūsų krašte. Visada Jūsų lauks geras žodis, šilti, garuojantys kukuliai, bulviniai blynai bei naminis dū-kiškas alus..."

V. Kst.

OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Angele Šalvaitė, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovė.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. 705 429-2121 ar
705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavyse namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

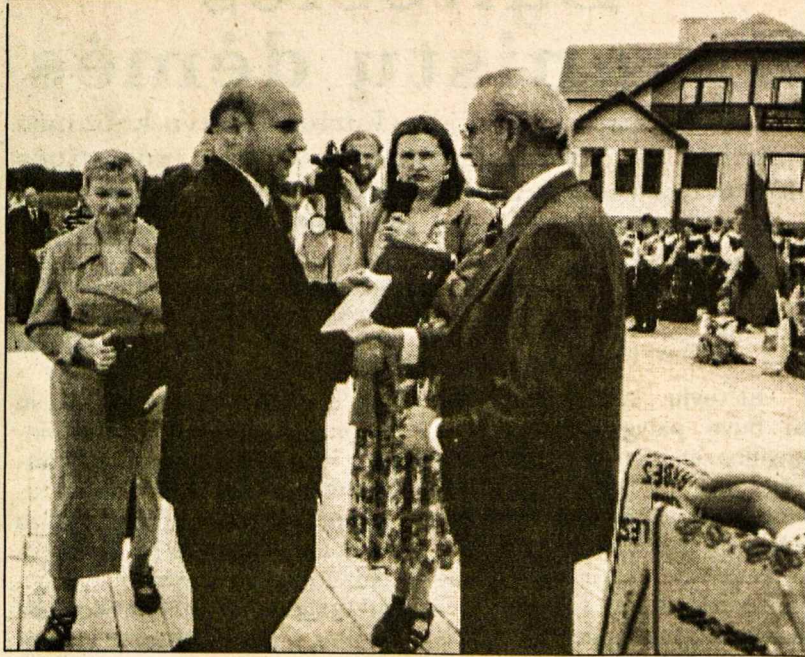
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos.

AKTYVAI PER 39 MILIJONUS DOLERIU

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki1.75%	Asmenines nuo6.25%
santapas2.25%	neklm. turto 1 m.5.20%
kasd. pal. taupymo sąsk.1.50%	
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius2.25%	
180 dienų indėlius2.50%	
1 m. term. indėlius3.00%	
2 m. term. indėlius3.75%	
3 m. term. indėlius4.25%	
4 m. term. indėlius4.75%	
5 m. term. indėlius5.25%	
RRSP ir RRIF (Variable)2.50%	
1 m. ind.3.00%	
2 m. ind.3.75%	
3 m. ind.4.25%	
4 m. ind.4.75%	
5 m. ind.5.25%	

Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000. Be to, narių santapos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu 3 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTELE
INTERAC KORTELE

Marijampolės rajono meras JUOZAS VAIČIULIS sveikina pagrindinį "Vaiko tėviškės namų" statybos rėmėją svečią iš Italijos DOMENICO PASSUELLO, dalyvavusį namų pašventinimo iškilnėse. Ntr. R. Šaknio

Kai bedarbiai ieško darbo

Lietuvoje veikia darbo biržos, kurios registruoja bedarbius ir parūpina darbą, padeda įsigyti specialybes, moka bedarbių pašalpas pagal ištarnautą laiką, teikia patarimus. Pasitaiko nesažiningumo atvejų ir darbdavių eilėse

DAIVA DULAITYTĖ, Šakiai

Kaip ir daugelį šalių, Lietuvą taip pat kamuoja bedarbystė. Neištintis ir Šakiai, turintys apie 7000 gyventojų. Pasak darbo biržos (DB) darbo skyrėjos viršininko Arūno Danieliaus, Šakių DB užregistruota ieškančių darbo: vien birželio pabaigoje – 962 žmonės, per mėnesį – 170, o per pusmetį įdarbinta į viešuosius darbus – 90. DB bedarbiai suskirstyti pagal specialybes. Be to, yra finansuojamos naujai steigiamos darbo vietos asmenims nuo 16 m., našlaičiams, priešpensinio amžiaus žmonėms, invalidams, po 1991 m. grįžusiems tremtiniais, buvusiems kaliniams: Pagal darbo įstatymus, darbdavys turi padėti įsteigti darbo vietą, priešingu atveju gali DB netgi kreiptis į teismą.

Taip pat DB kartu su seniūnijomis organizuoja viešuosius darbus. (Tarp asmens ir darbavio bus sudaryta sandos sutartis iki 2 mėn. Viešieji darbai gali būti pratęsimi bet ne ilgiau kaip iki 6 mėn. Viešuosius darbus dirbantiems piliečiams taikomos visos socialinės garantijos). Seniūnijoms, pasak A. Danieliaus, tai naudinga, nes 50% sumoka DB iš užimtumo fondų. Per viešuosius darbus Šakiuose buvo genimi medžiai, klojamos plytelės, remontuojama ligoninė, nušienaujamos vejios, o seniūnijose tvarkomos pakelės ir t.t.

Laikinieji ir remiamieji darbai

Kitas DB veiklos tarpsnis – laikinųjų darbų organizavimas. Pvz., jei asmuo įsiregistruoja DB, o laikinai įsidarbina, tai iš DB to asmens nepašalina, tik pašalpos mokėjimą perkelia kitam laikui. Žinoma, įsidarbinęs asmuo apie savo veiklą turi informuoti DB, o darbdavys privalo jo įstaigoje laikinai įsidarbinusiam asmeniui užpildyti socialinio draudimo (Sodros) knygutę. Tačiau pasitaiko įnoringų darbuotojų, bet apie tai vėliau.

Yra ir kita piliečių užimtumo forma, tai remiamieji darbai. Pvz. zootechnikės specialistės Šakių rajonui nebereikia, o

reikalauja darbdaviai pardavėjos, tai DB remia tą asmenį, sudarydama galimybę jam atitinkamai pasiruošti (pagal Vokietijos pavyzdį). Buvo DB užplėnavusi permokyti 55 žmones, o 47 – jau įdarbino per š. m. pusmetį.

Keitimas specialybe

DB organizuoja asmenų, neturinčių darbo, permokymą. Rašomos tris mėnesiai sutartis, t. y. įsipareigoja DB mokėti už mokslą, stipendiją ir bendrąjį (apie 500-600 lt. per mėnesį), darbdaviai garantuoja įdarbinimą. Pasitaiko atvejų, pasak A. Danieliaus, kad žmogus pasimokęs vos keletą mėnesių meta mokslus. (Tuomet DB šis asmuo turi grąžinti iššvaistytas lėšas). Antai į stalių kursus šiem mėnesiams siunčiamas žmogus nieko neišmoksta; išvykęs mokyti užsiima pašaliniais dalykais, nesusijusiais su studijomis. Štai taip norom nenorom iššvaistomos lėšos! Prieš siunčiant žmones permokymui, psichologas nustato pasiūšioviu studijuoti pomėgius, sugebėjimus, aiškumą. Ant A. Danieliaus, buvęs atvejis, kai psichologas pataręs merginai orientuotis į administravimo studijas, bet ši užsispyrėliškai tvirtino norinti išmokyti siuvėjos amatą. Viso to išdava viena – nepabai-gusi siuvėjų kursų grįžo namo.

Moterys

Šakių rajone ypač sunku įdarbinti moteris, nes darbdaviai reikalauja suvirintojų, autošaltkalvių, vairuotojų, turinčių C kategoriją ir galinčių iš užsienio ar į užsienį gabenti prekes. Labai reikalingi pardavėjai (iš 25 galinčių dirbti, įdarbinta 17).

Kitas DB veiklos baras yra žmonių įdarbinimas užsienyje ir stažavimas. Į DB kreipėsi šiais klausimais 57 žmonės. Pasak A. Danieliaus, 100% besikreipiančiųjų buvo įdarbinti. Pvz. Vokietijoje 18-24 m. merginos dirba kaip auklės. Jei šeimoje lietuvaite blogos sąlygos, tai per atstovybes gali šeimą pakeisti. (Beje, tarpininkaujant DB yra garantija, kad mergina nepateks į viešnamį). Vokietijoje įdarbi-

Atsisveikinant su prelatu Morkūnu

(1902.II.16 – 1997.VII.5)

Vienas iš pasižymėjusių išeivijos sielovados darbininkų, labdaros, visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo veikėjas buvo Sioux City, Iowa, JAV, Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Simonas Morkūnas, apie kurį netrukus turėtų būti išleista knyga "Simonas iš Valtūnų".

Valtūnai – lietuviškas kaimas Žemaitkiemio parapijoje, Ukmergės apskrityje, kur 1902 m. vasario 16-ąją gimė būsimasis prelatas Simonas. Nelengva buvo jo vaikystė, o dar sunkesnė mažajam valstiečio sūnaus jaunystė, nes tiek rusų caro, tiek ir ką tik atgautosios 1918 m. vasario 16-ąją Lietuvos nepriklausomybės laikais nebuvo lengva kaimo vaikui išsimokslinti, o juo labiau tapti kunigu. Tikslai į

Ameriką išvažiavęs brolis Juozas išleido Simoną į mokslus.

Pirmuosius kunigystės metus praleido Kauno Prisikėlimo parapijos vikaru. Čia kun. Simonas, įvairiais būdais surinkęs lėšų, per trumpą laiką suspėjo pastatyti modernią senelių prieglaudą, suremontavo namus, kur priglaudė benamius, skurdžius vaikus ir ligonius, atidarė darbininkams biblioteką ir kitokiais būdais šelpė nelaiminguosius.

Didžiulis kun. Simono nuopelnas – pagalba anuomet negailestingai naikinamiems Lietuvoje žydams, konkreti materialinė ir moralinė pagalba mirčiai pasmerktiesiems. Jis itin rizikavo, nes kartu su tais naikinamaisiais pats kunigas galėjo būti sunaikintas. Dar negano to – savo ligoninėje slėpė Kauno sukilėlius ir ginklus.

Atsiritęs siaubingai II pasaulinio karo bangai, jis išbėgo Vokietijon ir Austrijon, kur buvo lietuvių pabėgėlių stovyklų kapelionu, o paskui įsikūrusios Apaštalinės delegatūros, kuriai vadovavo prel. F. Kapočius, ekonomu.

Amerikoje trumpai pabuvęs keliose vietose, 39 metus išbuvo Sioux City Šv. Kazimiero parapijos klebonu. Nors jo parapiją tesudarė tik keliadesimt šeimų, bet vyskupijos rinkliavose jis keliolika metų laimėdavo pirmąsias vietas. Suremontavo šventovę, įtaisė daug naujų reikmenų. Mokėjo taupyti, nes pats sargavo, prižiūrėjo šventovės katilinę, tvarkė šventorių ir išsijuosę dirbo kitokius darbus. Maža kun. Morkūno parapija tapo daugeliu atžvilgiu pavyzdžiu didžiosioms vyskupijos parapijoms.

Kun. S. Morkūno veikla nesiribojo parapija. Jis rašė laiškus Amerikos senatui ir kongreso nariams dėl Lietuvos laisvės, siuntė daugybę siuntinių tiek Lietuvon, tiek į Sibirą, pagelbėjo įvairioms įstaigoms leisti spaudą ir gelbėjo nemažą vargą pakliuvusių tautiečių, kvietė juos į savo parapiją, ap rūpino gyvenamą plotu, padėdavo įsikurti, surasti darbą. Už aktyvią veiklą jam suteiktas garbingas prelatas ir garbės daktaro vardas. 1997 m. vasario 16-ąją prel. Simonas Morkūnas atšventė amžias 95 metus, balandžio 13 – 64-ąsias kunigystės metines. Prel. S. Morkūnas mirė 1997.VII.5. Palaidotas liepos 7 Sioux City kapinėse.

Kun. K. J. Ambrasas, SJ

A. a. prel. SIMONAS MORKŪNAS, atšventęs 64-tąsias kunigystės metines 1997.IV.13 Sioux City Šv. Dvasios globos namuose

TURNER & PORTER

LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE

"Vaiko tėviškės namų" pašventinimo iškilnė: jos dalyviai pasitinkami su "Kepurine"; jų tarpe ir Lietuvos prezidentas ALGIRDAS BRAZAUSKAS; žemiau – koncertacinės Mišios su vyskupu JUOZU ŽEMAIČIU viduryje; kalba VTN steigėjas monsinjoras VYTAUTAS KAZLAUSKAS. Nuotr. R. Šaknio

Atidarytas beglobių vaikų židiny

Vaiko tėviškės namai – stambaus masto projektas įgyvendintas Lietuvoje su išeivijos ir ypač Italijos verslininkų parama bei pašventintas su didele iškilme, kurioje dalyvavo Lietuvos prezidentas ir kiti aukšti pareigūnai. Projekto sumanytojas ir vykdytojas – monsinjoras VYTAUTAS KAZLAUSKAS

ELVYRA ŽEIZIENĖ, Kaunas

1997 m. birželio 21 d. Aviluose, (Marijampolės raj., Liudvinavo parapijoje) įvyko istorinės iškilnės – atidaryti ir Vilkauskio vyskupo Juozo Žemaičio pašventinti "Vaiko tėviškės namai". Čia tėviškė, namas, motina ir šeima surado 120 beglobių Lietuvos vaikų. Lietuvos, išeivijos bei Italijos verslininkų paramos dėka beveik per penketą metų išaugo šis mažųjų naujakurių kaimelis.

Šeimos dovana

Vaiko tėviškės namų atidarymo iškilnės prasidėjo memorialinės lentos atidengimu, kurioje rašoma: "Šis vaikų kaimas pastatytas Lietuvos kankinių, žuvusių laisvės kovotojų, sąžinės belaisvių ir tremtinių atminimui".

Čia, šeštajame Marijampolės-Kalvarijų plento kilometre, stovėjo Lietuvos Nepriklausomybės garbei 1918 m. ūkininko Motiejiaus Kazlauskio, vienuolio, karo laisvės kovotojų, sąžinės belaisvių ir tremtinių atminimui.

Čia, šeštajame Marijampolės-Kalvarijų plento kilometre, stovėjo Lietuvos Nepriklausomybės garbei 1918 m. ūkininko Motiejiaus Kazlauskio, vienuolio, karo laisvės kovotojų, sąžinės belaisvių ir tremtinių atminimui.

Lemtingas sugrįžimas

Atgimimo metu į Lietuvą sugrįžęs vienas iš vaikų – sūnus monsinjoras Vytautas Kazlauskas pamatė – reikia padėti atgimti Lietuvos šeimai, kuri sovietmečiu išgyveno didžiulę moralinę krizę, nusigręžė nuo tikrųjų ir amžinųjų krikščioniškos moralės vertybių. 20.000 beglobių vaikų ir našlaičių, daugiau nei 12.000 kalinių.

Mons. V. Kazlauskas, dirbdamas Vatikano radijo lietuviškų laidų redakcijoje, apie padėti Lietuvoje buvo neblogai informuotas, stengėsi pakelti, padaryti tautiečių dvasią, tarsi knygnėšys, radijo bangomis skleide tikėjimą ir viltį.

Sugrįžęs į gimtąjį kraštą jis pamatė, kad vien išmintingais pamokymais tautos neprikels, reikia atsiraiyti rankoves. Anksčiau netekęs tėvo, patyręs našlaičio dalį, beveik penkiasdešimt metų atskirtas nuo gimtinės kunigas jautė esąs reikalingas Lietuvos "mažutėliams" – našlaičiams ir beglobiams vaikams. Sekdamas Jėzaus žodžiais: "Leiskite mažutėlius ir nedrauskite jiems ateiti pas mane, nes tokių yra dangaus karalystė" (Mt 19, 3-14), monsinjoras V. Kazlauskas nusprendė visą likusį gyvenimą pašvęsti kenčiantiems, skriaudžiamiems, artimųjų pamirštiems vaikams.

Kunigo artimieji, irgi patyrę sunkią persekiojamųjų dalį mieliai pritarė brolio sumanymui – pasidalyti savo buvusią tėviškę su beglobiais vaikais. Tėvų žemė – 24 hektarus jie padovanavo Vaiko tėviškės namų statybai. Sesers Petronėlės duklė Birutė tapo motina keturiems Vaiko tėviškės namų našlaičiams.

Prezidento mostas

Atidaryme dalyvavo ir perkirpo simbolinę juostelę Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, tuo paliudydamas, kokia skaudi mūsų kraštu beglobių vaikų problema. Prezidentas sakė: "Mes gerai žinome, kad dar daug vaikų neturi namų, neina į mokyklą, daug vaikų patenka į blogą įtaką. Privioloma daryti daug daugiau, kad užkirstume tam kelią". Jis dėkojo kunigams bei užsienio rėmėjams, kurie, supratę šią skaudžią atsikuriančios Lietuvos problemą, padeda vaikams rodydami pavyzdį kitiems.

Vyskupo džiaugsmas

Aukodamas šv. Mišias ir sakdamas pamokslą, Vilkauskio vyskupas Juozas Žemaitis pažymėjo: mūsų krašte yra daugybė žmonių, išaugusių be namų, be tėviškos meilės; namas atėmė ne prieštai, bet artimiausi žmonės, pamiršę pačias svarbiausias žmogiškąsias pareigas. Tebūna Viešpaties jiems gailestingas. Šiandien noriu pasidžiaugti tais, kurie ryžosi padovanoti tėviškės namų šilumą vaikams, tais, kurie gydo jų sielos žaizdas ir rengia Viešpaties kelią į jų širdis".

Šio kaimo vaikų auklėjimo sistema pagrįsta katalikišku ugdymu, tautinės dvasios formavimu. Vaiko tėviškės namų sielovados reikalais rūpintis vyskupas yra paskyręs kapelionu jauną kunigą Gintautą Čarnauską. Čia daugelis vaikų jau priėmė pirmuosius sakramentus: Krikštą, Pirmosios Komunijos, Sutvirtinimo.

Gausūs svečiai

Šiose reikšmingose iškilnėse su Lietuvos prezidentu atvyko ir aukšti vyriausybės atstovai. Dalyvavo Italijos ambasadorius Lietuvoje Mario Fugazzola, Lietuvos ambasadoriai Italijai bei Vatikanui – Romanas Podagėlis ir Kazys Lozoraitis. Dalyvavo Krašto apsaugos min. Česlovas Stankevičius ir Susisiekimo min. Algis Žvaliauskas.

Į šias iškilmes atvyko ir pa-

grindinis VTN rėmėjas iš Italijos tarptautinio avalynės ir drabužių prekybos susivienijimo "Nico Group" pirmininkas Domenico Passuello su žmona Maria Rosa Zanini bei daugiau nei šimtas kitų šios šalies rėmėjų, verslininkų. Dalyvavo svečių rėmėjų iš Amerikos, Kanados, Vokietijos, Austrijos, Lenkijos. Jie buvo pasitikti su duona ir druska, grakščia "Kepurine" ties simboliniais ažuolų vainikais išpuoštais vartais.

Geradariai ir beglobiai

Ant trijų sodybų privirtintų lentelės, kurios liudija: šiuos namus vaikams padovanojo Kanados lietuvių katalikių moterų draugija ir Algirdo – Jutos Jūros Gustaičių šeima. Tai pirmosios sodybos, kur įsikūrė motinos-auklėtojos ir po dešimt vaikų. Vaiko tėviškės namų motinos-auklėtojos nuo savo šeimoms nepriklausančios, rūpestingai parinktos ir specialiai apmokytos moterys, suvažiavo iš visos Lietuvos. Gustaičių šeimos dovanotame name įsikūrė Agnė Pliaugienė, atvykusios iš Žemaitijos, šeima, kuriai padeda teta-pagalbininkė.

Agnė Pliaugienė, užauginusi dvi savo dukteris, sulaukusi vaikaičių, dar sklidina energijos.

Mama Reda, atvykusi iš Ignalinos, čia atrado savo svajonės išsipildymą – turėti didelį būrį vaikų.

Ūkiniai reikalai

Kiekviena šeima savo sodyboje augina daržovių, gėlių, o ūkiniuose pastatuose auginami naminiai gyvuliai, vištos. Mamos pasikeisdamos melžia tris karvutes – mažyliams juk reikia šviežio pieno ir varškės.

Šią vasarą čia ketina atvykti jaunimo būrys iš Prancūzijos, kuris drauge su lietuviams šiame kaimelyje įrengs šiltnamius. Juose bus auginamos daržovės. Juk kas dieną pamaitinti 120 vaikų, kai dabar parduotuvėse toks brangus maistas, nėra lengva. Valstybė kiekvieno šiu VTN gyvenančio vaiko išlaikymui skiria nuo 4 iki 6 litų per dieną. To nepakanka pavalgydinti, apauti ir apmokyti tokių būrį vaikų, todėl VTN direktoriui Arūnui Urbaičiui reikia ieškoti būdų, kaip surasti išeitį iš užgrūvančių pragyvenimo problemų.

Vaikų padėka

Vaikai atidarymo metu savo šilčiausius padėkos žodžius tarė (Nukelta į 6 psl.)

PADĖKA

ATA

PETRUI DERLIŪNUI

po sunkios ligos 1997 m. liepos 1 d. mirus,

nuoširdžiai dėkoju Lietuvos kankinių parapijos kunigams – klebonui prel. J. Staškui, kun. V. Volertui už maldas laidotuvių koplyčioje, atnašautas Mišias ir visas laidotuvių maldas.

Dėkoju R. Paulioniui ir L. Marcinkutei už giedojimą Mišių metu, visiems, taip gausiai atsilankiusiems laidotuvių apeigose, užprašiusiems Mišias; už gėles, aukas geriems tikslams; ačiū už pareikštas užuojautas asmeniškai ir per spaūdą.

Dėkoju karsto nešėjams, K. Jonušoniui bei jo šeimai už visokeriopą pagalbą, J. Gurklenei ir jos talkininkams už paruoštus pietus, ponioms už pyragus.

Jūsų visų nuoširdumas liks neužmirštas –

Lūidinti žmona Onutė

“Mūsų sparnai” - 77 kartą

ALFONSAS NAKAS
Sunny Hills, FL

Čikagoje leidžiamo ev. reformatų religinio-kultūrinio žurnalo “Mūsų sparnai” (toliau – MS) išėjo 77-toji beveik 100 psl. knyga. Leidinys, rengtas Velykoms, datuotas 1997 kovą, skaitytojus pasiekė gegužės mėnesį. Todėl tradicinis pamokslas (ši kartą pamokslininko Jono Gylis “Velykų džiaugsmas – Kristaus pergalė”) ir skambus eilėraštis “Velykos” nustojo aktualumo.

MS tradicija – pagerbti įžymius sukaityvinius. Šiame numeryje pagerbiamas 75-rių metų sulaukęs kun. dr. Eugenijus Gerulis, MS steigėjas ir nuolatinis bendradarbis, teologas, rašytojas, sportininkas, ekumenizmo šalininkas, – tik keletą jo šakotos veiklos bruožų greitomis prisimenant. Keliuose puslapiuose redaktorius jį ryškina platoka biografine apybraiža ir nuotraukomis. Vienoje nuotraukoje matome jį kalbantį su popiežium Jonu-Paulium II, kai jis 1987 m. vasarą Romoje lankėsi kaip įgaliojtas ev. reformatų atstovas Lietuvos krikščionybės 600 metų sukaktį švenčiant. Šiame MS numeryje jis pasireiškia dviem įdomiais rašiniais: iš ankščiau tęsiamu “Kaip ten yra su tuo ‘užgimimu iš naujo’? ir “Kodėl angelai basi?”

Didumai MS skaitytojų, įskaitant mane, sunkus, bet, žinau, labai vertingas yra chorvėdės (taip ji tituluojama), aukšto išsilavinimo muzikologės Irenos Skymkienės referatas “IŠ VELYKINIŲ GIESMIŲ ISTORIJS / ‘ANT NAUDOS RAGAYNĖS BAZNICEI’”. Rašinyje nagrinėjamos bažnytinės giesmės, duodant ir jų gaidų pavyzdžių. Rašinio gale MS redaktorius suteikia šios muzikės biografinių duomenų bei (deja, neryškiai) jos nuotrauką; pažymi, kad ši muzikė yra katalikė, nagrinėjanti evangelikų giesmių lobynus.

Įdomi, vertinga 9 puslapių Mečio Šilkaičio studijėlė “Minint pirmosios lietuviškos knygos 450 metų jubiliejų”. Redaktorius pažymi, jog tai kiek patrupinta paskaita, skaitytą St. Petersburgo, FL, lietuviams 1997.I.8. Ryškinama Martyno

Mažvydo asmuo ir asmenybė, o taip pat jo rūpesčiai katekizmą ruošiant. Rašinio gale atspausda Gedimino Jokūbonio sukurto M. Mažvydo skulptūros nuotrauka. Rašinyje sakoma, kad M.M. visą laiką buvęs silpnos sveikatos (užtat jaunas mirė), o nuotraukoje matom stambaus atletu biustą... Turbūt skulptorius neskaitė M.M. biografijos? Nujaučiu, kaip M. Šilkaičio rašinys į MS puslapius pateko, o ne į katalikų spaudą, būtent per kun. dr. Gerulį, su autorium viename mieste gyvenantį.

Tęsimi ankstesniame MS numeryje pradėti kraštotyrininko Jono Dagilio puikūs rašto darbai: “Daktaras, žurnalistas, žmogus” (gydytojo, visuomenininko J. Mikelėno biografinė apybraiža; čia užbaigiama) ir “Mokslininko Mykolo Galvelės” 120-ųjų gimimo metinių minėjimai; dar neužbaigiama). Kaip minėjau ankstesnį MS numerį vertindamas, rašiniai nepaprastai įdomūs ir naudingi istorijai.

Valteris Bendikas labai kruopščiai aprašo lietuvių ev. reformatų ir liuteronų susiorganizavimą 1946 m. Vokietijoje ir sukakties 50-mečio paminėjimą Čikagoje. Rašinyje yra istorijai vertingos medžiagos. Reikšmingas ir Antano Staškevičiaus poros puslapių rašinėlis apie Sibiran ištrėmtus evangelikų kunigus.

Vieną numerį praleidus, tęsimi nepaprastai įdomūs ir vertingi Jackaus Sondas-Sondecko atsiminimai. Ši kartą – didžiausias skirsnis, net 19 puslapių! Čia autorius užbaigia burmist-ravimą Šiaulių mieste, tvarko ligoniu kasą Šiauliuose bei Vilniuje, galiausiai tampa banko direktorium Kaune. Skirsnis pradedamas įvykiais ir darbais nepriklausomoje Lietuvoje, o vėliau aprašinėjamos darbo sąlygos bolševikų okupacijoje. Yra įdomių, vertingų pastabų apie kai kuriuos daugiau ir mažiau žinomus žmones. Žadamas tęsinys.

Suminėju tik tai, kas, mano manymu šiame numeryje įdomiausia, vertingiausia. Skaitytojai nuo viršelio iki viršelio ras įdomios kronikos, nekrologų, reportažų ir, ši kartą negausių, nuotraukų.

ALĖS RŪTOS ir EDMUNDO ARBŲ namuose 1968 metais. Iš kairės: Juozas Kojelis, prof. dr. Elena Tumienė (mirusi), prof. dr. Antanas Ramūnas (miręs), Elena Kojelienė, docentas Hermanas Tumas, Alė Rūta; stovi – architektas Edmundas Arbas

Nepailstanti rašytojos plunksna

Iš pokalbio su rašytoja ALE RŪTA, iškilusia išeivijoje gausiais savo kūrinių ir straipsniais periodikoje

Daugel mūsų tautos dukrų ir sūnų išsibarsė po mūsų planetos įvairias šalis, kaip šiaurio vėjo pabarstyti rudens lapai. Juos negailestingai nupūtė raudojono siaubo gresmė. Iš Rytų atžūsi prievartos ir žmogaus panikinimo banga nušlavė nuo tėvynės laukų, įstaigų, mokyklų, meno šventovių pačias pajėgiausias, brandžiausias ir daug žadančias tautai jėgas. Viena iš tokių kūrinių asmenybių yra Petrapilyje, Rusijoje, gimusi, bet Rokiškyje baigusi gimnaziją ir visą savo jaunatvišką kūrybinį įkarštį pradėjusi lieti plunksna dabartinę losandžietė Elena Nakaitė-Arbačiauskienė (Arbienė). Ji, pasivadinsi ALE RŪTA, mielai sutiko atsakyti į kai kuriuos klausimus.

– Esate nepailstančios plunksnos rašytoja. O aktyvi ir nepailstanti plunksna būna, jei iš viso ji yra žmoguje... Jei yra talentas, kūrėjas visą gyvenimą būna neramus. Ką bedarytų ir kur begyventų, ieško laiko ir progų sava “plunksna” prasiveržti.

– Negaliu pati spręsti apie savo talento buvimą (juk ne draugai linkę bet ką greit ir grafomanu įvardinti).

– Kas paskatino rašyti pirmą kūrinių?

– Be paskatinimų jau rašiau gimnazijoje. Būdama antroje klasėje ėmiau ir sukurpiau rašinį, filosofinį, įvardintą “Meilė”... Tai įvyko po mano nežmoniško, netvarkingo skaitymo vietoj pamokų ruošimo, klasėje – po suolu... Skaičiau nesirinkdama, ką tik nutverdama. Ir greit iš geriausios klasėje tapau beveik paskutine mokinė – su trimis dvejetainiais trimestre. Auklėtoja iškviėtė mano tėvus. Kai pamatė, kaip sugrūbusius ir drebančius nuo sunkių darbų mamytės rankas, taip susijaudinau, kad jai nei barti nereikėjo! Atsiprašiau ir įnikau mokyti. Supratau tėvų auką ir mano apsilėidimą, nesąžiningumą. Trečiame trimestre išnaikinau dvejetus, neblogois pažymiais baigiau. Ir trečioje klasėje vėl buvau viena iš pirmųjų mokinių (bet jau skaičiau nuosekliau ir tik laisvu laiku). Niekam nerodžiau to pirmo rašinio “Meilė” (ne apie erotinę...). Net geroms draugėms neparodžiau to savo “šedevro”. Vyresnėse klasėse literatūros mokytoja Petras Rapševičius buvo ir mūsų auklėtojas. Jis greit pradėjo iškirti mano rašto darbelius, pagirti ir netrukus ėmė juos spausdinti gimnazijos moksleivių laikraščelyje. Tai gal ir buvo pirmieji išspausdinti. Petras Rapševičius padarė man geros įtakos (anksti miręs). Tėsviečia jam Amžinybė...

– Kurie Jūsų kūrinių pavilniai ir tremties metų almanachai?

– Kurie Jūsų kūrinių pavilniai ir tremties metų almanachai?

– Kurie Jūsų kūrinių pavilniai ir tremties metų almanachai?

– “Lietuvių poezijos antologija”?

– Alė Nakaitės vardu – penki eilėraščiai: “Tavęs nėra”, “Pavasarij”, “Grižtu”, “Benamės paukštės” ir “Šiandien”. Rašyti jau Vokietijoje.

– Esate išleidus nemažai knygų. Gal svarbiausias išvardintumėte ir bent trumpai pasiskaitumėte, iš kur joms sėmėtės siužetų, fabulų ir minčių? Kas jums labiausiai trukdė ir daugiausia padėjo Jūsų kūrybai?

– Pradėjau eilėrašciais – “Be Taves” (reiškia, be Tėvynės) 1946 m. Vokietijoje, “Gyvenimo lašai” ir “Daina šviesi” – Amerikoje. Dar Vokietijoje – DP stovyklose parašyta apysaka “Duktė”, Amerikoje – novelių rinkinys “Po angelų sparnais”. Vėliau – romanai. Jaunimui: “Žiogas ir skruzdės” – eiliuotas libretas jaunimo operai, muzika Viktoro Kuprevičiaus. Išeivijoje – “Nunešk, upeli, žašų vargus”, “Pakrūmė” (premiuota) ir “Sniego senis tarp geliiu” – eiliuoti vaidinimai. Nemažai vaidinimų ir montažų liutuanistinių mokyklų scenoms. Premijuoti romanai: “Trumpa diena”, “Keliąs ir kairė”, “Pirmieji svetur” (pirmasis iš Lietuvos kaimo gyvenimo, antras ir trečias – iš Amerikos lietuvių likimo). Penkių romanų ciklas (Lietuvos laisvės ir žmogiskumo idėja, nors skirtingų siužetų): “Žvaigždė viršum girios”, “I saulėtekį”, “Broliai”, “Priesaika” ir “Motinos rankos”. Pusiaus biografiniai – “Prisikėlimas” (dail. Adalbertas Staneika), “Margu rašto keliu” (poetas Bernardas Brazdžionis), “Mėlyno karvelio šviesa” (solistė Vincė Jonuškaitė-Zaunienė). Romanas “Daigynas” – antroji trilgijos dalis (paant-rašte – Išstumtųjų dalia); pirmasis trilgijos romanai – “Pirmieji svetur”; trečias – “Skamba tolumoj” dar neišspausdintas. Tai lietuvių išeivijai keliai...

– “Skeveldros” – romanai, ešes “Draugo” atkarpoje iki pusės, paskui išspausdintas Lietuvoje (nors “Nidos” Anglijos leidinys), bet niekur neskelbtas ir neplatintas (keisčiausias leidėjų poelgis!).

– Minėty, fabulos? Iš tėvų įdiegtos meilės ir pagarbos viskam, iš kaimo ir vargo žmonių pamėgimo, iš nostalgijos. Iš plačios skaitybos, studijų, gyvenimo.

– Kuo nuosirdžiausiai redaktorius ir savo vardu dėkojame Alei Rūtai už literatūriškai atausius atakymus. Linkime jai ir jos šeimai kuo geriausios kūrybinės sėkmės. Telydi dangius Jūsų šeimai ir visų po pasaulį išsibarsčiusių lietuvių žingsnius.

Kun. K. J. Ambrasas, SJ

Lietuvos partizanų kvartetas su savo vadovu atlieka meninę programą dalį PLB vadovybės surengtose partizanų pagerbtuvėse Vilniuje PLB seimo metu

Baltosios lituanistų dėmės

Pranešimai konferencijoje, kuriuose buvo keliamas atsparos ir prisitaikymo klausimas sovietinės okupacijos metais Lietuvoje: kas geriau – garbingai išnykti, ar ne visai garbingai išlikti?

ANTANAS MUSTEIKIS,
Buffalo

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Lietuvių “separatistų” tikslai buvo palyginti su Teksas valstijos atsiskyrimo nuo JAV negalimybe. Teko įrodinėti, jog Maskvos “surežisuoti” “liaudies seimo” “rinkimai” Lietuvoje buvo farsas, net ir suvaidintas teatro rūmuose. O kiek demonstracijų surengta, rezoliucijų bei telegramų parlamentarams nusiųsta, nelengva suskaičiuoti. Tokiais atvejais nebuvo svarbu, ar visos praeities smulkmėnos buvo kritiškos istorijos patvirtintos.

Dabar sugrįžkime prie pagrindinės šios temos dalies. Autorius teisingai nagrinėja supolitintos (“politizuotos”) ir akademinės istorijos sankirtį, pateikęs įvairių pavyzdžių ir net Vinco Mykoliaičio-Putino ar Antano Maceinos citatų apie patriotinį bei romantinį praeities garbinimą, kol pats suklumpa ties minėtu sukilimu. Jis apgaile, kad “dalis rezistencijos nuėjo kur kas toliau, kuriant LAF-o ideologinę platformą, o sukilimo metu vykę ekscesai, vieši... parsiškimai rodo, kad dalis lietuvių identifikavosi... iš dalies ir su Reicho ideologijos kai kuriais bruožais”, ir prieina išvadą, kad tai “pakenkė Lietuvai pasaulio viešosios opinijos akys”.

Ten pat minima JAV ir Anglijos sąjunga su genocidine Rusija, ne kokia išimtinė jos dalimi, ne su paslėpta nežmoniška ideologija, autoriaus nevertinama tuo pačiu masteliu.

Jis nemini konkrečių to sąjungos pasekmių, kai sąjungininkų kariuomenė Vokietijoje daugelį Rytų pabėgėlių prievarta grąžino į gulagų salyną dažnai mirčiai ar katorgai. Tai, matyti, nebuvo svarbu viešosios “opinionos” akys? O pats svarbiausias dalykas yra autoriaus dalinis nutylėjimas, panašus ir baltųjų istorijos dėmių puoselėjimą, kai kritinė istorija turi vertinti ne kokią dalį, o sukilimo visumą, kuriai atstovavo Laikinoji Lietuvos vyriausybė su Juozu Ambrazevičiumi (Brazaičiu) priekšakyje.

Toji vyriausybė paskelbė Lietuvos nepriklausomybę prieš vokiečių kariuomenės atėjimą. Į pareigas ji grąžino priekarinę krašto administraciją (ko, deja, negalėjo padaryti 1990 m. atsi-kūrusi Lietuva) su įstatymais bei teismais. Vyriausybės nariai nesutiko būti vokiečių peršamais tarėjais, kitaip sakant, kolaborantais ar pusiau kolaborantais. Sukilėliai nepavirto SS legionininkais. Tai buvo reta vokiečių okupuotuose kraštuose. Okupacinės valdžios paskatos mobilizuotis – be nepriklausomybės pažadų – liko bevašės. O po šešto tarpuvaldžio savaičių sukiliminė vyriausybė nuėjo į pogrindį, vėliau kai kas iš jos narių pateko į vokiečių koncentracijos stovyklą.

Autoriaus šališkumas prasi-kiša, kai jis randa, jo žodžiais, “keistą tvirtinimą”, jog “atstatyta buvusios nepriklausomos Lietuvos tėsėtvarka Kaune kėlė bylas visiems, kurie kokių nors būdu pasinaudodami karo aplinkybėmis, skriaudė žydus”. Ir kai Ignas Medziukas, anuo metu dirbęs Teisingumo ministerijoje, pateikia duomenis, jog tai buvo ne išimtinis atvejis, autorius to vis dėlto nelaiko istoriniu šaltiniu, nes tų duomenų neradęs archyvuose (!).¹⁰ Autorius ieško kliaučiu, kai pabrėžia žodį visiems. Įstatymai paprastai galioja visiems, nors jų vykdymas gali būti netobulas visuose kraštuose ne tik tarpuvaldžio, bet ir taikos metu. O dėl “ekscesų” štai ką galima pasakyti: tik iš akademinio drambliauklio bokšto gali atrodyti, kad sukilimai nepareikalauja aukų, juoba nekaltų aukų.

Propagandos mokslas esminių faktų nutylėjimą (arba paminėjimą tik iš dalies) palygina su melu arba laiko kortų pašymo triuku. Ir kai tai daro poetas, įpratęs į “kūrybinę laisvę”

bei “nusakralindamas” laisvės kovotojus, yra vienas dalykas, bet yra visai kitas dalykas, kai kritinė istorija tuo paseka.

Kiek šis sukilimas drauge su kitomis aktyviosios ir pasyvosios atsparos (rezistencijos) aukomis prisidėjo prie laisvės rusenimo tautos sąmonės židinyje ir įkvėpė tautiečius kibirkščiuoti dainuojančios revoliucijos bei atkuriamos nepriklausomybės žygiais, – nei istorija, nei kiti socialiniai mokslai nėra pajėgūs tiksliai atsakyti. Bet tokio įnašo negalima paneigti.

VI

Užsklandžiant šį pranešimą apie šiandieninę liutuanistų būklę, susijusią su didžiąja problema – baltųjų istorijos dėmių puoselėjimu, tenka pažymėti, kad tos dėmės meta šešėlį ir į kitus mano nagrinėtus ir nenauginėtus liutuanistų pranešimus, kurie yra gero lygio. Užduotis atsiverti pilnai tiesai yra sunki, bet būtina. Reikia atsikratyti nuožmių dešimtmečių paveldo.

Knygos pabaigoje yra pridėti kai kurie konferencijos diskusijų fragmentai. Jie parodo, kad konferencijos dalyviai daugur nebuvo vienos ideologijos, jų nuomonės išsiskyrė, tad su-cigoje vyravo demokratinė laikysena. Beje, konferencijoje girdėjau, bet knygoje neužtikau vieno neįprasto tvirtinimo, kurį paskelbė Aleksandras Štromas. Jį, komunistinės santvarkos įstatymai buvę geri (!), tik jų vykdymas netikėtas...

Knyga išleista gražiai, viršelis papuoštas Viktoro Petravičiaus medžio raiznio fragmentu. Spaudos riktų nepastebėjau, bet svertimybų žargono yra per akis. Ir tai liutuanistų pranešimuose.

Štai šios mūsų nepilnavertiškumo ligos pavyzdžiai: stresas, frustracija, adekvatus, reglamentavimas, tezauros, peripetija, verbalinis, kičas, furoras, ekscesai, eliminacija, dimensijos, koherencija, komunikacija, industrija, identifikuoti, atributika, realijos, etnosas, fiksavimas, funkcionieriai, monumentai, šokas, devalvuoti, detonuoti, konkurentabilus, personas, operatyviai, opusai, gigantomanija, preferencija, unifikuojami, produktyviai, komfortas, distinkcija ir kt. Mane labiausiai stulbina žodžiai su priešdėliu “post”, kurie lietuvių k. visai netinkami. Netikui, kad ateityje mes vartotume “postvedybas”, “postskyrbybas” ir pan. “Postmodernizmas”? Ar jame yra modernizmo, ar nėra?

Pagaliau atėjo laikas išspręsti cemento gabalo mįslę, iškeltą šios apžvalgos pradžioje. Mano studentai-ės tuo “pasveikinimu” įrodė, kad įsisavino aiškų pokalbio bruožą, kurio aš iš jų reikalavau ir kurio, deja, pasigedau kai kuriuose konferencijos pranešimuose. Tai konkretybė. Anglų k. *concrete* – betonas-cementas ar konkretus. Jo priešybė – abstraktus. Tad mano studentai-ės ta cemento dovana simboliškai padėjo už konkretų dėstymą bei daiktų vadimą jų tikraisiais vardais, neslepiančių po blizgančiomis bendrybėmis.

Nedrįstu spėti, ką mano kolegės šia proga atnešė į auditoriją cemento vietoje. Jūs šypso-tės: gal pagali...

Išnašos

¹ Priklausomybės metų (1940-1990) lietuvių visuomenė, 8 p.

² Ten pat.

³ Žr. Algirdas Landsbergis, *Dar apie rezistenciją ir kolaboravimą*. “Darbininkas”, 1997 m. sausio 31 d., 5 nr.

⁴ Priklausomybės m. Lv., 76 p.

⁵ Ten pat, 143 p.

⁶ Žr. Juozas Kojelis, *Iš nakties į rytą*, 80-83 p.

⁷ Priklausomybės m. Lv., 38 p.

⁸ Ten pat, 11 p.

⁹ Ten pat, 20 p.

¹⁰ Žr. Ignas Medziukas, *Tebūna išsklasyta ir antroji pusė*; Saulius Sužiedėlis, *Atliepi* (be pavadinimo), “Akiračiai”, 1997 m. sausio mėn. (Pabaiga)

Romanas "Buying on Time"

Antano Šileikos antrasis romanas ne tik svarbus Kanados literatūros spektre, – jis įamžina ir pirmosios ateivių kartos gyvenimą

Antanas Šileika nuo jaunystės reiškėsi lietuvių veikloje, pasižymėjo kaip plunksnos žmogus angliškoje literatūroje. Kurį laiką gyvenęs Europoje jis grįžo į Torontą, dabar mokytojauja Humber kolegijoje, reiškiasi kaip eseistas, yra dažnai girdimas CBC programų vedėjas, knygų recenzentas. Jo straipsniai pasirodo angliškoje spaudoje. Prieš dvejus metus "Mosaic Press" išleido jo romaną *Dinner at the End of the World*, susilaukusių daug teigiamų atsiliepimų.

1997 m. pavasarį "Porcupine's Quill" leidykla išleido antrą jo romaną – *Buying on Time*. Tai humoristinis, beletristinis jaunystės atsiminimų rinkinys apie pokaryje Kanadoje įsikūrusią ateivių šeimą.

Paviršutiniška būtų ši rinkinį vadinti "atsiminimais". Kiekviena jo apysaka yra pilnai atbaigta, galėtų būti spausdinama kaip atskira novelė. Tačiau jų supynimas yra subtilus, kaip ir paties laiko negailėstingas slinkimas. Jų visumoje A. Šileika humoristiškai vaizduoja tikrą, bet gaudų "dipukų" gyvenimą.

Jo romane atsiskleidžia labai realūs atvykusių, vargingai besikuriančių lietuvių išgyvenimai. Kas neatsimena pirmosios televizijos ar automobilio, pirkto "on time" (išmokėtinai), rūšių, "Five Roses" degtinė besigaivinančių vyrų, kurie, dirbdami sunkiausius darbus, kūrė geresnį gyvenimą savo šeimoms, nors vaikams atrodė, kad jų tautumas žiaurus, jų rūstumas neužtarnautas. Jeigu patys neatsimena ginčų su "anglais" kaimynais, kaip pvz. tėvo su Mr. Taylor dėl katės vaikštynių parpievą, A. Šileika tai primena labai gyvais dialogais, lyg tai ties-

tų mus pačius.

Buying on Time nėra vien ateivių gyvenimo vaizdai. Šioje knygoje pavaizduota ir šeimos sugyvenimo, jos vaikų brendimo istorija. Matome vyrą, kuris savo paprastume vaikams teigia, kad visos moterys yra "nervų kamuoliai". Jie bejėgiškai stebi savo žmonos depresiją ir pagaliau nuperka jai neįkertamai brangius kailinius (aišku, "on time")... Ar jis sąmongingai norėjo ją sukrėsti, sugrąžindamas jos mintis į gyvenimo kasdienybę?

Skaityme apie trijų brolių tarpusavio ryšius, jų nuotykius, epizodus su draugais, su draugėmis ledo ritulio aikštėje, prie geležinkelio bėgių. Sutinkame dėdes ir tetas, kurie savo apsilankymais įnešė į vaikų gyvenimą nesvajotos egzotikos, juose įdiegė norą pabėgti, patirti, kas vyksta plačiame pasaulyje, toli už jų siauro gyvenimo ribų.

Humoras A. Šileikai yra natūralus stilius, sumaniai išreikštas taiklių žodžių atranka, būdingu dialogu. Jis padeda skaitytojams priimti skaudžiai aki-vaizdžius vaikų augimo jausminius išgyvenimus. Broliaus kankina "kitoniškumo" jausmas, reikalavimas prisitaikyti prie aplinkos nepritampanti tėvo ir jo auklėjimo dėsnio – "tu vaikas, tu nieko neišmanai". Labai vykusiai sukurta vaiko vidaus pasaulis. Knygos pasakotojas ("narrator") Dave bijo būti arti tėvo – "Aš bijojau apie jį galvoti, kad neužuostų maistingų mano minčių". Būdingas vaikų jausmas vyresniesiems: "Kas mums ta suaugusiųjų širdgėla ir ilgesys, kai jie visai nepastebi mūsų ilgesio, vaikų, sėdintį prie to paties stalo?"

Savo romane A. Šileika paličia daug išeivijos lietuvių pirmajai kartai būdingų dalykų. Jis juos pagavo ir puslapiuose įamžino, kad vėl būtų galima paragauti to maisto (napoleono, kotletų), išgirsti tėvų žodžius, matyti "saviškių" veidus... Lietuviams yra itin reikšmingi tos kartos atsiminimai, o sumaniai, sąmojingai supinta vadinama "coming of age" (brendimo) ir ateivių išgyvenimų tematika taip pat yra vertingas įnašas Kanados literatūrai.

Buying on Time ištraukos bus skaitomos CBC laidoje šį rudenį. O šią vasarą ji yra knygynų "Chapters" rekomenduojamų knygų sąrašas.

Antanas Šileika, *BUYING ON TIME*. The Porcupine's Quill, Erin, Ontario, 1997, 232 psl.

RSJ

Atsiųsta paminėti

LITUANISTICA, nr. 1(29), 1997 m., Lietuvos mokslų akademijos leidinys, 132 psl. ir viršeliai. Apimtis: istorija, archeologija, kalba, literatūra, tautosaka, etnografija. Redaktorės – O. Balkevičienė (lietuvių k.), A. Juškutė (anglų k.). Leidžia "Academia", A. Goštauto 12, 2600 Vilnius; spausdino "Aušros" spaustuvė Kaune. Kaina sutartinė.

Vilius Bražėnas, "SAMOKSLAS PRIEŠ ŽMONIJĄ", informacinė apžvalga, trečiasis leidimas, 142 psl. ir viršeliai. Išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Kaunas 1997 m. Redagavo O. Balčytienė. Spausdino "Spindulys" Kaune. Tiražas 2000 egz. Kaina sutartinė.

Jonas A. Kučinskas-Kučingis, MANO GYVENIMO TAKAIS. "Logos" leidykla. Vilnius, 1997 m., 232 psl. Tai visuomenės veikėjo, spaudos rėmėjo, Los Angeles lietuvių parapijos vadovo ir prelatato atsiminimai. Leidinio menacė – Monika Lemberdienė, juo pagerbusi savo vyrą poetą a.a. Praną Lembertą.

NAUJASIS TESTAMENTAS. Iš graikų kalbos vertė prof. dr. Algirdas Jurėnas. Išleido "The Gideons International (2900 Lebanon Rd., Nashville, Tennessee 37214, USA). Spausdinta Suomijoje. Išleidimo data nepažymėta. Pratarmė vertėjo pasirašyta 1996 m.

Pranas Daunys, RAŠTAI. Leidėjas – Lietuvos katalikiškasis Prano Dauno fondas akliems remti. Vilnius, 1996 m., 432 psl. Tiražas – 3000 egz. Šio leidinio autorius yra Lietuvos kariuomenės kūrėjas-savanoris, sužeistas kovose dėl ne-

priklausomybės, netekęs regėjimo ir iš dalies klausos. Apie 20 savo amžiaus metų skyrė aklių ir kurčiųjų organizavimui, globai ir švietimui. Rašė tais klausimais straipsnius ir knygas. Leidinį redagavo Vladislavas Motiejūnas. Leidinio rėmėjai – mons. J. Antanavičius, V. V. Toločka, J. Valentukevičius. Pratarmėje sakoma, kad Pr. Daunys buvo didelio ryžto žmogus, pajėgęs grumtis su gyvenimo sunkumais. Leidinys gaunamas: AB "Spauda". Išlaidės pr. 60, 2056 Vilnius.

ORDO SOCIALIS. Veikli krikščionybė versle ir ekonomikoje. Kelių autorių rinktinė. Iš anglų ir vokiečių kalbų vertė Loreta Anilionytė ir Rasa Drazdauskienė. Išleido "Aidai" (Universiteto g. 4, 2001 Vilnius). Tiražas – 2500 egz. A. Jakšto spaustuvė. 1996 m., 301 psl.

IX PLB seimo susipažinimo vakaronėje, įvykusioje liepos 1 d. "Lietuvos" viešbutyje, Vilniuje, etnografinio ansamblio dalyviai linksmina iš 24 kraštų susirinkusius atstovus

Nuotr. P. Kuro

"Vaiko tėviškės namų" atidarymo bei pašventinimo iškilmėje jaunimas atlieka pramoginę programą; žemiau – VTN direktorius ARŪNAS URBAITIS sveikina iškilmės dalyvius

Nuotr. R. Šaknio

Kada pradėta lietuviškai rašyti?

"Gimtosios kalbos" mėnraštis 1997 metų 1 nr. išspausdino prof. ZIGMO ZINKEVIČIAUS straipsnį "Martyno Mažvydo rašomosios kalbos ištakos". Jame autorius gvildena Mažvydo "Katekizmo" reikšmę lietuvių tautos rašytajai 450 metų sukakties proga ir atsako į klausimą, kada pradėta lietuviškai rašyti. Pasak jo, lietuviškas raštas jau buvo žinomas gerokai prieš Mažvydo "Katekizmo" pasirodymą 1547 metais. Čia pateikiame tik antrąjį straipsnio dalį, liečiančią lietuviško rašto pradžią. RED.

Iškyla dar vienas svarbus klausimas: kada buvo pradėta lietuviškai rašyti?

Atsakyti į jį nelengva. Kai kas lietuviško rašto pradžios ieško akmenyse išlikusiose ženkluose, įrodinėja lietuvių turėjus runų raštą ir pan. Į tokias pastangas reikia žiūrėti skeptiškai.

Sunku laikyti seniausiu lietuvių rašto paminklu ir vadinamąją Kęstučio priesaiką, užrašytą vengrų Dubnico kronikoje (Chronicon Dubnicense), kur aprašoma 1351 m. įvykiai. Esą Kęstutis tada prisiekęs žodžiais rogachina, roznenachy gospanany, o tai reiškia "Dieve, pažvelk į mus, mūsų širdį ir raguoti".

Kad šie žodžiai neturi nieko bendro su lietuvių kalba arba yra neatpažįstamai iškreipti, aišku kiekvienam blaiviai mąstančiam. Juk nuo Kęstučio priesaikos iki pirmosios lietuviškos knygos pasirodymo tebuvo praėję apie 200 metų (o iki pirmųjų rankraštinų tekstų – tik 150 metų), tad per tą palanginti trumpą laiką lietuvišką kalbą negalėjo labai pakisti (tada nebuvę jokios dvikalbystės!). Mes šiandien pirmąją lietuvišką knygą (ir pirmuosius rankraščius) lengvai skaityme ir specialistai viską, o nespecialistai beveik viską suprantame, nors nuo jos išleidimo praėjo 450 metų (nuo pirmųjų rankraščių – net pusė tūkstantmečio!). Be to, per tą laiką lietuvių tautos gyvenime

įvyko labai didelių permainų, būta visokio kalbų mišimo, o tai greitina kalbos raidą. Viso to per anuos porą šimtmečių nebuvu, taigi XIV a. užrašytą lietuvišką tekstą šiandien lietuviai turėtų nesunkiai suprasti.

Taip pat neprotinga lietuviško rašto ištakų ieškoti Lietuvos valstybės raštinės vartotoje slaviškoje kalboje (taip kai kas daro), kuriai pradžią davė Balkanuose iškilusi bažnytinė slavų kalba.

Raštas į vidurio ir rytų Europos tautas atėjo su krikščionyste. Lietuviai irgi ne išimtis. Jų sąlytis su krikščionyste (taigi ir raštu) įvyko anksčiau, nei pusį vakarų ir rytų. Mums rūpi vakarų kryptis, nes iš ten atnešta krikščionybė (ir raštas) Lietuvoje įsigalėjo. Prof. Edvardas Gudavičius mano, kad pirmasis pakrikštyti lietuvius iš vakarų pabandęs šv. Brunonas ir su tuo susijęs Lietuvos vardo pirmą kartą paminėjimas 1009 m. Kvedlinburgo analuose. Tada buvęs pakrikštytas lietuvių (iki šiol manyta, kad prūsų) valdovas Netimeras. Tačiau valdovo vardą Netimeras sunku paisyti kinti lietuvių kalbos duomenimis. Mūsų senieji dvikamieniai asmenvardžiai neturi dėmens Nei(i). Tas pat ir su Netimero brolio Zebedeno vardu. Todėl vargu ar jie galėjo būti lietuviai, aišku kiekvienam blaiviai mąstančiam. Juk nuo Kęstučio priesaikos iki pirmosios lietuviškos knygos pasirodymo tebuvo praėję apie 200 metų (o iki pirmųjų rankraštinų tekstų – tik 150 metų), tad per tą palanginti trumpą laiką lietuvišką kalbą negalėjo labai pakisti (tada nebuvę jokios dvikalbystės!). Mes šiandien pirmąją lietuvišką knygą (ir pirmuosius rankraščius) lengvai skaityme ir specialistai viską, o nespecialistai beveik viską suprantame, nors nuo jos išleidimo praėjo 450 metų (nuo pirmųjų rankraščių – net pusė tūkstantmečio!). Be to, per tą laiką lietuvių tautos gyvenime

Kas kita 1251 m. Mindaugo krikštas. Tada buvo pakrikštytas neabejotinas Lietuvos valdovas Mindaugas, jo šeima ir daug bajorų (yra manančių, kad net apie 2000). Vilniuje buvo pastatyta katedra, kurios pamatai neseniai atkasti prie dabartinės Arkikatedros. Lietuva kurį laiką – iki karaliaus Mindaugo nužudymo – buvo laikoma krikščionišku kraštu. Tada ir turėjo būti lietuvių kalbą išverstas poteriai, svarbiausios maldos. Greičiausiai išvertė vienuoliai pranciškoniai, kurie mokė krikštijamuosius melstis. Jau tada buvo būtina turėti lietuviškus poterių. Tvirtinimas, kad juos vėliau išvertęs karalius Jogaila, nėra patikimas. Jogaila, žinoma, galėjo liepti ir galbūt iš tikrųjų liepė tai padaryti pranciškonams (Vilniuje antrojo Lietuvos krikšto metu jau buvo jų vienuolynas), bet šiems poterių versti nebereikėjo, nes turėjo išverstus anksčiau.

Sunku įsivaizduoti, kad pranciškoniai būtų galėję apsieiti be lietuviškų rankraštinų užrašų. Bažnytinėje praktikoje neįmanoma išsiversti be reikalingųjų tekstų vietos žmonių kalba. Tie tekstai negalėjo būti dvasininkų išlaikomi vien at-

mintyje, be jokių užrašų. Poterių, kitų maldų, gal net giesmių tikrai turėjo būti rankraštiniai užrašymai. Tačiau rankraščiai iš Mindaugo ir vėlesnių laikų iki pat spaudos išradimo išlikti negalėjo, nes knygų, į kurias būtų buvę galima rašyti, tada dar nebuvo. Spauda išrasta tik po dviejų šimtmečių.

Lietuviškų poterių kalbos analizė leidžia manyti, kad jie išverstų ne iš lenkų, bet iš vokiečių kalbos. Be kita ko, tai rodo žodžio Dievas buvimas lietuvių, taip pat latvių ir prūsų (krikštijo irgi vokiečiai!) poteriuose tais atvejais, kur lenkiškame tekste jo nėra (žegnonėje, "Tikiu Dievą Tėvą" ir kt.).

Po karaliaus Mindaugo nužudymo 1263 m. istorijos šaltiniai pranciškonų kurį laiką nemini. Gal jie buvo paštraukę iš Lietuvos, nors tai nėra įrodyta. Tačiau netrukus, Vytenio valdymo laikais (1296-1316), jų čia tikrai vėl darbuotasi. Suprantama, tik lietuviškai mokantys dvasininkai galėjo įtvirtinti krikščionybę. Oficialieji Lietuvos krikštai – nei pirmasis, nei antrasis – patys savaime nesukrikščionino lietuvių tautos. Tada tebuvo pakrikštyti valdovai (antruojų atveju pradėta nepertraukiama valdovų krikščionių tradicija) ir daug jų pavaldinių. Bet visuotiniai krikščionybės tegalėjo įdiegti ir vėliau tikrai įdiegti tik lietuviškai mokantys kunigai. Be rašto, be lietuviškų maldų ir kitų tekstų nebūtų buvę įmanoma to padaryti. Deja, kaip jau sakytą, lietuvių rašomosios kalbos iki jėzuitų atvykimo ir pirmųjų lietuviškų knygų pasirodymo išliko tik pėdsakai. Tie įrašai mūsų raštijos istorijai labai svarbūs. Juk tai, ko gero, pranciškonų rašymo lietuviškai tradicijos tęsinys nuo pat Mindaugo laikų.

Iš viso to, kas čia pasakyta, aiškėja, kad lietuvių rašomosios kalbos istoriją reikėtų pradėti ne nuo pirmosios lietuviškos knygos, bet gerokai anksčiau. Savo raštijos amžių turėtume pailginti dėl surastų rankraštinų įrašų mažiausiai pusšimčiu metų. O iš tikrųjų lietuviškai buvo rašoma dar daug anksčiau, galbūt net daugiau nei dviem šimtmečiais, tik ty laikų tekstai neišliko. Todėl negali nusteibinti, kad kai kurie mūsų literatūros istorikai, rašydami apie lietuvių raštijos pradžią, į visa tai neatsižvelgia. Ir net su jubilejumi susijusiose leidiniuose. Prieš kurį laiką išleistoje šiaip jau neįprastoje Sauliaus Žuko šios tematikos knygoje, skirtoje mokymui, nė vienu sakiniu neužsimenama apie čia aptartą rankraštinę raštiją. Atrodo, lyg jos nebūtų buvę. Tartum Mažvydas mums būtų nukritęs iš dangaus!

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Žymusis filosofas prof. dr. Antanas Maceina, jau miręs Vokietijoje, gimė 1908 m. sausio 27 d. Bagrėno kaime, dabartiniame Prienų rajone. Pokaryje velionis dirbo filosofijos profesoriumi Freiburgo ir Miunsterio universitetuose. Pirmasis paminklas Lietuvoje jam yra pastatytas Prienuose jų rajono savivaldybės iniciatyva. Paminklą pašventino Prienų šventovės vikaras kun. Remigijus Maceina, prof. dr. Antano Maceinos sūnėnas. Iškilmėje dalyvavo Prienuose gyvenantys lietuviai, nesukubusio sugrįžti prof. dr. A. Maceinos vaikai – sūnus ir dukra. Paminklo atidengime kalbėjo poetas ir dramaturgas Justinas Marcinkevičius, primindamas dalyviams, kad šis paminklas turbūt yra ryškiausias Lietuvos mastytojų ir autentiškiausias poetui, dar tik pradedančiam savo kelią Lietuvoje. Kultūrininkus išeivijoje ir Lietuvoje stebina ne tik gilių jausmų filosofinių veiklų mintys, bet ir gera jų lietuvių kalba. Savuoju skambumu ji taipgi nusteibino daugelį ir Antano Jasmanto slapyvardžiu išleistuose jo poezijos rinkiniuose – "Gruodas" (1965) ir "Niekaš ne namelė!" (1981).

Lietuvoje stebimasi ir kun. Stasio Ylos (1908-1983) labai šakota veikla. Jis ir teologas, pedagogas, sociologas, gal net ir filosofas, parašęs tokias knygas, kaip "Dievas sutemo" (1964), "Lietuvių šeimos tradicijos" (1978), "Čiurlionis – žmogus ir kūrėjas" (1984), "Veidai ir vardai mūsų kultūros istorijoje" (1973). Jis su kitais mūsų tautos iškaitais nacių buvo kalintas Štuthofe koncentracijos stovykloje ir tas dienas įamžino savo atsiminimų knygoje "Žmonės ir žvėrys" (1951) bei ten parašytu eilėraščių rinkiniu "Sutryptame kelyje" (1951). Kun. Stasys Yla savo eilėraščių pasirašydavo Juozo Ylavo slapyvardžiu.

Kun. Stasio Ylos poetinei penkiasdešimtmečiui skirtą praešimą "Lietuvos aidas" skaitytojams yra parašęs Remigijus Misiūnas. Jame ypač paliejami panašumai tarp kun. S. Ylos ir A. Maceinos jų poetineiuse žingsniuose. Remdamasis "Egzodo literatūros istorijos, 1945-1990" autoriais, E. Misiūnas pasakoja: "Abu poetinė kūryba publikavo prisidengę slapyvardžiais. Abu – vienmečiai, gimę 1908 m. ir tą patį – sausio – mėnesį. Abu kaip poetai pasireiškė vėlai, prieš tai savo raštais įgiję filosofų, teologų ir sociologų vardus. Abu – tuo pačiu metu: apie 1946-1947 m. Abiejų panašus nusiteikimas būties atžvilgiu, tik išreikštas kitais žodžiais, nes skyrėsi gyvenimo patirtis. Negausius abiejų poetinis palikimas: A. Maceinos – dvi knygos, S. Ylos, kaip jau minėta, – viena. Pastarojo vėlesnių metų poetinė kūryba lieka išsibarsčiusi išeiviių periodikos spauslėse. Ko gero, nebūtų labai sunku visą S. Ylos poetinį palikimą surinkti į vieną knygą ir ją išleisti. To S. Yla, su rinkiniu "Sutryptame kelyje" tapęs lietuvių kacetinės poezijos pionieriumi, yra vertas".

Juozo Kreivėno, pedagogo ir muziko, dvi suaktytos gegužės 23-24 d.d. buvo paminėtos Čikagoje, Jaunimo centro kavinėje. Ten prisiminti jo gimtadienio aštuoniasdešimtpenktmetis ir mirties dešimtmėtis. Jaunimo centre veikiantis lietuvių muzikologijos archyvas dabar taipgi turi dviejų Juozo pavardes – kompozitoriaus Žilėvičiaus (1891-1985) ir Kreivėno (1912-1987). Pastarasis, rinkdamas medžiagą šiam archyviui, stengėsi įjungti visus lietuvių muzikų jiems skirtos Š. Amerikos lietuvių muzikų kartotekon. J. Kreivėno suaktyti minėjimą surengė Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, Žilėvičiaus-Kreivėno lietuvių muzikologijos archyvas, Kompozitoriaus V. Jakubėno draugija. J. Kreivėno suaktyti minėjime kalbėjo jo sūnus Narcizas, buvęs velionies bendradarbiai dr. J. Račkauskas, J. Dainauskas, F. Strolia, K. Skaisgiris, doktorantė D. Markeitytė, buvusi velionies mokinė. Programai vadovavo A. Jurkutė, buvo surengta apžvalginė velionies atliktų darbų parodėlė. Gegužės 24, šeštadienį, minėjimo dalyvių laukė velionius skirtos Mišios, pabandavimas JC kavinėje, susipažinimas su J. Žilėvičiaus ir J. Kreivėno lietuvių muzikologijos archyve sukaupia istorinė medžiaga.

Rašytojas Antanas Žukauskas-Vienuoilis šimtas penkioliktąjį gimtadienio progą buvo prisimintas Anykščių koplyčios salėje. Ten suvažiavo ne tik jo literatūrinio palikimo gerbėjai, bet ir jo augtinės, jį laikantios jautriu "tėtukų", po II D. karo priglaidusių ir savo namuos auginusių keletą svetimų vaikų.

Rašytojo Juozo Paukštelio (1899-1981) literatūrinės premijos septintuoju laureatu šiemet tapo Juozas Aputis už prozos kūrinių "Smėlynuose negalima sustoti". Šią premiją 1985 m. įsteigė "Naujo gyvenimo" ūkis, savo teritorijoje turėjęs J. Paukštelio gimtąjį Titonių kaimą. Premija paskiriama kas dveji metai už geriausią prozos kūrinių kaimo tema. Anksčiau šią premiją yra laimėję rašytojai A. Pocius, R. Granauskas, J. Mikelinskas, V. Jasukaitytė, V. Juknaitė ir A. Zurbas.

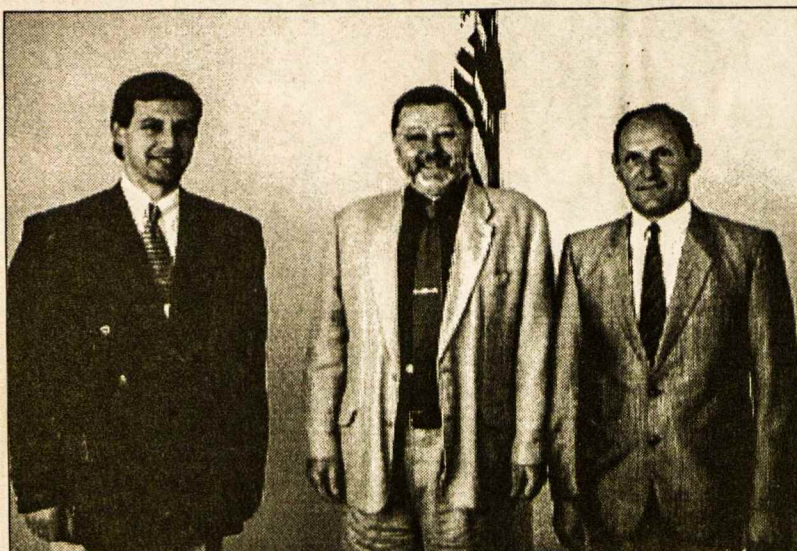
Kunigo ir poeto Antano Vienažindžio (1841-1892) vardas šį pavasarį buvo suteiktas Laižuvo pagrindinei mokyklai Mažeikių rajone. Mat šiame nedideliame miestelyje jis klebonavo nuo 1876 m. iki mirties. Laižuvoje tada gyveno tik 108 šeimos. Parapija buvo maža. Klebonas kun. A. Vienažindys 1889 m. pradėjo statyti mūrinę šventovę, tačiau mirė, nesukubęs užbaigti statybos. Šventovę sunaikino II D. karo liepsnos. Sudėgė visi pastatai. Liko tik klebonija, apjuosta šventoriaus su mūrine tvora. Šventovė dabar įrengta klebonijoje, o jos statytąs išlaidas Laižuvo miestelio kapinėse prie brolio Vinco jam 1893 m. pastatyto paminklo. Liko ir Laižuvoje paruoštas jo poezijos rinkinys "Dainos lietuvininko Žemaičiuose", išleistas 1894 m. Kunigo ir poeto A. Vienažindžio vardą gavusi mokykla jau ruošiasi pradėti šimtuosius veiklos metus. Tarp pusantro šimto mokinių yra ir vienuoliai Latvijos lietuvių. Kraštotyrininkai šioje mokykloje nori įrengti lietuviškų dainų kūrėjo kun. Antano Vienažindžio muziejų. Mažeikiuose jo atminimui yra įamžinęs 1987 m. pastatytas skulptoriaus Gedimino Jokūbonio paminklas.

Antrasis tarptautinis muzikos festivalis "Baroko kelias Lietuvoje" birželio 1, sekmadienį, buvo pradėtas pirmuoju koncertu prie Pažaislių šventovės ir vienuolio barokinių pastatų. Antrosios serijos pirmojo koncerto dalyvius pasveikino Kauno arkiv. Sigitas Tamkevičius. Festivalio pradžiai buvo pasirinkta L. Beethoveno Devintoji simfonija, kurią atliko iš Vokietijos atvykęs Tautų filharmonijos orkestras, jo vadovas ir dirigentas Justas Frantzas, Petro Bingelio vadovaujamas valstybinis Kauno choras, solistai Regina Maciūtė (sopranas), Inesa Linaburgytė (mezzo-sopranas), Algirdas Janutas (tenoras) ir Vladimiras Prudnikovas (bosas). Festivalis "Baroko kelias Lietuvoje" turės dvidešimt penkis koncertus, pasibaigsiąčius rugpjūčio 30 d. Festivalio koncertai turės apie 800 atliktųjų iš Lietuvos, Portugalijos, Austrijos, Britanijos, Lenkijos, Estijos, Rusijos bei kitų šalių. Tarp jų bus ir pasaulinio masto žymynų.

Klaipėdos muzikinis teatras savo dešimtojo sezono užbaigimą buvo pasirinkęs Igorio Stravinskio dviejų veiksmų operinės oratorijos "Edipas karalius" premjerą gegužės pabaigoje. Šio klasikinio kūrinio libretą, remdamasis antikinė Sofoklio tragedija, parašė prancūzų dramaturgas J. Coccau. Kompozitorius I. Stravinskis, kaip pagrindinis šios operinės oratorijos mintimi buvo tapusi tragiška žmogaus lemtis, išreikšė senąja lotynų kalba. Klaipėdos pastatyme buvo laikytasi tos kalbos, lietuvių kalbon išverstus tik vėliau scenon įvesto Pasakotojo žodžius. Pagrindinį Edipo vaidmenį atliko tenoras Algirdas Janutas. Jokastės vaidmenį paruošė Lietuvos filharmonijos sol. Inesa Linaburgytė, buvusi klaipėdietė, ir Judita Leitaitė su klaipėdiete Dalia Kužmarskyte, Kreonto vaidmenį – Liudas Norvaišas ir Kęstutis Nevulis, kitus vaidmenis – Vytautas Gabrėnas, Vicaeslavas Tarasovas, Mindaugas Gylis, Vytautas Kliukinskas. Spektaklio dirigentas – Lietuvos simfoninio orkestro meno vadovas Juozas Domarkas, režisierius – Eligijus Domarkas, dailininkas – Henrikas Ciparis, chormeisteris – Vladimiras Konstantinovas.

V. Kst.

SPORTAS

AUDRIUS ŠILEIKA, ŠALFAS-gos pirmininkas (viduryje), PLB IX-tojo seimo metu 1997 m. liepos 1-7 d.d. susitikęs su Lietuvos sporto veikėjais. Kairėje - ALG. RASLANAS, Sporto departamento direktoriaus pavaduotojas; dešinėje - ARŪNAS KAZLAUSKAS, II-sios Tautinės olimpiados ir sporto žaidynių 1998 m. rengimo komiteto pirmininko pavaduotojas

Lietuva - pirmoji

Antrosios Baltijos jūros kraštų sporto žaidynės šiais metais įvyko Lietuvoje birželio 28 - liepos 6 d.d. Rungtynės vyko 25-iose sporto šakose įvairiuose Lietuvos miestuose. Dalyvavo vienuolikos valstybių atletai. Medalių skaičiumi Lietuva užėmė pirmą vietą su 178 medaliais: 62 aukso, 65 sidabro ir 51 bronzos. Antra vieta atiteko Rusijai su 129 medaliais, trečia Gudrijai su 122, ketvirta Lenkijai su 94, penkta Latvijai su 54.

Per pirmąsias Baltijos jūros žaidynes 1993 m. Estijoje Lietuva taigpi laimėjo daugiausia medalių.

Dalį šių metų Lietuvos aukso medalių laimėjo: Lengvojoje atletikoje - moterų bėgime - 100 m A. Visockaitė - 11.52, 200 m A. Visockaitė - 23.70, 400 m Z. Minina - 54.70, 1500 m R. Drazdauskaitė - 4:26.28, 5000 m V. Birbalaitė - 16:53.00, 100 m su klūtimis R. Nazarovienė - 13:36, 400 m E. Kostickaja - 1:01.19; moterų ieties metime - R. Ramanauskaitė - 65:46; vyrų - 1500 m. D. Grudzys - 3:48.36, šuolį į tolį - T. Bardauskas - 7.96, triušolį - A. Raizgys - 16.42, rutulio stūmimo - S. Kleiza - 19.79, disko metime - V. Kidykas - 65.80, ieties metime - K. Celešius - 65.20, vyrų krepšinį - Lietuvos jaunųjų (iki 22 m.) rinktinė; (į turnyro geriausių penketuką įšrinkti K. Marčiulionis ir M. Janulis).

Moterų fechtavime - R. Ažu-kienė; baidarių ir kanojų irklavime: vyrų - K-1, 200 m - A. Duonela - 0:37.361, K-2, 200 m - V. Kupčinskas ir V. Mizeras - 0:34.324; divirčių sporte: moterų - 200 m R. Raz-maitė, 3 km R. Mažeikytė; vyrų - 4 km L. Balčiūnas, 1000 m L. Balčiūnas; grupinis - 4 km R. Lupeikis, A. Trumpauskas, R. Vilčinskas ir L. Balčiūnas.

Moterų taškų lenktynėse: L. Triabaitė; 19.5 km - L. Triabaitė 27.47.191, 44.1 km - R. Polikevičiūtė 1:08.19, vyrų 117.6 km - D. Strolė 2:42.01; strėlių metime į tai-

kinį - V. Gedgaudaitė; rankinį - Lietuvos vyrų komanda; šiuolaikinėje penkiakovėje - vyrų - A. Zadenproviskis; orientavimo sporte - vyrų - S. Ambrazas; grupės - S. Ambrazas, V. Armalis, A. Smilgus ir E. Voveris; moterų grupės - A. Bartkevičienė, I. Misiūnienė, V. Rudzinskaitė ir J. Ražaitienė.

Irklavime: vyrų - H2, FA - E. Petkus ir J. Bagdonas, H2, FB - R. Cirtautas ir A. Jurgutis, HPLX - R. Kazlauskas; moterų - F2x, FA - K. Poplavskaja ir B. Bakičienė, F1x, FA - N. Savickytė; sambo imtynių: vyrų - 52 kg - R. Danilevičius, 82 kg - V. Gusauskas, +100 kg - K. Usinskas, grupės - Lietuva. Sportiniuose šokiuose: poros - E. Daniūtė ir A. Bižokas; komandos - A. Narbutas - S. Čelkytė, R. Maleckis - I. Širkaitė, A. Bižokas - E. Daniūtė, M. Germanavičiūtė - E. Visockaitė; plaukime: vyrų - 50 m nugaros - D. Grigalionis 26.89, 100 m nugaros - D. Grigalionis 57.47; dziudo: vyrų - 86 kg - A. Merkevičius.

Šaudymas: moterų - D. Gudzi-nevičiūtė, T. Klimova, Stankevičienė. Sunkiojoje atletikoje: vyrų - 54 kg - R. Pagonis, 59 kg - L. Li-cinchai, 70 kg - D. Kiveris, 76 kg - Ž. Smelstoriū, 108 kg - Z. Kantrima-s, +108 kg - St. Mečius, koman-dinis - Lietuva. V.S.

Lietuviai Australijoje

Rugpjūčio 1 d. Melburne, Australijoje, prasidės Pasaulio jaunųjų (iki 22 m.) krepšinio čempionatas. Jame dalyvaus 12 šalių komandų, kurios pradžia bus susikirstytos į du pogrupius. Lietuva pateko į antrąjį, kuriame dar rugtyniaus JAV, Jugoslavija, Kinija, Puerto Rikas ir Naujoji Zelandija. Į tolimesnes žaidynes pateks 4 stipriausios pogrupio komandos.

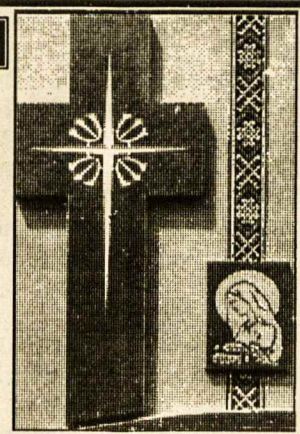
Lietuvos rinktinė ruošiasi šiam turnyriui nuo birželio mėnesio. Per antrąsias Baltijos jūros šalių sporto žaidynes jie atstovavo Lietuvai vyrų grupėje, kur laimėjo aukso medalius baigėme įveikdami Švediją (78:69). V.S.

SMITH MONUMENT CO. LTD.

- (nuo 1919 metų)
- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puošiamo lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674

Adresas: 349 Weston Road (tarp Eglinton ir St. Clair), Toronto, Ontario M6N 3P7

Dr. Gina J. Ginčauskaitė optometristė

1551 Bloor Street West, Toronto, Ont. M6P 1A5 (prie Lietuvių Namų)
Prima pacientus pagal susitarimą

Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

Queen Travel International Ltd

133 Roncesvalles Ave., TORONTO, Ont. M6R 2L2 Tel. 416 531-4800

Oficiali Lietuvos avialinijos bilietų pardavimo agentūra Kanadoje

Kelionės į visus kraštus, visomis oro linijomis
Į Lietuvą: su AIR CANADA ir LAL - iš Toronto, Halifaxo, Otavos, Montrealio, Kalgario, Edmontono ir Vankuverio -

GARANTUOTAI GERIAUSIOS KAINOS

Iš Toronto, Montrealio, Otavos - su FINNAIR
Iš Toronto - su LUTHANSA, KLM, LOT
Skambinkite arba asmeniškai susitinkite su manimi trečiadieniais tarp 11 val.ryto ir 6 val.vak. Queen Travel įstaigoje.

MEDELIS CONSULTING

45 Forest Heights Str., Whitby, Ont. L1R 1T7
Tel. 1-905-666-9086 FAX 1-905-666-9183

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsiėmiant Jūsų giminės iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienį. PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. GARANTUOTA!

Irklavimo nugalėtojai

Šveicarijos Liucernoje du vilniečiai E. Petkus ir J. Bagdonas liepos 13 d. laimėjo pasaulio taurės varžybų trečiojo tarpsnio dvivietį be vairininko lenktynes. Jų varžovai Didž. Britanijos sportininkai pasitenkino antrąja vieta, trečioji vieta atiteko Prancūzijai. Lietuviai 2 km nuotolį įveikė per 6 min. 28.73 sek. Esama vilčių, kad E. Petkus ir J. Bagdonas gerai pasirodys rugsėjo mėnesį Prancūzijoje vyksiančiame pasaulio čempionate. Šis dvejetas dalyvavo 1992 m. Barcelonos olimpiadoje ir laimėjo 6-tą vietą. Atlantoje pernai iškovojo 10-tą vietą. Lietuvos moterų porinė dvivietė Liucernoje užėmė 7-tą vietą. Geriausiai pasirodė vokiečiai. "LR" inf.

Aukojo "T. žiburiams"

\$20 - dr. J. Skučas, M. Ge-lažius; \$10 - P. Butėnas; \$5 - L. Venckus; \$2 - A. Gustaitis.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė: R. Geležūnas, V. Ripskis, V. Šniulis, K. Dulevičius, M. Gela-zius, J. Paranevičius, A. Minelga, J. Pavilonis, A. Styga, I. Makauskas.

Rėmėjo prenumeratą už dve-jus metus atsiuntė: J. Budnikas, B. Stončius.

Garbės prenumeratą atsiun-tė: dr. J. Skučas, G. Patupis, kun. V. Palubinskas, A. L. Širvinskas, J. Prasauskas, I. Ehlers.

Nuoširdus acū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratori-ams ir visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

Jonu daugiau nebebūsiu HUMORESKA

- Su vardadieniu, Jonai! -sako man tautietis.
- Tai, kad aš - ne Jonas...
- Niekis! Kur čia taip greit-tai rasi tą Joną. O šandien juk Joninės. Proga išgerti. Tad būk Jonu!

Na, galvoju, jei jau žmogelis panoro išgerti, tai ko jam nepa-dėti? Jei jau siūlosi, tai ir bute-liuką turi.

- Gerai! - sakau. - Duok tą butelį...

- Tai, kad aš jo neturiu.

- Kaip tai neturi? Tai kam kvieti išgerti?

- Jei turėčiau, neieškočiau Jonų. Kadangi tu sutikai būti Jonu, tai ir statyk.

Še tau šuniui devintinė! Neturi ir kviečia išgerti. Bet už-uomina apie išgėrimą sudirgino mane. O čia aš dar ką tik par-šiukus pardavęs - kišenėje šim-tinės braška. Proga "aplaistyti".

Nupirkau puslitrį. Gėrėm šabakštyne, svogūnų laiškais už-kašdami.

Kai butelis ištuštėjo, pajutau, kaip maloniai kraujas užvi-rė.

- E, sakau. - Jei jau aš Jonas -tai Jonas. Paimsiu dar vieną.

Paėmiau... Baigiant antrą butelį, mes jau pasidarėme visai artimi - kone gimimėmis tapo-me, vienas kitą Jonais vadina-mės.

Buvo ir trečias butelis... Ar buvo ketvirtas, neatsimenu. At-sipeikėjau išblaivinimo įstaigo-je... Tuščiomis kišenėmis ir barškančia galva. Pastaroji pil-na, o piniginė tuščia...

Še tau ir Joninės! Daugiau niekada nesutiksiu Jonu būti.

Steponas Miltenis

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

AKTYVAI per 106 milijonus dolerių

MOKA:

2.00% už 30-89 dienų term. indėlius
2.25% už 90-179 dienų term. indėlius
2.50% už 180-364 dienų term. indėlius
2.75% už 1 m. term. indėlius
3.50% už 2 m. term. indėlius
4.00% už 3 m. term. indėlius
4.25% už 4 m. term. indėlius
5.00% už 5 m. term. indėlius
2.75% už 1 m. GIC mėn. palūk.
3.25% už 1 m. GIC invest. pažym.
3.75% už 2 m. GIC invest. pažym.
4.25% už 3 m. GIC invest. pažym.
4.50% už 4 m. GIC invest. pažym.
5.25% už 5 m. GIC invest. pažym.
2.00% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
3.25% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
3.75% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.
4.25% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
4.50% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.
5.25% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.
2.00% už OHOSP (variable rate)
2.00% už taupymo sąsk. (gyv. drauda)
2.00% kasd. pal. čekių sąsk. nuo 50.000
3.75% už JAV dol. 1 m. GIC
2.75% už JAV dol. kasd. pal. sąsk. (US dol. Sav. Acc.).

IMA:

už asmenines paskolas nuo.....7.00% už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų.....5.10%
2 metų.....5.90%
3 metų.....6.40%
4 metų.....6.75%
5 metų.....6.95% (fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų.....4.95%

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 mortgicūs iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eilgoje

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki \$2,000.

Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas. Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų. Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Pasiunčiame pinigus (Wire transfer) į Lietuvą ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antr., ir trečiad. nuo 9 v.r. - 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadienis ir penktadienis nuo 9 v.r. - 8 v.v.
- Šeštadienis nuo 9 v.r. - 1 v.p.p.

SKYRIAİ:

Lietuvių Namuose - 1573 Bloor St. W., Toronto ON M6P 1A6
Telefonas: 416 532-1149
Etobicoke - 2975 Bloor St. W., Toronto ON M8X 1C8
Telefonas: 416 207-9239

PRINTING
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave., Toronto Ont., M8V 1R3
Savininkas Jurgis Kuliešius

Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniška įrša knygas bei žurnalus.
A. Plėnys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

Sutton GROUP

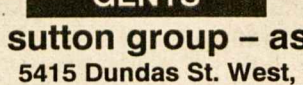
PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją. Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000

pirkimo ar pardavimo klausimais

ANTANAS GENYS

sutton group - assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

Į Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu

Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai

Nordland Express 1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8

Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.

Toronto 416 535-5000

Skyrius: North York 164 Willowdale Ave., North York, Ont. 416 222-4021

Hamilton Alfredas Zorkus 905 522-9966

London Jonas ir Marytė Narusevičiai 1055 Guildwood Blvd. 519 657-1751

Montreal Andrejs Vitols 105 56th Ave., Lachine 514 637-9102

Už Toronto ribų 1-800-561-3113

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS
999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadienis, antradienis ir trečiadienis nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadienis ir penktadienis nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadienis nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadienis nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadienis nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradienis nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadienis ir penktadienis nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 62 milijonus dolerių

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.2.25%
180-364 d. term. ind.2.50%
1 metų term. indėlius2.75%
2 metų term. indėlius3.50%
3 metų term. indėlius4.00%
4 metų term. indėlius4.25%
5 metų term. indėlius5.00%
1 metų GIC mėn. palūk.2.75%
1 metų GIC mėn. palūk.3.25%
2 metų GIC mėn. palūk.3.75%
3 metų GIC mėn. palūk.4.25%
4 metų GIC mėn. palūk.4.50%
5 metų GIC mėn. palūk.5.25%
RRSP, RRIF ir OHOSP2.00%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.3.25%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.3.75%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.4.25%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.4.50%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.5.25%
Taupomąją sąskaitą2.00%
Kasd. pal. taupymo sąsk.2.00%
Kasd. pal. čekių sąsk.iki2.00%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.2.75%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo7.00%
Sutarties paskolas nuo7.00%
Nekiln. turto paskolas: Su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų5.10%
2 metų5.90%
3 metų6.40%
4 metų6.75%
5 metų6.95%
Su keičiamu nuosimčiu
1, 2, 3 metų4.95%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgicūs iki 75% įkainoto turto vertės. Parduoame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC" kortelė

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392
Taisau senas ir įvedu naujas:
• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS
Taisau visų rūšių
• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES
• DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS
Skambinti Vytiui tel. 200-8960 arba 236-9071, Toronte.
Greitas - sąžiningas - pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION
AIR CONDITIONING & HEATING
Taisau ir įvedu
• Centrinės šildymo ir A/C sistemos • Skalavimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas,
• Šaldymo sistemos, šaldytuvus vėryklas
Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.
Skambinti R. Jareckui
tel. 416 370-3539 arba 416 740-9650 Toronte
(Nemokamai atvažiuoju įkainoti)

ROYAL LEPAGE

Jeį norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti
Lina Kuliaviene
2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2
Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

DRAUDA
Gyvybės - verslo - namų - automobilių - sveikatos - kelionių - pensijų (RRSP, RRIF)
Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite
JUOZUI EIMIUI RAMUI
tel. 239-7733
namų 766-5857 FAX 234-5187
CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED
3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

DĖMESIO! Skubiai reikalingas 6-7 kambarių namas vakarų rajone. Moka grynais.
Kreiptis į
TEODORA STANULI
SAŽININGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 blokaį vakarus nuo Lietuvių namų)
tel. 416 769-1616 FAX 416 769-1524

Viena diena Dzūkijoje

Dangumi plaukė lietaus privinę debesys, o keliais ir takeliais – žmonės iš visos Lietuvos – į aštuntąjį Dainavos partizanų sąskrydį. Atvyko daug žymių žmonių iš Vilniaus – prof. V. Landsbergis, visa eilė žinomų rašytojų, aktorių, režisierių. Suvažiavo istorikai, Genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorė D. Kuodytė, partizanai iš Žemaitijos, Suvalkijos, Aukštaitijos.

Iškilmės, pradėtos šv. Mišiomis Merkinės šventovėje, vėliau tęsėsi Partizanų kryžių kalnelyje, buvusiam stadione. Šioje šventoje kiekvienam lietuviui vietoje prasmingus žodžius tarė seimo pirmininkas V. Landsbergis: "Prieš nepaprastą svetimą savo prigimtini lietuviu dvasiai okupanto galybę dzūkai kovoję su begaline aistra. Dabar matome, kad jų kova buvo ne veltui". Savo vaikystės ir pauglystės prisiminimais dalijosi iš šio krašto kilęs aktorius Tomas Vaisieta. Jautriai savo tėvą – partizanų vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą prisiminė jo

dukra Aukšė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Atsargos pulkininkas buvęs partizanas Juozas Petraška – Patimpas ragino jaunimą būti garbingais tėvų reikalo tęsėjais ir likti ištikimais laisvai Lietuvai.

Partizanų kryžių akivaizdoje susirinkusiems kalbėjo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) Varėnos skyriaus pirmininkas buvęs partizanas Vytautas Kazulionis, kuris perskaitė kreipimąsi – prezidento rinkimuose vieningai balsuoti už ištikimą Tėvynės sūnų profesorių Vytautą Landsbergį. Visi dalyvavusieji iškilmėje jam pritarė. Nedalyvavo kai kurie anksčiau "karštais patriotais" reklamavę šios organizacijos veikėjai, kurių politinė orientacija keičiasi, matyt, priklausomai nuo vėjų krypties).

O lietaus debesys nuslinko šonais ir dingo dangaus pakraščiuose. Neliū, šildė saulė ir žmonių širdys. Taip būna tik čia, – kaip toje dainoje apie mylimą Dzūkiją.

Antanina Garmutė

Prie Kraštotyros muziejaus Merkinėje susitiko du kovų draugai – dzūkų partizanas VYTAUTAS KVARACIEJUS (trečias iš dešinės) ir žemaičių partizanas ALFONAS GEDUTIS (ketvirtas dešinėje). Toliau – tremtiniai Aldona Bernatavičienė, Onutė Gedutienė, Edmundas Pečiulis, antroji iš dešinės – partizanų rėmėja tremtinė Juskevičienė su vaiku Dainora 1997 m. liepos 12 d.

SPAUDOS BALSAS

Kai praeitis stabdo ateitį

Lietuvos žydų draugijos Izraelyje narys EFRAIM ZUROFF skatina pasaulio žydų organizacijas nedalyvauti Vilniuje rengiamose žydų išminčiaus ELIJAH BEN SOLOMON pagerbtuvėse

Elijah ben Solomon Zelman, Vilniaus gaonas – išminčius (1720-1797), buvo žymiausias Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės žydų dvasinis ir intelektualinis vadovas. Būdamas stiprios valios, jis jungė asmeninį intelektualo-atsiskyrėlio gyvenimą su gyva polemika vado-vaudamas žydų bendruomenę. Šalia Toros, jis susipažino su astronomija, algebra, geometrija ir geografija, kad geriau pažintų tam tikrus Talmudo dėsnius. Astronomiją jis studijavo, kad geriau suprastų žydų kalendorių. Vilniaus gaonas parašė per 70 darbų ir komentarų, kurių 50 po jo mirties buvo išspausdinti. Savo mokymais ir veiksmais jis daug prisidėjo prie Lietuvos žydų "litvako" tipo sudarymo. "Enciclopedia Judaica" rašo: "Pusiau legendinio šventojo ir intelektualinio milžino figūra aukštai iškilo virš Lietuvos žydų ir turėjo įtaką jų kultūriniam gyvenimui XIX ir XX šimtmečiuose".

Gaonas buvo palaidotas seniausiose Vilniaus žydų kapinėse Piromonte, dešiniajame Nerio krante prie šventosios Vilnos intakų. Sovietmečiu šios ir Olandų gatvėje buvusios žydų kapinės buvo sugriautos. Gaono epitafija buvo perkelta į Saltoniškių kapines ir patalpinta mauzoliejuje.

Vilniaus gaonas ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio žydų yra laikomas moraliniu autoritetu. Jeigu kokiu nors klausimu kyla diskusijos, yra ieškomas panašaus klausimo sprendimas, kurį Elijah ben Solomon buvo padaręs. Apie tai dažnai rašydavo Bruklino ortodoksų savaitraštis "Jewish Press". Kokią pagarbą rodo žydai Vilniaus gaonui, rašytojas G. Kanovičius aprašo straipsnyje "Akmenukai užantytje", kurį išspausdino "Novoje Ruskoje slovo" 1996 m. rugsėjo 14-15 d.d. laidoje. Jis aprašo pokalbį su atsitiktinai Izraelyje sutiktu Vilniaus gaono gerbėju, besiruošiančiu keliauti į Lietuvos sostinę.

"Svarbiausia, kas jį paskatino leisti į kelionę, buvo troškimas pabūti prie Vilniaus gaono kapo – teisuolių teisuolio, padėti ant jo dvyliką Jeruzalės akmenukų – po akmenuką nuo kiekvienos sesers ir kiekvieno brolio, o taip pat ir nuo močiutės, kuri yra ligos prižiūrėtoja prie lovos. Jis tuos akmenukus surinko tikrai vakar, po vakarinių maldų, ir tai ne bet kur – prie Verksmų sienos, atsargiai surinkęs."

Keturiasdešimties asmenų bendras miniparlamantas (turintis iš kiekvienos pusės po 20 asmenų ir sudarytas iš visų politinių partijų) turbūt yra precedentas neturintis atvejį mūsų srities dviejų valstybių santykiuose. "Tai bus nauja lenkų-litvių europietiška unija". Taip savo sumanymą apibūdino Landsbergis. (...)

Pradinio posėdžio Vilniuje metu grupuotė išrinko prezidentą – pirmininkus ir jų pava-

šo juos į nosinę, iškū užantin ir nekantriai skaičiavo dienas likusio skridimo į kitą planetą – į Vilnių, kur išgarsėjo savo išmintimi ir gerais darbais rabinas Elijah". Ryšium su Vilniaus gaono mirties 200 metų sukaktimi š. m. rugsėjo 9 d. Vilniuje yra ruošiamas iškilmingas minėjimas. Ar daug jo gerbėjų atvyks į šias iškilmes, sunku spėti, nes žymus nacių gaudytojas Efraim Zuroff ragina pasaulio žydus šias iškilmes boikotuoti. Kodėl jis taip daro, rašoma Toronto savaitraštyje "The Canadian Jewish News" š. m. liepos 3 d. laidoje.

"1995 m. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, lankydamasis Knesete, pažadėjo, kad nacių karo nusikaltėliai 'bus persekiojami teismo keliu viešai, nuosekliai ir sąžiningai' – sako Zuroff. – 'Nuo to laiko nieko – nė vieno'. (...) Lietuvos valdžia stabdo tokias pastangas, nes 'yra visuotinė dangstymo parama'. Po to, kai Brazauskas pažadėjo veikti prieš karo nusikaltėlius ir Knesete atsiprašė už persekiojimus karo metu, Lietuvos spauda ir visuomenė jį puolė. Kol kas Pasaulio sionistų organizacija atšaukė savo dalyvavimą Lietuvos valdžios organizuojamame rabino išminčiaus minėjime. Zuroff planuoja susitikti su Amerikos žydų komitetu, B'nai Brith International, Anti-Defamation lyga, Pasaulio žydų kongresu, rabinų organizacijomis ir joms patarti pamiršti oficialų rugpjūčio 9 d. minėjimą."

Parlamentinė draugystė

Toronto lenkų dienraštis "Gazeta" š. m. liepos 3 d. laidoje rašo: "Antradienį (liepos 1) Vilniuje Lietuvos seimo pirmininko Vytauto Landsbergio iniciatyva sudaryta Lenkijos Lietuvos parlamentų grupuotė pareiškė darysianti viską pašalinti dar esančioms kliūtims bendrame lenkų-litvių kelyje ir pritarianti europietiškomis integracijos struktūroms."

Keturiasdešimties asmenų bendras miniparlamantas (turintis iš kiekvienos pusės po 20 asmenų ir sudarytas iš visų politinių partijų) turbūt yra precedentas neturintis atvejį mūsų srities dviejų valstybių santykiuose. "Tai bus nauja lenkų-litvių europietiška unija". Taip savo sumanymą apibūdino Landsbergis. (...)

Pradinio posėdžio Vilniuje metu grupuotė išrinko prezidentą – pirmininkus ir jų pava-

duotojus. Iš lenkų pusės grupuotės darbuose pirmininkaus Lenkijos seimo vicepirmininkė Olga Krzyżanowska, o iš lietuvių – Mečys Laurinkus, seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas".

Lietuvos delegacijoje, be Laurinkaus, bus dar Č. Juršėnas, A. Ploksztas (abu LDDP), K. Prunskienė, konservatorius Z. Mackiewicz ir kiti. O. Krzyżanowska yra karo metu pagarsėjusio Vilniaus srities "Armia Krajowa" vado A. Krzyżanowskio – "Wilk" dukterė.

Lietuvos lenkų veikėjai Lietuvos-Lenkijos santykių gerėjimui nėra patenkinti. Jų manymu, lenkų padėtis Lietuvoje esanti bloga. Lietuvos lenkų sąjungos nariai Lietuvos seimo atstovai J. Sienkiewicz ir J. Mincewicz laikraštyje "Kurier Wileński" š. m. birželio 20 d. laidoje rašo: "Visoje Lietuvos valstybėje žemės nuosavybės teisės atgavo apie 40% žemdirbių, tačiau srityse, kuriose lenkai sudaro absoliučią daugumą, rodyklė neperžengia 15-16% (...) Lenkų kalba yra nuosekliai išstumtama iš mokyklų ir pakeičiama valstybine. (...) Lietuvos lenkų diskriminacija pasireiškia ir politiniame gyvenime, kur galimybė išrinkti lenkus kandidatų yra įstatymiškai mažinama".

Vilniaus srityje sunkiau atgauti žemę negu kitur Lietuvoje todėl, kad nuosavybės dokumentai yra Lenkijoje. "K.W." š. m. birželio 17 d. laidoje rašė, kad 1996-1997 mokslo metais mokinių skaičius lietuviškose mokyklose sumažėjo, o lenkiškose pakilo. LLS narių skaičius Lietuvos seime yra rinkėjų abejingumo pasekmė – jie neskuba balsuoti už "savo" kandidatus. Lietuvos seimo nariai baigia pareiškimą: "Lietuvos respublikos lenkų tautybės piliečiai jau pradėjo mokėti Lenkijos ir Lietuvos integracijos į Europos struktūras išlaidas". J.B.

Skaitytėjai pasisako

PRAŠO ATSLIEPTI

Per kun. Jono Giedrį gavau laikraštį "Tėviškės žiburiai". Perskaitysiu naujienas, matau galimybes susirašinėti. Mes esame Urugvajun atvažiavę iš Lietuvos. Čia augome, mokėmės ir dirbome. Šiame laiške nurodau tėvų bei senelių vardus ir vietą, kad galėtum man parašyti gimines iš Kanados, jeigu jų vaikai ten gyvena; gal girdėto ir atsimena, kur yra jų tėvų ir senelių gimimo vieta. Mamytė, amžiną atilsi, sakydavo, kad ne vienas jų nuvažiavo tenai. Esu lietuvių, gyvenanti Urugvajuje, Onos Slavėnaitės ir Stepono Satygos dukterė, Ievos Žmuidzinaitės ir Jono Slavėno anūkė, Dėlnickų kaimo, Rudaminos parapijos. Rašyti lietuvių, anglų ar ispanų kalba. Adresas: Albina G. Satyga, Guaviyú 3453/101, 11700 Montevideo, Uruguay, S.A.

A. G. Satygaitė, Urugvajus

2261 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6S 1N8

Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus

NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

Vilija Valiūskienė,

diplomuota pianistė-pedagogė, priima mokinius nuo 4 m. amžiaus fortepijono, dainavimo, teorijos pamokoms. Taip pat ruošia konservatorijos egzaminams. Moko visomis savaitės dienomis, gali atvažiuoti į mokinio namus.

Tel. 416 531-1906

Adresas: 12 Bartlett Ave (Bloor ir Dufferin), Toronto, Ont. M6H 3E6.
Fax 531-1906

Perkat ar parduodat namą?
Patikėkit šį rūpestį man.
Aš jums sąžiningai patarnausiu.

Gintautas Tumosa
TEL. 416 769-1616
E-mail: gintast@interlog.com
Nemokamas namų įvertinimas

RE/MAX West Realty Inc., REALTOR®
1678 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A9

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.
20 High Park Blvd., Toronto.
Gydomasis masažas ("Craniosacral Therapy")
Pirma pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masažu padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: 905 271-7171
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių Namus)
Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West Telefonas
(Prie Jane St.) 416 763-5677

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.
Tel. 416 240-0594
27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)
Lengvai pasiekiamas
autobusu nr. 79 (Scarlett
Road) nuo Runnymede
požeminio stoties.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.
PACE, JOHNSON
2 Jane Street, Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. 416 762-7393
Fax 416 762-0231

CMD INSURANCE SERVICES INC.
Dėl visų rūšių draudimų Jūs galite kreiptis į Walter Dresher (Drešerį), taip pat naujos automobilio ir namų draudimo reikalais; į Rimą Drešerienę kreiptis jau apdraustų automobilių ir namų reikalais; į Ričardą Drešerį – dėl visų komercinių draudimų.
1945 Dundas St. E., Suite 215, Mississauga, Ontario, L4X 2T8
Tel. 905 624-4866, 1-800-665-3406
FAX 905 624-8238
CMD Insurance Services Inc.
Nekilnojamo turto įkainojimas – mortgičių, mokesčių, turto ir kt. Kreiptis į Rick Drešerį tel. 416 233-3334
DRESHER Appraisal Ltd.
Nekilnojamas turtas. Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius
Tel. 416 233-3334
DRESHER Real Estate Ltd.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

Royal Travels & Tours Inc.
GERIAUSIOS KAINOS! VILNIŲ IR TOLIAU
Skambinkite
ROYAL TRAVELS & TOURS
416 237-1767
FAX 416 237-9191

Dr. DAIVA NORKIENĖ
ŠEIMOS GYDYTOJA
Mielai priima naujus pacientus
(416) 767-7725
2150 Bloor Street West (prie Runnymede), Toronto, Ontario
M6S 4V7, Suite 205
(pirmame aukšte)

Juozas (Joseph) NORKUS
Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas.
- 25 metai namų remonto patirtimas.
- Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patirtimas.
- Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriu metu įstaigos tel.
416 769-1616, namų – 416 532-5893
Nemokamas namų įvertinimas

Prieš norėdami pirkti ar parduoti namus, kreipkitės į
RUBY REAL ESTATE LTD., Broker
27 John St., City of York, Ontario M9N 1J4
Tel. (416) 249-RUBY(7829)
Profesinis nekilnojamos nuosavybės reikalų tvarkymas
SKAMBINKITE:
Victor E. Rudinskas, Chief Broker,
B.Eng., M. Eng., P.Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
ARBA
Dr. Leona Rudinskas, Associate Broker
Jūs galite sutaupyti už teisinį patarnavimą!

Astra Travel & Services Inc.
1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus) vakarais
Ontario, Canada, M6P 1A7
TEL: 416 538-1748 FAX: 416 538-4390
LIETUVIŠKAS kelionių biuras
♦ Patarnauja visais kelionių klausimais
♦ Ypatingai geros kainos visomis oro linijomis
♦ Nebrangūs ir patikimi draudimai
♦ Idomūs maršrutai Lietuvoje
♦ Skubūs išskvietai
♦ Dokumentų vertimas
♦ Pacios geriausios kainos atvykstantiems iš Lietuvos
♦ Nemokamas bilietų pristatymas į namus
♦ Toronto miesto ribose keleiviams, negalintiems apsilankyti mūsų įstaigoje, patarnaujame namuose
♦ Dažnai skraidantys dėmesiai – 14-tas bilietas nemokamai
Rugpjūčio 9 dieną važiuokite su grupe, papigintos kainos, skrydis be nakvynės, patogus persėdimas.
Keliaudami per Astra Travel & Services Inc. kelionių agentūrą, padėsite Lietuvos našlaičiams. 5% pelno bus skiriama Lietuvos vaikų fondui ir našlaičių stovyklai "Saulutė" Palangoje.
Garantuojame sąžiningą patarnavimą!

TORONT

Anapilio žinios

– Liepos 23, trečiadienį, palaidotas a.a. Petras Kripas, 87 m. amžiaus.

– Rugpjūčio 1 yra pirmasis mėnesio penktadienis. Tą dieną 7 v.v. bus Mišios, o po Mišių – Šventoji valanda prie išstatyto Švenčiausiojo.

– Wasagoje gerai sutaisytas Gerojo Ganytojo šventovės grindų kampas ir pamatai. Nuosirdžiai dėkojame Alvydai Grigūčiui ir jo talinkinams už puikų darbą.

– Lietuvių pamaldos Midlande Kanados kankinių šventovėje bus rugpjūčio 3, ateinantį sekmadienį. Prieš Mišias, 2.30 v.p.p., bus kalbamas Rožinis; 3 v.p.p. bus Mišios, kurių metu pamokslą sakys kun. Izidorius Gedvila; po Mišių bus pamaldų užbaigta prie lietuviškojo kryžiaus. Pamaldose prisimenami visi Lietuvos kankiniai.

– Mišios rugpjūčio 3, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Justiną ir Alojzą Ramonius, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už Emiliją Baltrušaitienę.

Lietuvių Namų žinios

– Sekmadienio, liepos 27, pietietėje dalyvavo 154 asmenys. Svečių knygoje pasirašė Irma, Jonas Timpaiš, Šilutės, Benjaminas Kiburyš, iš Vilniaus. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino Br. Stundžia.

– LN valdybos posėdis – rugpjūčio 28, ketvirtadienį, 7 v.v.

– LN poilsio stovykla rengiama pranciškonų stovyklavietėje "Kretinga" rugpjūčio 9-16 d.d. Informacijos ir registracijos reikalus prašome skambinti stovyklos komendantui Zigmui Revui, tel. 416 251-9635, Augustinui Sukauskui, tel. 416 614-7739 arba Emilijai Bartminui, tel. 416 249-0490. Stovyklos užbaigimo programa – rugpjūčio 16, šeštadienį, 7 v.v. Ją atliks "Linksmieji broliai" Algis Ulbinas ir Aleksas Kusinskis. Bus loterija, šokiai, dainos ir kitos naujybės.

– Kviečiame "Lokio" svetainės lankytojus pasinaudoti pasitylų bei pageidavimų dėžute. Nauji sumanymai pagyvina veiklą.

– Aukos slaugos namams primamas Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siūsti tiesiog: Labdaros fondas, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Pamaldų Išganytojo parapijos šventovėje rugpjūčio 10 d. **nebus**. Jos bus rugpjūčio 17, sekmadienį, 11.15 val. ryto. A.Ž.

Anapilio keltuvo vajui aukoko: \$50 – A. Lukošienė.

Vysk. Paltaroko vidurinei mokyklai Panevėžyje aukoko: \$20 – B. Vaišnora.

Šv. Jono lietuvių kapinėms aukoko: \$100 – S. Mačiulaitienė; \$75 – E. Simonavičienė; \$50 – P. Gabrėnas (žmonos a.a. Jadvygos VI mirties metinių progai).

Užjausdami Aldoną Vitkienę, mirus jos tėveliui, Krikščioniškojo gimdymo namams Kaune aukoko: \$40 – J. A. Bataičiai, J. E. Gudai, J. B. Mažeikos.

A. a. Petro Kripo atminimui B. S. Jedrych "Tėviškės žiburiams" aukoko \$25.

A. a. Petri Kripui mirus, užjausdama žmoną ir sūnus, Eugeniją Zubienienę ir sūnus "Tėviškės žiburiams" aukoko \$25.

A. a. Petro Kripo atminimui "Tėviškės žiburiams" aukoko: \$25 – Anelė Mačiulaitienė; \$20 – Elena Mačiulaitienė, Algis ir Genutė Grajauskai, Juozas Asatas; \$10 – Bronius ir Genutė Grajauskai.

A. a. Petro Kripo atminimui pagerbti, užjausdamos jo žmoną Eugeniją, tremtinių vaikų mokyklai "Lietuvių namai" Vilniuje aukoko: \$20 – E. Lorenčienė; \$10 – M. Povilaitienė; \$5 – B. Vilkinė.

Kanados lietuvių muziejus archyvas dėkoja KLB Kalgario apylinkėi už \$50 auką ir už išsamų veiklos aprašymą. **Vedėja**

MOTERIS iš Lietuvos ieško darbo. Galėtų slaugyti senelius ar prižiūrėti vaikus. Tel. 416 622-9681.

NUO RUGPJŪČIO 1 DIENOS pakeliamas MEDELIS CONSULTING adresas ir telefonas. Žiūrėkite skelbimą aštuntame puslapyje.

NORITE IŠMOKTI DIRBTI SU KOMPIUTERIU arba atlikti įvairius kompiuterinius darbus? Prašome kreiptis po 6 v. vakaro į Vid. Tumosenę tel. 416 533-7947.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Jėzus Kristus, vienintelis pasaulio Išganytojas, vakar, šiandien ir visada – tai šių Jėzaus metų šūkis, paskelbtas popiežiaus. Kviečiame visus skirti daugiau dėmesio šiais metais Jėzaus pažinimui.

– Liepos 29 d. palaidotas a.a. Raimundas Kymantas, 64 m. Paliko žmoną Ireną ir brolį Otoną. Lenkijoje mirė Ona Kružikienė, Irenos Savickienės ir Pijaus Kružio mama; Sigitas Vaičiulis, Onos Ažubalienės brolis.

– Maldininkų kelionė į Midlando Kanados kankinių šventovę vyks šį sekmadienį, rugpjūčio 3 d. Autobusas išvažiuoja nuo šios parapijos 12 v.r. ir grįš apie 7 v.v. Rožinis bus kalbamas šventovėje 2.30 v.p.p. Mišios 3 v.p.p., kurių metu giedos Prisikėlimo parapijos choras, vad. D. Viskontienės. Pamokslą sakys kun. Izidorius Gedvila. Maldininkų kelionę organizuoja ir visus kviečia Kanados lietuvių katalikų centras, kuriam vadovauja J. Andriulis.

– Antrojo "Kretingos" stovykloje, Wasagoj, stovyklauja 110 lietuvių kilmės vaikų. Stovyklai vadovauja vedėja L. Kuliaivienė, kapelionas kun. E. Putrimas, komendantas A. Kaknevičius, muzikos vadovė R. Poskočimienė, slaugė K. Jusky, talkinami didelio būrio kitų vadovų ir administracijos pareigūnų. Šeimnininkės G. Cotteau, E. Houle, I. Enskaitienė, I. Lukošienė, J. Žemaitienė, R. Jaglowitz rūpinasi maisto supirkimu. Ūkvedys – L. Cotteau, nakties sargas – J. Freimanas. Stovykla baigiasi rugpjūčio 2 d. – Šeimų su vaikais stovykla "Kretingos" stovyklavietėje veiks rugpjūčio 2-9 d.d. Kapelionas – kun. E. Putrimas. Po to Lietuvių namų poilsio stovykla rugpjūčio 9-16 d.d.

– Mišios "Kretingos" stovykloje, Wasagoj, paskutinį kartą bus atnaujamos rugpjūčio 10 d. – Mišios rugpjūčio 3, sekmadienį: 8.15 v.r. už a.a. Emiliją Karčkaitę; 9.15 v.r. už a.a. Juozą Ražauską; 10.15 v.r. už a.a. Mariją ir Kazimierą Kalinauskus, a.a. Barborą ir Juliją Štendelius ir padėkos intencija; 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

ŠIS "TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" numeris yra paskutinis prieš atostogas. Poatostoginis numeris išeis rugpjūčio 19 d. Atostogų metu neveiks redakcija ir spaustuvi. Administracija dirba visas dienas, išskyrus šventes ir savaitgalius. Redakcija ir spaustuvi pradės dirbti rugpjūčio 11 d.

Kovai su vėžio liga Lietuvoje aukoko: \$25 – A. Ledenė; \$20 – B. S. Sakalai, D. Zulonienė. Būrelio valdyba už aukas dėkoja.

A. a. Paulės Sičiūnienės atminimui pagerbti Kovai su vėžio liga Lietuvoje aukoko: \$20 – F. Verikaitienė, M. Tamulaitienė, D. R. Sondas, B. T. Stanuliai; \$10 – V. Kėcorienė, M. Railienė, A. Sargalis, J. Šileikienė, J. Z. Mažonai. Būrelio valdyba už aukas nuosirdžiai dėkoja.

A. a. Petro Kripo atminimui pagerbti "Tremtinių grįžimo fondui" aukoko: \$100 – M. Jakubauskienė; \$60 – M.J.O.Z.A. Janelūnai; \$20 – M. Vaškevičienė, A. Lukošienė, A. Petkevičienė, E. Kripienė, M. R. Kybartaitis, J. Rovas, J. M. Vaseriai, P. Šimkevičienė, Bob Mundy, O. Z. Girduškai, V. Adomonis, I. Vibrienė, P. Gabriunas; \$10 – M. Jasionytė, A. S. Petraitis, M. S. Gudaičiai, D. G. Wicks, J. J. Valiuliai, A. Č. Pažairiūnai, R. V. Simonaičiai; \$5 – V. Gudaitis. Našlaičių fondui "Vaiko tėviškės namai" aukoko: \$20 – A. J. Pūkai. Aukas surinko M. Povilaitienė. Visiems aukotojams nuosirdžiai dėkoja

KLK moterų dr. Jos centro valdyba

A. a. Teodoros Čipkienės-Gustainienės atminimui sesuo Juzė Krokienė "Tėviškės žiburiams" aukoko \$50.

A. a. Danutės Rukšienės atminimui, užjausdama vyrą Stasį, dukrą Žilvę, sesutę Liudą Griauzdienę ir artimuosius, Ona Juodikienė "Tėviškės žiburiams" aukoko \$20.

A. a. Felicijos Urbonienės, mūsų mielos draugės ir buvusios "Tėviškės žiburių" administratorės, 10 metų mirties prisiminimui S. J. Andriulį, V. J. Arštikaičiai, S. V. Aušrotai, G. Balčiūnienė, L. P. Murauskai, A. M. Pranevičiai, A. Šimonienė "Tėviškės žiburiams" aukoko \$70.

IŠNUOMOJU nebrangiai kambarius šeimoms ir pavieniams asmenims Mississaugoje, Ont., tel. 905 826-6725.

1997 metų Toronto Lietuvių Namų POILSIO STOVYKLA

rengiama Tėvų pranciškonų vasarvietėje "Kretinga" Wasagoje.

Atidaroma – rugpjūčio 9, šeštadienį, 12 v.r. Uždaroma – rugpjūčio 17, sekmadienį.

Stovyklos užbaigimo GEGUŽINĖ su įdomia programa, kurią atliks "Linksmieji broliai", įvyks rugpjūčio 16, šeštadienį, 7 val. vakaro.

Informacija ir registracija – Z. Revas 416 251-9635, A. Sukauskas 416 614-7739, E. Bartminas 416 249-0490.

Rengia – Toronto Lietuvių Namų vyrų būrelis

GEGUŽINĖ

prof. Vytauto Landsbergio prezidentiniams rinkimams remti

Wasagoje (Springhurst Beach) prie Gerojo Ganytojo koplyčios

sekmadienį, rugpjūčio 10 d., po 11 v. Mišių

- šilti užkandžiai (BBQ), kaimo kapela
- gaivinantys gėrimai, dainos, šokiai ir loterija

Rengia –

Tėvynės sąjungos Toronto židiny

Priimtas naujas ir išeivijai palankus "Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas"

Norint gauti daugiau informacijos kreiptis į Lietuvos teisininkę

Solveigą Meiklejohn

Pace, Johnson

2 Jane Street, Suite 500

(Bloor ir Jane gatvių kampas)

Toronto, Ontario M6S 4W3

Tel. 416 762-7393

Fax 416 762-0231

PATYS PRISIRINKITE

AVIEČIŲ

\$1.95 už svarą

WHITAMORE'S FARM

ŽIRNIAI, JUODIEJI IR RAUDONIEJI SERBENTAI

Adresas: 8100 Steeles Ave. E.,

6 km. į rytus nuo Markham Road (Highway 48)

905 294-3275

Naujųjų ateivių iš Lietuvos susirinkimas įvyko birželio 27 d. Prisikėlimo parapijos patalpose. Dalyvavo 13 asmenų. Aptarta įsikūrimo, darbų bei butų problemos. Nutarta įsteigti prie Kanados lietuvių bendruomenės visuomeninės veiklos komitetą "Naujakurių centras". Į jį išrinkti: Stasė Pabrienė – pirmininkė, tel. 416 762-5419, Regina Miltenienė – informacijai, tel. 416 536-4742, ir Lijana Jurgutytė – kultūrinei veiklai, tel. 416 766-8321.

Komiteto atsiųstame pranešime rašoma: "Telkimės visi vieningai ir padėkime draugiškai vieni kitiems. Nesivaržydami skambinkite visokiais jums rūpimais klausimais. Pagal galimybę patarsime ir suteiksime informaciją, kurios taip reikia naujai atvykusiems iš Lietuvos".

Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis pranešė "TŽ" redakcijai telefonu, kad sovietų kariuomenės sunaikinta Kiauklių šventovė jau pradėta atstatyti. Tikimasi iki rudens išmūryti sienas ir uždėti stogą. Šiam reikalui sutelktos aukos išeivijoje persiūtos Kaišiadorių vyskupijos kurijai. Lėšos minėtai statybai tebėra telkiamos ir toliau, nes jų dar daug trūksta. Vysk. J. Matulaitis ir Kiauklių parapijos klebonas kan. J. Andrikonis visiems aukotojams reiškia nuosirdžią padėką.

Iš Lietuvos "TŽ" redakcija pasiekia laiškus asmenų, ieškančių darbo Kanadoje. Viename laiške rašoma, kad taip daryti patarusi Kanados lietuvių bendruomenė. Primename, kad ir Kanadoje šiuo metu yra didelė bedarbystė, neužtenka darbų net ir vietiniams gyventojams. Atvykusiems iš užsienio su laikina viza valdžia neduoda leidimo dirbti. Beviltskas dalykas ieškoti darbo šiuo metu Kanadoje.

Tarptautinei jaunųjų fizikų olimpiadai Sudburyje, Ont., liepos 21 d. pasibaigus, Lietuvai atstovaujanti grupė – R. Augulis, A. Jurkonis, M. Mikučionis, V. Pažusis, J. Butkutė su savo vadovais prof. E. Kuokščiu ir D. Aleksiene – aplankė žymesnes Toronto bei apylinkių vietas, lietuviško gyvenimo įstaigas ir institucijas. Prieš išskrisdami atgal į Lietuvą, liepos 23 d., lydimi G. Tumosos ir A. Šimonienės, lankėsi "Tėviškės žiburiuose". Prof. Edmundas Kuokštis papasakojo apie kasmetines jaunųjų fizikų olimpiadas, paliko literatūros.

Šioje XXVIII-tojoje Tarptautinėje fizikų olimpiadoje Sudburyje, Ont., bronzos medalius pelnė Vidas Pažusis, Širvintų X kl. mokynys ir Ramunas Augulis, Kauno XII kl. mokynys. Diplomą laimėjo Marius Mikučionis, Vilniaus XII kl. mokynys. Visi jie vidurinių mokyklų mokiniai. Absoliutus laimėtojas – iranietis Sayed Mehdi Anvari.

"The Globe a. Mail" dienraštis 1997. VII. 24 laidoje paskelbė ilgą reportažą apie žydų rengiamas demonstracijas ties būstinėmis asmenų; įtariamų žydų naikinimu Antrojo pasaulinio karo metu. Tuo būdu demonstrantų grupės siekia paspartinti jų ištrėmimą iš Kanados. Dienraščio reportaže minimi trys kaltinami asmenys – du latviai ir vienas lietuvis. Demonstracijų rengėjas "Holocaust Remembrance Committee" esą ketina ir toliau tokias demonstracijas rengti. Kanados civilinių laisvių draugijos pareiškė, kad demonstracijos žydų gūnas Alan Borovoy pareiškė: tokias demonstracijas žydų bendruomenė turinti teisę rengti, bet, antra vertus, demonstrantai gali būti teismo nubaus, jeigu negali įrodyti piktuotojamų asmenų nusikaltimo.

Poeto HENRIKO NAGIO mirties metinės – rugpjūčio 3 d. Jo pagerbtuviai vakarais akademija rengiama š.m. spalio 19 d. Toronte ir spalio 25 d. Montrealyje. Ta proga bus ir sutiktuves jo garsiausių knygelių komplekto "Poetas Henrikas Nagys kalba".

Requiem

Paskutinieji vėjai pakyla,

ir atsidūsta miškai.

Kadugnyuose

pagaliau atradau tave.

Kvepia eglių sakais.

Tavo plunksnas nudažė

vakaras pelenų spalva.

Bezadė, kurčia kalva

į tuščią erdvę kyla...

Ir tyliausia tyla nutila,

kai rankoje šaltą ir pilką

sakalą savo laikai.

"The Burlington Post" 1997 m. liepos 10 d. išspausdino platoką straipsnį su nuotrauka apie daktarus Sigitą ir Angelę Kazlauskus, stądinančius Palangoje nuolatinę mokomąją dantų kliniką. Seno pastato atnaujinimas ir pertvarkymas klinikos reikalams su butais prižiūrėtojui ir vizituojančioms gydytojoms kainuos apie \$350.000. Kazlauskai, projektą pradėję su jų pačių paskirtais \$100.000, tikisi kanadiečių paramos, teikiamos per šalpos organizacijas, išduodančias pakvitavimus pajamų mokesčių reikalams. Aukos galima siųsti adresu: Perlas Dental Clinic, 128 Dunn St., Oakville, Ont. L6J 3E2. Pokalbyje su šio laikraščio bendradarbiu dr. Angelė Kazlauskienė projekto užmoji grindžia žmoniškumo pagrindais.

Dr. Jūratė Samėnienė iš Kauno, dalyvavusi tarptautiniame profilaktinės kardiologijos suvažiavime Montrealyje, kurį laiką viešėjo Toronte ir liepos 23 d., lydimi savo pusseserės Danos Sakienės, aplankė "Tėviškės žiburius", Šv. Jono lietuvių kapines ir Anapilio sodybą. Visos lankytos vietos viešniai padariusios labai gerą įspūdį.

Dr. Ilona Matulionienė su dukra Audrone iš Vilniaus, lydimos G. Kurpio, liepos 23 lankėsi "Tėviškės žiburiuose", kur į vieną mūsų kompiuterį įdėjo vertingą anglų-lietuvių, lietuvių-anglų žodyno programą. Fizikos mokslų dr. Matulionienė, be savo tarnybos Fimzikos puslaidininkių institute, moko Lietuvos seimo narius kaip apvaldyti kompiuterius.

Audronė studijuoja Vilniaus universitete ekonomiją. Trumpai pabuvojusios Mississaugoje, Ont., viešnios išvyko į Toledo, Ohio, aplankyti sūnaus Ilydo šeimos. Šūnys ir marta Rasa gavo ilgalaikes stipendijas ir studijuoja Toledo universitete, kur abia fizikos daktaro laipsnių; vaikaitis Gaudrimas dar tik pradėjo vaikų darželį.

MONTREALQUE

Iš Aušros Vartų parapijos komiteto pasitraukė Bronius Niedvaras ir pagal arkivyskupijos reikalavimus turėjo pasitraukti Romas Otto ir Vytautas Givis, gyvenantys už parapijos ribų. Į jų vietą komitetan įėjo Antanas Mickus, Pranas Bartėška ir Donaldas Giedrikas.

Tarptautinė chemijos olimpiada baigėsi liepos 21 d., kai McGill universiteto didžiojoje auditorijoje buvo iškilmingai įteikti medaliai laimėjusiems. Iš viso buvo išdalinta 30 bronzos, 20 sidabro ir 10 aukso medalių. Lietuvos moksleiviai gavo vieną aukso – Pranas Japertas iš Klaipėdos "Ažuolyno" gimnazijos, ir vieną bronzos – Aurimas Stulpinas iš Vilniaus tikslųjų mokslų gimnazijos. Žinant, kad iš visų 53 dalyvavusių kraštų varžėsi tik po keturis moksleivius, toks lietuvių laimėjimas yra daugiau negu gražus. Kaip vietinė spauda rašė, laimėtojams visi universitetai atviri.

Olimpiadoje dar dalyvavo Rasa Sukackaitė iš Vilniaus ir Laurynas Riaba iš Klaipėdos. Jų palydovai buvo Vilniaus pedagoginio universiteto docentas Rimantas Vaitkus ir Chemijos instituto docentas Eugenijus Norkus, kurie vertė klausimus į lietuvių kalbą. Dėl nepakan-

kamų ryšių su vietos lietuviams olimpiados dalyviai susitiko su jais tik paskutinę dieną. Į Lietuvą grįžo liepos 23 d.

Aušros Vartų parapijos choro gegužinė Noros ir Alfonso Gudų vasarvietėje liepos 19 d. buvo labai sėkminga. Per klebono kun. Kazimiero Ambraso, SJ, aukotas Mišias gegužinės dalyviai skambiai pagiedojo šešias giesmes. Vėliau netrūko smagių dainų. Akordeonas, pakliuvs į specialisto svečio iš Lietuvos rankas, sudarė puikias sąlygas ir šokiams. Vėjuota ir šaltoka diena šiek tiek pristabdė entuziazmą, bet kai kurie vaikai bandė sušilti čia pat esančiame nedideliame ežere.

Kun. Rafaelis Šakalys, OFM, iš Kennebunkpot, Mass., liepos 20 d. pakrikštijo Dianos ir dr. Audriaus Žibaičių sūnų Gabrieliaus. Antano vardais. Krikšto tėvai – Vilija ir Rytis Bulotai.

Po dukrėlę susilaukė Živilė (Jurkutė) ir Dave Blaney bei Gintarė (Jurkutė) ir Aras Piečičiai. B.S.

Atitaisymas "TŽ" 28 nr. žinutėje apie tarptautinį kardiologų suvažiavimą išspausdinta J. Samulienė. Turi būti J. Samėnienė. Atsiprašome.

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827

FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobilai – Prekyba – Atsakomybė

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545

FAX 514 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B.

DONNA SVRAKA, A.I.B.

PETRAS ADAMONIS, C.I.B.

Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas nepareigoja apsidrausti.

KANADOS ĮVYKIAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)
to 1995 m. moterų pajamų vidurkis siekė tik 65% vyrų uždirbamos sumos.

Bell Canada žada sumažinti savo telefono ryšių bendrovę 2,200 pozicijomis sekančių 3 mėnesių laikotarpiui. Prezidentas John McLennan pranešė, kad Bell telefonas dėl konkurencijos klientų praranda daug greičiau, negu numatyta. Nuo 1992 m. prarasta 33% rinkos, įskaitant 2% šių metų pirmame ketvirtyje.

Daugelis atleistųjų 2,200 darbininkų yra Toronto ir apylinkių Bell įstaigose. Jau 1995-1997 m. Bell Canada buvo panaikinusi 10,000 darbus. Šiemet pelnas turėtų siekti \$850 mln., pernai buvo \$714 mln. Kanados didžiausia telefoninio ryšio bendrovė turi 10 mln. klientų.

United Way labdaros organizacija praneša, kad Toronto mieste yra pakilęs vargingai gyvenančių žmonių skaičius. Pranešimas "Metro Toronto: A Community at Risk" paruoštas, norint įvertinti, kur daugiausia reikalinga labdara.

Vargingai gyvenančių Toronte yra 19%, dukart tiek, kiek priemiesčiuose. Toronte gyvena 50% viso "GTA" (Greater Toronto Area – Toronto ir visų

priemiesčių) gyventojų skaičius, 67% visų pensininkų ir 70% "single parent" šeimų, kurių tarpe vargingųjų skaičius aukštesnis. Taip pat vargingose sąlygose gyvena 36% vaikų, nesulaukusių 10 metų amžiaus. Arti 50,000 neturi pastovios pastogės. Maisto "bankuose" paklausa 1995 m. pakilo 71%. Labdaros darbuotojų skaičius krito 9% 1996 m. Pranešime teigiama, kad visų socialinių paslaugų išlaikymui reikėtų pakelti mokesčius 7.1% kitais metais.

Ontario vyriausybė paskyrė \$2 mln. per ateinančius 5 metus tirti šiaurės gyventojų sveikatos priežiūros poreikius ir esamų programų veiksmingumą. Šiuo reikia sudaryti sąlygas keliauti į didesnius centrus ir pritraukti gydytojų. Bus įvertinama sveikatos darbuotojų rengimas, įvairios programos, pvz. "telemedicinė" pacientų apžiūra naudojant vaizdinių ryšių (video linkup) priemones. RSJ